

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gryfino

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	9
2.1 Strategia Rozwoju Gminy Gryfino	9
2.2 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gryfino	11
2.3 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009 – 2020	13
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz określenie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych	15
3.1 Diagnoza delimitacyjna	15
3.1.1 Metodologia badań	15
3.1.2. Wskazanie obszaru koncentracji problemów społecznych	24
3.1.3 Wskazanie występowania pozostałych problemów.....	38
4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.....	49
4.1. Stan kryzysowy i obszar zdegradowany	49
4.2 Obszar rewitalizacji.....	53
5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	60
5.2. Analiza negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji	60
5.1.1. Podobszar rewitalizacji Gryfino 1	64
5.1.2. Podobszar rewitalizacji Dołgie.....	76
5.1.3. Podobszar rewitalizacji Nowe Czarnowo	86
5.1.4. Podobszar rewitalizacji Sobiemyśl.....	100
5.2. Analiza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji	113
5.2.1. Podobszar rewitalizacji Gryfino 1	113
5.2.2. Podobszar rewitalizacji Dołgie.....	121
5.2.3. Podobszar rewitalizacji Nowe Czarnowo	122
5.2.4. Podobszar rewitalizacji Sobiemyśl.....	125
5.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	127
6. Wizja obszaru rewitalizacji, cele oraz kierunki rewitalizacji.....	131
6.1. Wizja obszaru rewitalizacji	131
6.2. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	137
7. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	141
8. Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	181
9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	182
10. Indykatywne ramy finansowe	184
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji	189

10.2.	Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	190
10.2.	Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.	192
12.	Opis struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji	194
12.1.	System realizacji	194
12.2.	Zarządzanie	195
12.3.	Monitoring i ewaluacja	199
12.3.1.	Monitoring	199
12.3.2.	Ewaluacja	200
12.4.	Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów programu rewitalizacji	202
13.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	204
14.	Spis rysunków, tabel i zdjęć	205

1. Wstęp

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a. uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.¹

Celem nadrzędnym Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Gryfino (misja) jest zbudowanie planu na rzecz wyprowadzania ze stanu kryzysowego, części przestrzeni Gminy, która uznana została za zdegradowaną (**koncentracja terytorialna**) i jego realizacja.

Rewitalizacja odnosi się do bardzo precyzyjnie zdefiniowanej części gminy i zakłada realizację działań, które są odpowiedzią na zdiagnozowane w tej przestrzeni różnorodne problemy, które ze sobą współwystępują lub są od siebie zależne.

---

¹ Wytyczne Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Koncentracja terytorialna rewitalizacji

Nadrzędne znaczenie w programie rewitalizacji mają problemy społeczne. Ta logika przenosi się praktycznie na cały dokument. Oznacza bowiem, że koncentracja działań, czyli de facto miejsce prowadzenia rewitalizacji, musi być ściśle przypisane przestrzeni, w której problemy społeczne się koncentrują. Logika ta oznacza również, że co do zasady obszarami zdegradowanymi są przestrzenie zamieszkałe.

Aby jednak wskazać, która część gminy Gryfino jest zdegradowana, oprócz koncentracji problemów społecznych – należy poszukiwać dalszych problemów, w tym gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych, gdyż rewitalizacja zakłada wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (**kompleksowość rewitalizacji**).

Kompleksowość rewitalizacji

Trzecią istotną cechą rewitalizacji jest **partycypacja społeczna**. Rewitalizacja prowadzona jest bowiem na rzecz i wspólnie ze społecznością lokalną, zamieszkującą obszary zdegradowane. Zakłada się włączenie społeczności do procesu „zarządzania” rozwojem przestrzeni zdegradowanych, w tym aktywne uczestnictwo w procesie tworzenia programu rewitalizacji, jak też jego realizacji. Program jest tworzony przez i dla mieszkańców. Konieczne jest poznanie ich opinii, ale również „pozyskanie” ich do procesów pozytywnych przemian, jakie będą zachodzić na obszarach, na których prowadzona będzie rewitalizacja. Można założyć, że rewitalizacja oznacza zupełnie nowego podejście do zarządzania przestrzenią gminy – a uruchomienie procesów partycypacji społecznej to jeden z nadrzędnych celów rewitalizacji.

Na wyżej wymienionych zasadach skonstruowany został Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Gryfino. Oznacza to, że działania rewitalizacyjne prowadzone będą na rzecz wybranej przestrzeni gminy, która charakteryzuje się koncentracją problemów, w szczególności społecznych (**obszar zdegradowany/ obszar rewitalizacji**), poprzez działania całościowe, zakładające rozwiązywanie zasadniczych problemów, w tym przy zachowaniu równowagi w realizacji działań, tj. nie tylko skupienie się na twardych, infrastrukturalnych aspektach, ale przede wszystkim szukanie rozwiązań problemów społecznych (**kompleksowość rewitalizacji**). Istotne jest, aby ww. działania realizowane były przy aktywnym udziale mieszkańców rewitalizowanej przestrzeni (**uspołecznienie rewitalizacji**).

Cechy programu rewitalizacji

Rewitalizacja, z uwagi na swój kompleksowy charakter, wpisuje się w szereg krajowych i regionalnych polityk rozwoju, co zaprezentowano w poniżej tabeli.

Tabela 1. Spójność rewitalizacji z założeniami krajowych i regionalnych polityk rozwoju

Dokument	Założenia
<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</p>	<p>Cel szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Obszar: Reindustrializacja Cele: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost zdolności przemysłu do sprostania globalnej konkurencji Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Wspieranie kształcenia zawodowego dla „Przemysłu 4.0” Obszar: Rozwój innowacyjnych firm Cele: <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w narodowym systemie innowacji Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa Cele: <ul style="list-style-type: none"> Nowe formy działania i współpracy Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Wsparcie lokalnych motorów przedsiębiorczości Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony Obszar: Spójność społeczna Cele: <ul style="list-style-type: none"> Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Aktywna polityka prorodzinna Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej Rynek pracy zapewniający wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich dla rozwoju Polski Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie Cele: <ul style="list-style-type: none"> Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta Cele: <ul style="list-style-type: none"> Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie Kierunki interwencji: <ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych na poziomie lokalnym Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym Cel szczegółowy III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu Obszar: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce Cele: <ul style="list-style-type: none"> Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym Kierunki interwencji:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie sprawności funkcjonowania instytucji państwa, w tym administracji Wzmocnienie strategicznej koordynacji i zarządzania politykami publicznymi Zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej <p>Obszar: E-państwo Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cyfrowe państwo usługowe <p>Kierunki interwencji: Budowa i rozwój e-administracji – orientacja administracji państwa na usługi cyfrowe</p>
Krajowa Polityka Miejska 2023	<p>Cel 1. Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych.</p> <p>Cel 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji.</p> <p>Cel 3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich.</p> <p>Cel 4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia.</p> <p>Cel 5. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.</p>
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	<p>Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki.</p> <p>Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy.</p> <p>Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców.</p> <p>Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	<p>Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p>
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 roku	<p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.</p> <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.</p> <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010- 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p>Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność).</p> <p>Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność).</p> <p>Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność).</p>
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich.</p> <p>Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p>
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku	<p>Cel strategiczny nr 1 „Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania”</p> <p>Cel strategiczny nr 2 „Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu”</p> <p>Cel strategiczny nr 3 „Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu”</p> <p>Cel strategiczny nr 4 „Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”</p> <p>Cel strategiczny nr 5 „Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności”</p> <p>Cel strategiczny nr 6 „Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu”</p>

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

2.1 Strategia Rozwoju Gminy Gryfino

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Gryfino obowiązuje od 2008 roku. Gmina planuje opracowanie i przyjęcie w 2018 roku nowej strategii rozwoju. Do momentu przyjęcia nowej strategii obowiązujące są zapisy dokumentu przyjętego w 2008 roku.

Strategia rozwoju gminy Gryfino jest drugim obok zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dokumentem, stanowiącym podstawowe narzędzie planowania strategicznego w wymiarze lokalnym. Strategia określa docelową wizję gminy w perspektywie najbliższych lat.

Lista wskazanych w strategii zadań realizacyjnych, tak jak cały dokument, ma charakter otwarty – w zależności od zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych może być odpowiednio dostosowywana do aktualnych potrzeb. Strategia ta powstała w warunkach znacznego jej uspołecznienia. W pracach nad jej wypracowaniem brali udział przedstawiciele władz samorządowych oraz różnych, zainteresowanych rozwojem gminy, środowisk.

Zdefiniowaną w tym dokumencie misją gminy Gryfino jest: **„Wykorzystanie uwarunkowań przyrodniczo-geograficznych do dalszego efektywnego rozwoju gminy z zachowaniem istniejących walorów środowiskowych i kulturowych”**

Zakłada ona zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny gminy z zachowaniem istniejących walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, poprzez realizację podstawowych celów rozwojowych, określonych w podziale na:

1) rozwój gospodarczy:

- a) tworzenie nowych miejsc pracy, dalszy rozwój inwestycyjny gminy,
- b) poszerzenie rynków zbytu,
- c) rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,
- d) wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- e) współpraca ponadlokalna i transgraniczna,
- f) rozwój turystyczny gminy,
- g) wspieranie inicjatyw gospodarczych.

2) rozwój społeczny:

- a) integracja społeczności i wzmacnianie poczucia patriotyzmu lokalnego,
- b) kreowanie samorządowej świadomości i samodzielności,

- c) efektywne zaspokajanie zbiorowych potrzeb, (zapewnienie podstawowego standardu dostępu do usług ogólnospołecznych, poprawa warunków mieszkaniowych, rozwój standardu technicznego miasta i wsi) - wyrównywanie różnic między wsią i miastem,
- d) prowadzenie szeroko rozumianej działalności kulturalnej,
- e) wspieranie grupowych form działania i aktywnych postaw mieszkańców,
- f) eliminacja barier architektonicznych,
- g) włączenie organizacji pozarządowych do rozwiązywania problemów społecznych.

3) rozwój ekologiczny:

- a) inspirowanie działań na rzecz poprawy warunków środowiska naturalnego,
- b) redukcja emisji i zanieczyszczeń,
- c) ochrona dziedzictwa kulturowego,
- d) zabezpieczenia przeciwpożarowe.

4) rozwój przestrzenny:

- a) staranne planowanie przestrzenne,
- b) kształtowanie sprawnego układu komunikacyjnego miasta i gminy umożliwiającego ograniczenie ruchu tranzytowego i płynność ruchu głównie na kierunku północ-południe,

c) rewitalizacja nabrzeża i brzegu Odry oraz zabudowa kwartałów staromiejskich,

- d) powiązanie zagospodarowania obszarów po obu stronach granicy poprzez uruchomienie połączeń transgranicznych i wspólne planowanie przestrzenne,
- e) zabezpieczenie przeciwpowodziowe nabrzeża i Bulwarów Nadodrzańskich.

W odniesieniu do specyfiki rewitalizacji należy zwrócić uwagę na zapisy Strategii odwołujące się do sfery społecznej. Zakłada się szczególne ukierunkowanie działań na integrację oraz aktywność społeczną, jak również rozwój infrastruktury społecznej oraz oferty kulturalnej. Istotną rolę w przemianach społecznych mają pełnić organizacje pozarządowe.

W sferze przestrzennej Strategia wskazuje na konieczność rewitalizacji nadbrzeża Odry oraz zabudowy kwartałów śródmiejskich, tym samym wskazując potrzebę rewitalizacji w mieście Gryfino. Działania te są spójne z postrzeganiem w Strategii rozwoju gminy Gryfino jako przestrzeni turystycznej (rozwój turystyczny gminy).

Strategia zwraca uwagę także na kwestie rozwoju gospodarczego oraz ekologicznego.

2.2 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gryfino

Założenia polityki przestrzennej, koordynujące działania samorządu lokalnego w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gminy, zostały przedstawione w **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gryfino**.

Z uwagi na to, że rewitalizacja co do zasady prowadzona jest na rzecz przestrzeni zamieszkałych (tam, gdzie występują problemy społeczne) – poniższa analiza uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zawężyła się do takich przestrzeni gminy Gryfino.

Na podstawie analizy poszczególnych elementów diagnozy stanu zagospodarowania przestrzennego oraz uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, gminę Gryfino można scharakteryzować w następujący sposób:

- 1) dysponuje tradycjami historycznymi wyróżniającymi ją w skali ponadregionalnej;
- 2) dysponuje czynnym drogowym przejściem granicznym;
- 3) ma atrakcyjne warunki położenia geograficznego, leży w zasięgu oddziaływania dużych ośrodków miejskich o znaczeniu regionalnym (Szczecina - 20 km) i europejskim (Berlina - 70 km);
- 4) gminę cechuje ścisły związek z aglomeracją szczecińską, stanowiącą miejsce pracy i ośrodek usług różnego typu dla znacznej grupy mieszkańców gminy;
- 5) posiada wartościowe zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego, których większość wchodzi w obręb terenów chronionych Szczecińskiego Parku Krajobrazowego „Puszcza Bukowa” oraz Doliny Dolnej Odry;
- 6) posiada atrakcyjne walory dla rozwoju turystyki i rekreacji dla różnych grup odbiorców;
- 7) istnieje tu potencjał dla utrzymania wyspecjalizowanych form produkcji rolniczej ze względu na dysponowanie znacznym areałem urodzajnych gruntów ornych;
- 8) istnieje tu potencjał dla rozwoju leśnictwa w obrębie istniejących kompleksów leśnych;
- 9) miasto odgrywa ważną rolę w systemie obsługi mieszkańców gminy i powiatu, będzie głównym ośrodkiem koncentracji mieszkalnictwa i usług, dysponuje wolnymi terenami pod inwestycje;
- 10) dysponuje rezerwami terenowymi dla wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej;
- 11) dysponuje dodatnim bilansem energetycznym;
- 12) stabilna liczba ludności stanowi oraz znaczny udział grupy w wieku produkcyjnym w całkowitej liczbie mieszkańców stanowi bazę do rozwoju gospodarczego gminy.

Do głównych grup problemów związanych z rozwojem gminy należą:

- 1) niedostateczne uzbrojenie dotychczasowych rezerw terenowych przeznaczonych pod rozwój zabudowy (zbyt duża liczba/powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową bez zapewnienia wieloletnich planów finansowania powstania inwestycji na nich);
- 2) słaba infrastruktura turystyczna oraz degradacja zabytkowych układów osadniczych i dawnych zespołów podworskich, stanowiących część potencjału niezbędnego do rozwoju turystyki;
- 3) dysproporcje w rozwoju funkcjonalno-przestrzennym oraz w standardach zamieszkiwania w mieście i pozostałych miejscowościach gminy;
- 4) dysproporcje w dostępie mieszkańców miasta i gminy do podstawowych usług;
- 5) niewystarczające wykorzystanie szczególnych walorów położenia nad odrzańską drogą wodną i kanałem Hawela - Odra oraz ograniczenia prawne uniemożliwiające żeglugę pasażerską po Odrze;
- 6) bezrobocie strukturalne mieszkańców gminy w obrębie miejscowości związanych wcześniej z funkcjonowaniem wielkoobszarowych gospodarstw rolnych;
- 7) ograniczenia we wprowadzaniu zabudowy na terenach zarezerwowanych pod przebieg linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia wraz z ich strefami ochronnymi;
- 8) konieczność zlikwidowania uciążliwości dla mieszkańców miasta związanych z przebiegiem drogi krajowej Nr 31 przez teren zurbanizowany (potrzeba budowy obwodnicy miejskiej);
- 9) konieczność usprawnienia powiązań transportowych gminy z układami komunikacyjnymi w skali transgranicznej kraju i województwa, ze szczególnym uwzględnieniem budowy planowanej drogi ekspresowej S3.

Dla ochrony zabytkowych układów przestrzennych miejscowości zmiana studium określa system stref ochrony konserwatorskiej, na który składają się:

- 1) strefa „A” - pełnej ochrony układu przestrzennego Starego Miasta, ochronie w jej obrębie podlega układ przestrzenny i tworzące go obiekty poprzez utrzymanie istniejącej formy i substancji;
- 2) strefy „B” - ochrony układów przestrzennych miejscowości lub ich części, w obrębie których dominuje historyczne rozplanowanie, o niewielkim stopniu zdegradowania, których stan zachowania pozwala na przeprowadzenie działań konserwatorsko-rewaloryzacyjnych.

2.3 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009 – 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gryfino na lata 2009-2020 jest dokumentem sektorowym, uzupełniającym perspektywiczne podejście do rozwoju samorządu, wskazane w zaktualizowanej, w 2007 r., „Strategii Sukcesu Miasta i Gminy Gryfino”. Formułuje zamierzenia w szczególnym obszarze zadań samorządowych, odnoszącym się bezpośrednio do indywidualnych spraw mieszkańców społeczności, ich rodzin oraz relacji pomiędzy lokalną władzą a społecznością.

Do najważniejszych problemów społecznych, zdiagnozowanych w Strategii należą:

1. Niewystarczająca dostępność mieszkań socjalnych i brak mieszkań chronionych na terenie Gminy,
2. Niewystarczająca baza leczenia odwykowego,
3. Przeciążenie pracowników socjalnych liczbą i trudnością zadań nad dużą liczbą środowisk,
4. Niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin w kryzysie, szczególnie w wiejskiej części gminy,
5. Niewystarczająca dostępność do pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
6. Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
7. Brak infrastruktury reintegracji społecznej: Klub Integracji Społecznej (KIS), Centrum Integracji Społecznej (CIS), Spółdzielnie socjalne itp.),
8. Niedostatek infrastruktury środowiskowego wsparcia dla osób w podeszłym wieku, sprzyjających ich aktywności.

Do zagrożeń dla pozytywnych przemian społecznych zalicza się następujące zjawiska:

1. Zjawisko wyuczonej niezaradności wśród osób korzystających z pomocy społecznej,
2. Zjawisko wypalenia zawodowego dotykające kadrę pomocy społecznej,
3. Rozpad więzi społecznych w społeczności lokalnej (zjawisko alienacji i obojętności),
4. Zagrożenia dysfunkcją rodziny: uzależnienia, zjawisko rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie i ubóstwo,
5. Zjawiska demoralizacji i niedostosowania społecznego młodzieży,
6. Emigracja zarobkowa osób wykwalifikowanych zawodowo.

Misją polityki społecznej Gminy Gryfino jest:

Prowadzenie zintegrowanej polityki społeczno-gospodarczej, otwartej na potrzeby wszystkich mieszkańców lokalnej społeczności. Stwarzanie warunków dla rozwoju indywidualnego, aktywności, integracji społecznej, stabilizacji życiowej rodzin i równości w dostępie do dóbr społecznych. Prowadzenie polityki społecznej opartej na otwartym dialogu z zainteresowanymi

środowiskami, partnerskim podejściu do inicjatyw, a także tolerancji i poszanowaniu wszelkiej odmienności poglądów.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz określenie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych

Diagnoza sporządzona na potrzeby opracowania programu rewitalizacji składa się dwóch części.

1. Diagnozy delimitacyjnej, której celem jest wskazanie przestrzeni gminy Gryfino, w której występuje koncentracja problemów społecznych oraz przestrzeni, w której możemy zdiagnozować występowanie innych problemów, np. gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Rezultat: wytyczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), **współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.**

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

2. Diagnozy pogłębionej wyznaczonego obszaru rewitalizacji, której celem jest wskazanie przyczyn występowania negatywnych zjawisk, pogłębienie lub pozyskanie informacji nt. szeregu dalszych problemów, których nie można zmierzyć za pomocą danych wskaźnikowych, statystycznych, etc.

Rezultat: określenie zasadniczych problemów, które powinny zostać rozwiązane poprzez działania rewitalizacyjne.

3.1 Diagnoza delimitacyjna

3.1.1 Metodologia badań

Za obszar zdegradowany uważany jest obszar miasta na którym, w toku prac diagnostycznych zidentyfikowany został stan kryzysowy, przejawiający się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej oraz technicznej.

Procedura wytyczania obszaru zdegradowanego w gminie Gryfino związana była z następującymi krokami:

- WSKAZANIE OBSZARU KONCENTRACJI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.
- WSKAZANIE OBSZARU WYSTĘPOWANIA PROBLEMÓW INNYCH NIŻ SPOŁECZNE.
- WYTYCZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO WRAZ Z UZASADNIENIEM.

Wskazanie obszaru koncentracji problemów społecznych

Wybór wskaźników sfery społecznej

W pierwszym kroku przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego w gminie Gryfino poszukiwano obszaru koncentracji problemów społecznych. Obszar ten został wyznaczony na podstawie wartości **syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego**, obliczonego na podstawie sumy **poszczególnych wartości wystandaryzowanych wskaźników sfery społecznej**.

W celu wyboru wskaźników sfery społecznej do celów delimitacji koncentracji problemów społecznych przeanalizowano szereg problemów występujących w gminie oraz dane, za pomocą których możliwe jest ich zmierzenie. Zdecydowano się wybrać **cztery przekrojowe wskaźniki sfery społecznej**, które mierzą istotne w skali gminy problemy społeczne.

Pierwszym wskaźnikiem jest ubytek ludności poszczególnych jednostek delimitacyjnych. Wskazuje on na szereg problemów, w szczególności jest bowiem pochodną migracji ekonomicznych, niskich wskaźników urodzeń oraz ogólną niską oceną danej przestrzeni do zamieszkania.

Drugim wskaźnikiem jest odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Wskazuje on przestrzenie gminy, w których występuje problem starzejącego się społeczeństwa. Obok wartości udziału ludności w wieku poprodukcyjnym analizowane były także dane dot. dynamiki zmian odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym.

Kolejne dwa wskaźniki bezpośrednio nawiązują do skali i natężenia problemów społecznych mierzonych poprzez świadczenia pomocy społecznej (ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i ciężka choroba, alkoholizm, przemoc w rodzinie).

Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca wskazuje przestrzenie w gminie, w których występuje największa skala potrzeb pomocy społecznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Świadczy on o natężeniu negatywnych zjawisk, tj. pokazuje jaki odsetek mieszkańców dotkniętych jest problemami społecznymi.

Powyższa metodologia doboru wskaźników sfery społecznej zachowuje równowagę w ujmowaniu i ocenie poszczególnych zjawisk społecznych. Zdecydowano się bowiem na wybór dwóch wskaźników społecznych oceniających zjawiska demograficzne (depopulacja i starzenie się społeczeństwa) oraz dwóch wskaźników dot. pomocy społecznej (kwota wypłaconych świadczeń oraz liczba osób korzystających z pomocy społecznej).

Wybór tych wskaźników na tym etapie diagnozy podyktowany jest wiedzą nt. głównych problemów gminy Gryfino, do których należy zaliczyć ubytek ludności, starzenie się społeczeństwa, jak też: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność lub ciężka choroba, uzależnienia, przemoc w rodzinie – które mierzone są poprzez zbiorcze wskaźniki liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej). W ten sposób wykluczono również możliwość nadreprezentacji wybranych negatywnych zjawisk.

Wskaźniki dot. liczby świadczeń pomocy społecznej oraz kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej są wskaźnikami zbiorczymi, tj. na ich ostateczne wartości składają się liczby i kwoty

różnych świadczeń pomocy społecznej, czy można uznać, że oba wskaźniki mają już charakter syntetyczny.

Oczywiście z ww. wskaźników na tym etapie diagnozy nie jest możliwe stwierdzenie, jakie negatywne zjawiska występują na wybranych jednostkach przestrzennych (celem diagnozy delimitacyjnej jest znalezienie miejsc koncentracji problemów społecznych).

Dlatego na etapie diagnozy pogłębionej, po zawężeniu się do obszarów rewitalizacji, konieczne było przeanalizowanie przyczyn przyznania pomocy społecznej, a tym samym zdefiniowane istotnych dla wybranych podobszarów rewitalizacji problemów.

Tabela 2. Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do obliczenia syntetycznego wskaźnika opisującego koncentrację problemów społecznych

Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do obliczenia syntetycznego wskaźnika opisującego koncentrację problemów społecznych	Źródło danych	Problem mierzony przez wskaźnik
1. Zmiana liczby ludności (%) w latach 2011 - 2016	UMiG Gryfino	Depopulacja
2. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	UMiG Gryfino	Starzenie się społeczeństwa
3. Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca (zł)	OPS	Natężenie problemów społecznych
4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	OPS	Skala problemów społecznych

W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych wybrane wskaźniki opisujące negatywne zjawiska w sferze społecznej **poddano transformacji liniowej w przedziale 0–1**. Wartość 1 przyznawano zawsze w przypadku najgorszej negatywnej oceny zjawiska (zarówno dla stymulant jak też destymulant). W kolejnym kroku wyniki standaryzacji poszczególnych zjawisk zostały zsumowane i ponownie poddane transformacji liniowej. Uzyskano w ten sposób syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany, opisujący koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w poszczególnych jednostkach przestrzennych.

Zaletą standaryzacji, która polegała na sprowadzeniu różnych danych opisujących wybrane zjawiska do wspólnego mianownika, w tym przypadku do wartości liczbowej w przedziale od 0 do 1, była **możliwość porównywania poszczególnych zjawisk ze sobą**.

Normalizacja wskaźników przeprowadzona została w oparciu o wzór:

Dla stymulantów:

$$W = \frac{x - \min}{\max - \min}$$

Dla destymulantów:

$$W = \frac{\max - x}{\max - \min}$$

gdzie:

- W – wystandaryzowana wartość wskaźnika
- X – wyjściowa wartość wskaźnika
- Min – minimalna wartość wskaźnika

- Max – maksymalna wartość wskaźnika
- **Cząstkowy wskaźnik wystandaryzowany** – wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. W efekcie normalizacji wartości wszystkich wskaźników początkowych sprowadzone zostają do przedziału od 0 do 1, gdzie wartość 0 została przypisana danej o najmniejszej wartości, a wartość 1 – danej o największej wartości.
- **Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany** – wynik liczbowy stanowiący sumę wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sfer problemowych, ujętych w postaci wskaźników wystandaryzowanych cząstkowych – ponownie wystandaryzowany w przedziale od 0 do 1.

Wybór jednostek przestrzennych.

W celu nadania wybranym danym opisującym zjawiska kryzysowe kontekstu przestrzennego konieczne było dokonanie podziału miasta na mniejsze jednostki przestrzenne. Gminę Gryfino podzielono na 33 jednostki. Podziału dokonano w oparciu o granicę sołectw oraz miasta Gryfino. Mają na uwadze znaczną liczbę ludności miasta Gryfino, przestrzeń miasta podzielono na 5 mniejszych jednostek przestrzennych, uwzględniając powiązania funkcjonalno-przestrzenne. Podziału dokonano uwzględniając parametry koncentracji ustalone w Wytycznych w zakresie rewitalizacji, tj. nie przekraczając 20% powierzchni gminy i 30% mieszkańców miasta dla poszczególnych jednostek przestrzennych.

Granice poszczególnych jednostek delimitacyjnych starano się oprzeć na granicach funkcjonalno-przestrzennych w mieście, m. in. uwzględniając charakter zabudowy, zróżnicowanie przestrzeni, czy też „naturalne” granice, np. linię kolejową biegnącą przez obszar miasta, główne ciągi komunikacyjne.

Poniżej przedstawiono opis poszczególnych jednostek przestrzennych.

Tabela 3. Jednostki przestrzenne w gminie Gryfino

Nr	Nazwa jednostki	Powierzchnia	% powierzchni gminy	Liczba ludności (2016 rok)	% ludności gminy	Zakres ulic
1	Gryfino 1			5444	18,00	1 Maja Adama Rapackiego Bałtycka Bolesława Chrobrego Bolesława Krzywoustego Energetyków Garbarska Grunwaldzka (część południowa) Kościelna Nadodrzańska Niepodległości Parkowa Piaśtów Słowiańska Sprzymierzonych (na południe od skrzyżowania z ul. Grunwaldzką) Tadeusza Kościuszki
2	Gryfino 2			6987	23,11	11 Listopada 9 Maja Adama Asnyka (część północna) Jana Pawła II (na północ od skrzyżowania z ul. Adama Asnyka) Jarosława Iwaszkiewicza Kolejowa Marii Konopnickiej Wojska Polskiego (część południowa) Zygmunta Krasińskiego
3	Gryfino 3			3165	10,46	Armii Krajowej (od skrzyżowania z ul. Niepodległości do przejazdu kolejowego) Brzozowa Czechosłowacka gen. Andersa Ks. Jerzego Popiełuszki Łużycka Mieszka I Podgórna Sportowa Wierzbowa Wincentego Witosa Władysława Łokietka Wodnika Żołnierzy Wyklętych
4	Gryfino 4			2905	9,61	Bolesława Limanowskiego Fabryczna Flisacza Grunwaldzka (część północna) Hugo Kołłątaja Krótka Kujawska Łączna Mazowiecka

Nr	Nazwa jednostki	Powierzchnia	% powierzchni gminy	Liczba ludności (2016 rok)	% ludności gminy	Zakres ulic
						Mazurska Opolska Orłąt Lwowskich Pionierów Podlaska Pomorska Przytulna Rybacka Sprzymierzonych (na północ od skrzyżowania z ul. Grunwaldzką) Stanisława Staszica Szczecińska Śląska Targowa Wodna Wojska Polskiego (część północna) Zielna
5	Gryfino 5			1908	6,31	Adama Asnyka (część południowa) Adama Mickiewicza Aleksandra Fredry Armii Krajowej (od przejazdu kolejowego dalej w kierunku wschodnim) Artyleryjska Bolesława Prusa Czesława Miłosza Elizy Orzeszkowej Henryka Sienkiewicza Jana Kochanowskiego Jana Pawła II (na południe od skrzyżowania z ul. Adama Asnyka) Juliusza Słowackiego Kwiatowa Lechicka Letnia Mikołaja Reja Ogrodowa Okrężna Pogodna Słoneczna Stanisława Wyspiańskiego Stefana Żeromskiego Topolowa Władysława Reymonta
6	Bartkowo			152	0,50	-
7	Borzym			324	1,07	-
8	Chlebowo			179	0,59	-
9	Chwarstnica			388	1,28	-
10	Czepino			438	1,45	-
11	Daleszewo			642	2,12	-
12	Dołgie			246	0,81	-
13	Drzenin			269	0,89	-
14	Gardno			958	3,17	-

Nr	Nazwa jednostki	Powierzchnia	% powierzchni gminy	Liczba ludności (2016 rok)	% ludności gminy	Zakres ulic
15	Krajnik			168	0,56	-
16	Krzypnica			176	0,58	-
17	Mielenko Gryfińskie			138	0,46	-
18	Nowe Czarnowo			717	2,37	-
19	Parsówek			91	0,30	-
20	Pniewo			824	2,73	-
21	Radziszewo			520	1,72	-
22	Sobiemyśl			344	1,14	-
23	Sobieradz			291	0,96	-
24	Steklinko			57	0,19	-
25	Steklno			283	0,94	-
26	Stare Brynki			491	1,62	-
27	Wirów			199	0,66	-
28	Wełtyń			782	2,59	-
29	Włodkowice			34	0,11	-
30	Wysoka Gryfińska			251	0,83	-
31	Żabnica			487	1,61	-
32	Żórawie			181	0,60	-
33	Żórawki			199	0,66	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 1. Podział gminy Gryfino na jednostki przestrzenne

Źródło: opracowanie własne

Wskazanie występowania problemów innych niż społeczne

Przy wytyczeniu obszaru zdegradowanego istotne jest poszukiwanie negatywnych zjawisk pozaspołecznych, występujących na obszarach koncentracji problemów społecznych.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (tj. negatywne tendencje demograficzne, bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, etc.) można wskazać jako obszar zdegradowany, w przypadku występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

W gminie Gryfino, podobnie jak w przypadku problemów społecznych, przeanalizowano szereg problemów z ww. sfer. Zdecydowano się na wybór minimum jednego wskaźnika opisującego zjawiska w poszczególnych sferach. W przypadku sfery gospodarczej zdecydowano się zmierzyć potencjał indywidualnej przedsiębiorczości. Problem ten współwystępuje bowiem w gminie ze zjawiskiem bezrobocia. Potrzeba rozwoju przedsiębiorczości wynika także z zapisów Strategii Rozwoju.

W sferze środowiskowej przeanalizowano dwa negatywne zjawiska. Wg. danych UMiG Gryfino, w gminie zdiagnozowano występowanie obiektów budowlanych z pokryciem dachowym z azbestu. W 2016 roku były to 304 obiekty, co wskazuje na znaczną skalę tego zjawiska.

Problemem gminy Gryfino w sferze środowiskowej jest również niski udział mieszkańców w selektywnej zbiórce odpadów. W 2016 roku wg danych UMiG Gryfino selektywną zbiórkę odpadów prowadziło 64% mieszkańców gminy.

Problemem gminy Gryfino może być również dostęp do przestrzeni publicznych oraz infrastruktury społecznej. W gminie Gryfino stwierdzono występowanie 40 placów zabaw, jednak ich liczba oraz rozmieszczenie może wskazywać na deficyty w danym miejscu gminy.

Ostatnim analizowanym wskaźnikiem jest stan techniczny obiektów budowlanych. Ogółem w gminie Gryfino wg danych UMiG Gryfino stwierdzono występowanie 67 takich obiektów.

Tabela 4. Wskaźniki strefy pozaspółecznej wykorzystane w procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do wskazania stanów kryzysowych w sferach poza społecznych	Źródło danych	Problem mierzony przez wskaźnik
SFERA GOSPODARCZA		
5. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców	CEiDG	Niska aktywność gospodarcza
SFERA ŚRODOWISKOWA		
6. Liczba budynków mieszkalnych z azbestowym pokryciem dachowym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	UMiG Gryfino	Występowanie pokryć z azbestu
7. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów	UMiG Gryfino	Niska świadomość ekologiczna
SFERA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA		
8. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	UMiG Gryfino	Niski dostęp do obiektów infrastruktury społecznej
SFERA TECHNICZNA		
9. Liczba budynków mieszkalnych będących w złym stanie technicznym	UMiG Gryfino	Degradacja techniczna obiektów mieszkalnych

Wytyczenie obszaru zdegradowanego

Wskazując obszar zdegradowany w Gryfinie poszukiwano przestrzeni koncentracji problemów społecznych, na których współwystępują problemy pozaspółeczne, np. gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne.

3.1.2. Wskazanie obszaru koncentracji problemów społecznych

Zjawiska demograficzne

1. Zmiany liczby ludności w gminie Gryfino w latach 2011 – 2016

W latach 2011 - 2016 w gminie Gryfino stwierdzono ubytek ludności. W tym czasie ludność gminy zmniejszyła się o 636 osób, co stanowiło 2,06% ludności gminy w 2011 roku. Za ubytek ludności w gminie Gryfino odpowiada przede wszystkim zmniejszenie liczby mieszkańców miasta Gryfino. W największej skali obserwowane było w jednostkach przestrzennych: Gryfino 1 (-508 osób), Gryfino 2 (-493 osoby) oraz Gryfino 3 (-219 osób). Analizując odsetek ubytku ludności w poszczególnych jednostkach przestrzennych na pierwszym miejscu należy wymienić Wysoką Gryfińską. W tej niedużej miejscowości w ciągu 5 analizowanych lat ubyło prawie 11% ludności z 2011 roku (-31 osób). W przestrzeni miejskiej Gryfina, największy procentowy ubytek ludności stwierdzono w jednostce Gryfino 1 (-8,53%).

W gminie Gryfino występowały również jednostki przestrzenne, w których stwierdzono wzrost liczby mieszkańców. Najbardziej pożądanym kierunkiem migracji w przestrzeni gminy Gryfino były jednostki przestrzenne Gryfino 4 oraz Gryfino 5. W obu jednostkach w ciągu 5 lat odnotowano wzrost liczby mieszkańców o około 600 osób.

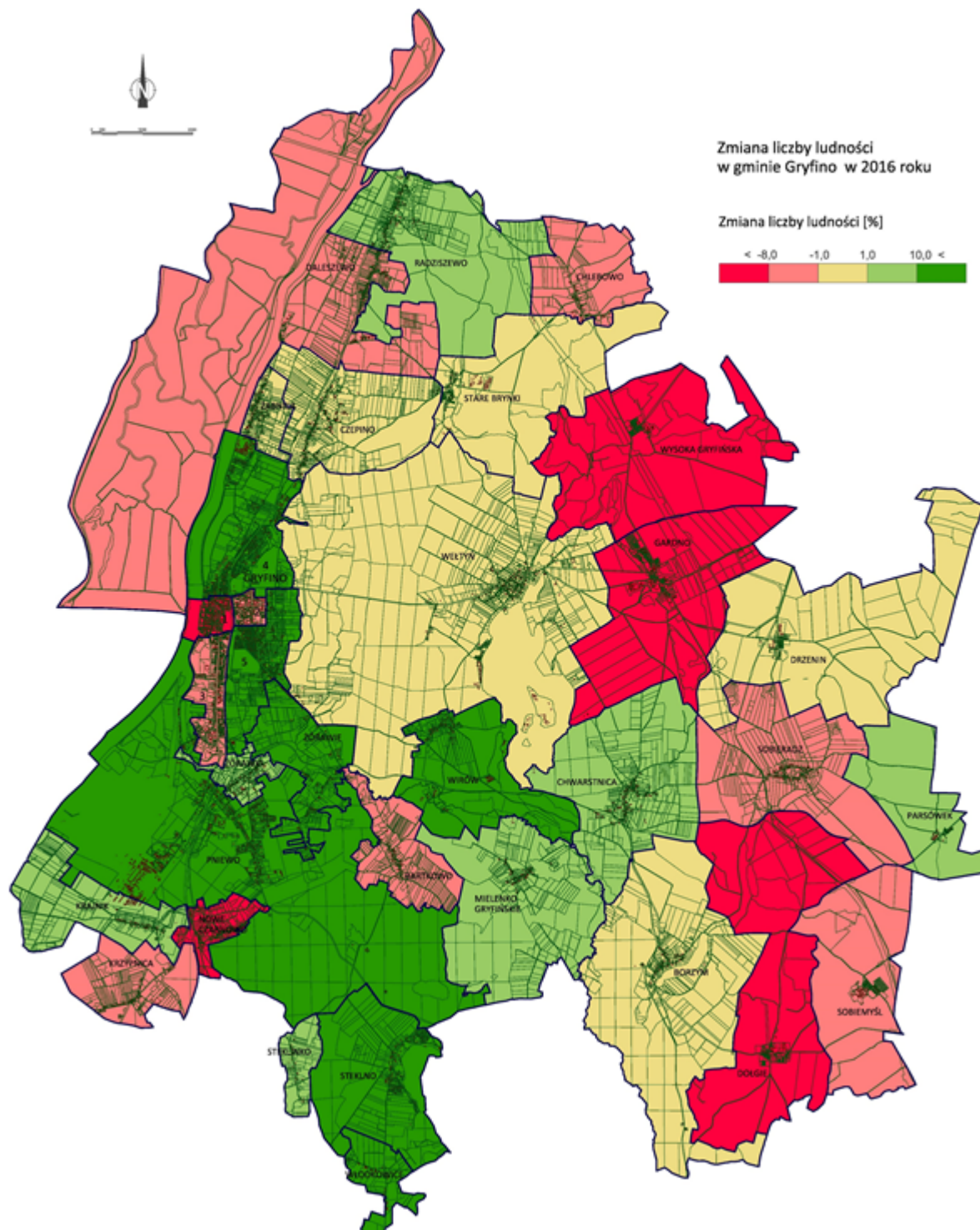
Tabela 5. Zmiany liczby ludności w gminie Gryfino w latach 2011 – 2016

Nr	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2011 rok)	Liczba ludności (2016 rok)	Zmiana liczby ludności	Zmiana liczby ludności (%)
1	Wysoka Gryfińska	282	251	-31	-10,99
2	Dołgie	272	246	-26	-9,56
3	Gryfino 1	5952	5444	-508	-8,53
4	Nowe Czarnowo	781	717	-64	-8,19
5	Gardno	1043	958	-85	-8,15
6	Gryfino 2	7480	6987	-493	-6,59
7	Gryfino 3	3384	3165	-219	-6,47
8	Sobiemysł	365	344	-21	-5,75
9	Chlebowo	188	179	-9	-4,79
10	Krzypnica	183	176	-7	-3,83
11	Daleszewo	658	642	-16	-2,43
12	Bartkowo	154	152	-2	-1,30
13	Sobieradz	294	291	-3	-1,02
14	Drzenin	271	269	-2	-0,74
15	Borzym	326	324	-2	-0,61
16	Stare Bryniki	492	491	-1	-0,20
17	Żabnica	487	487	0	0,00
18	Wełtyń	780	782	2	0,26
19	Czepino	435	438	3	0,69
20	Parsówek	89	91	2	2,25
21	Mielenko Gryfińskie	132	138	6	4,55
22	Krajnik	160	168	8	5,00
23	Radziszewo	494	520	26	5,26
24	Steklinko	54	57	3	5,56
25	Żórawki	185	199	14	7,57
26	Chwarstnica	360	388	28	7,78
27	Wirów	180	199	19	10,56
28	Pniewo	740	824	84	11,35
29	Steklno	251	283	32	12,75
30	Gryfino 4	2576	2905	329	12,77
31	Gryfino 5	1650	1908	258	15,64
32	Żórawie	150	181	31	20,67
33	Włodkowice	26	34	8	30,77
	Gmina Gryfino	30874	30238	-636	-2,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 2. Zmiany liczby ludności w gminie Gryfino w latach 2011 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

2. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Gryfino

Zjawisko starzejącego się społeczeństwa w gminie Gryfino widoczne jest w zmianach liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jak również zmianach wskaźnika odsetka liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W gminie Gryfino w ciągu zaledwie 5 lat liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 1651 osób (zmiana w latach 2011 – 2016). Oznaczało to istotny wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. W 2011 roku w gminie Gryfino wg danych UMiG Gryfino było 14,08% ludności w wieku poprodukcyjnym, a w 2016 roku już 19,83%. Największy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym stwierdzono w jednostce przestrzennej Gryfino 1. W 2016 roku w tej części miasta mieszkało 27,98% ludności w wieku poprodukcyjnym. Kolejne w rankingu były następujące jednostki: Dołgie (25,61%), Gryfino 2 (24,53%) i Chwarstnica (20,10%). W tych przestrzeniach gminy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym był wyższy od średniej gminnej. Co więcej w ww. jednostkach stwierdzono bardzo dużą dynamikę wzrostu wskaźnika odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2011 – 2016. Największy ponad 10% wzrost odnotowano w jednostce Gryfino 2.

Warto również zwrócić uwagę, że w przypadku przestrzeni miejskich Gryfina wzrost liczby i odsetka osób w wieku poprodukcyjnym pokrywał się ze zjawiskiem odpływu ludności.

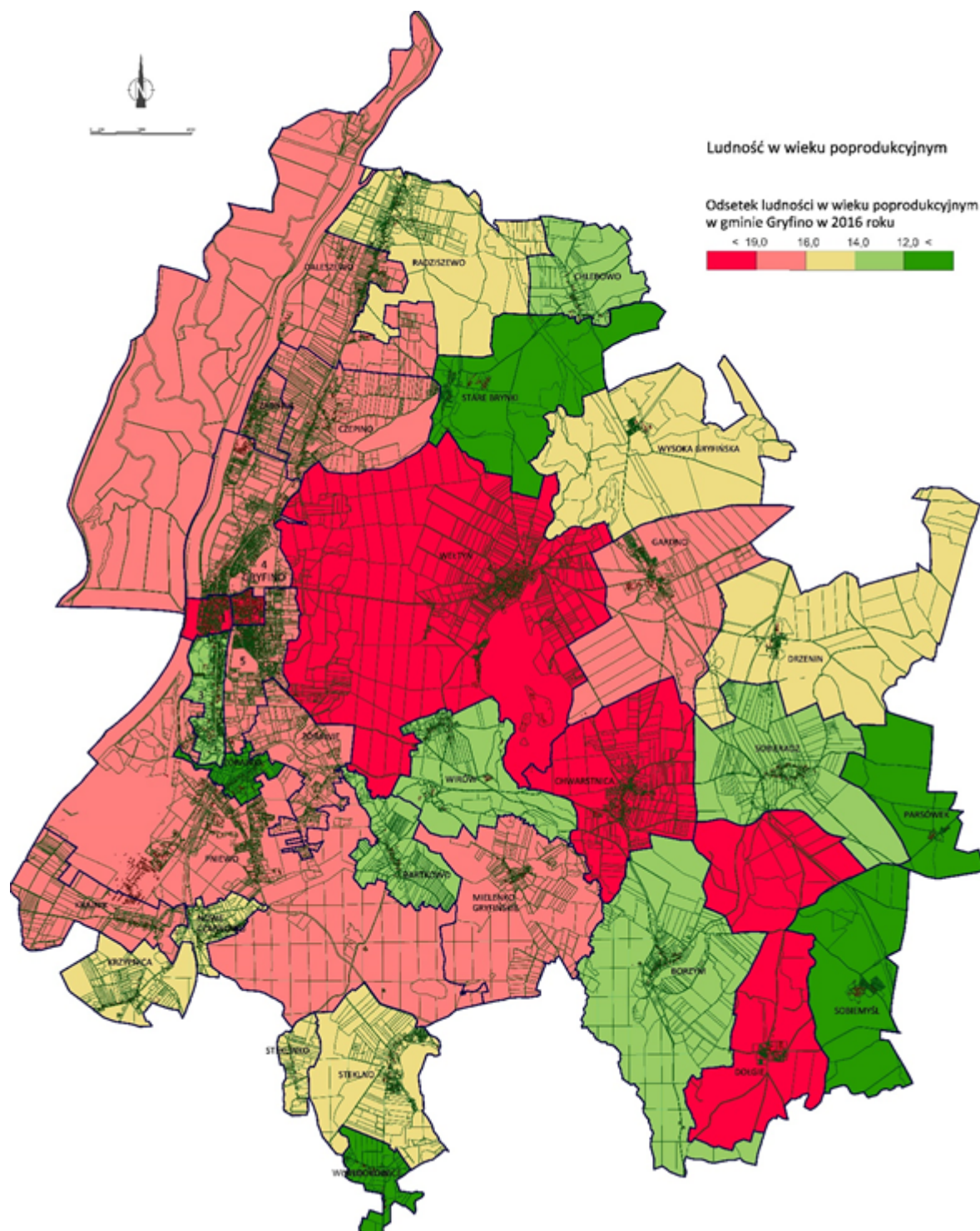
Tabela 6. Odsetek ludności gminy Gryfino w wieku poprodukcyjnym w latach 2011 – 2016

Nr	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2011)	Liczba ludności (2016)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (2016)	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (2016)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (2011)	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (2011)
1	Gryfino 1	5952	5444	1523	27,98	1247	20,95
2	Dołgie	272	246	63	25,61	48	17,65
3	Gryfino 2	7480	6987	1714	24,53	1063	14,21
4	Chwarstnica	360	388	78	20,10	60	16,67
5	Wełtyń	780	782	155	19,82	138	17,69
6	Mielenko Gryfińskie	132	138	26	18,84	26	19,70
7	Krajnik	160	168	31	18,45	30	18,75
8	Żabnica	487	487	88	18,07	69	14,17
9	Daleszewo	658	642	115	17,91	95	14,44
10	Gryfino 4	2576	2905	503	17,31	369	14,32
11	Gryfino 5	1650	1908	322	16,88	207	12,55
12	Gardno	1043	958	159	16,60	111	10,64
13	Czepino	435	438	72	16,44	54	12,41
14	Pniewo	740	824	134	16,26	81	10,95
15	Żórawie	150	181	29	16,02	17	11,33
16	Radziszewo	494	520	83	15,96	59	11,94
17	Steklno	251	283	44	15,55	21	8,37
18	Drzenin	271	269	41	15,24	30	11,07

19	Wysoka Gryfińska	282	251	36	14,34	24	8,51
20	Nowe Czarnowo	781	717	102	14,23	90	11,52
21	Krzywnica	183	176	25	14,20	33	18,03
22	Steklinko	54	57	8	14,04	7	12,96
23	Borzym	326	324	45	13,89	42	12,88
24	Chlebowo	188	179	24	13,41	17	9,04
25	Bartkowo	154	152	20	13,16	20	12,99
26	Wirów	180	199	26	13,07	22	12,22
27	Gryfino 3	3384	3165	386	12,20	248	7,33
28	Sobieradz	294	291	35	12,03	38	12,93
29	Żórawki	185	199	23	11,56	18	9,73
30	Parsówek	89	91	10	10,99	6	6,74
31	Sobiemyśl	365	344	32	9,30	19	5,21
32	Włodkowice	26	34	3	8,82	3	11,54
33	Stare Brynki	492	491	42	8,55	34	6,91
	Gmina Gryfino	30874	30238	5997	19,83	4346	14,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 3. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (2016) w gminie Gryfino

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Pomoc społeczna

3. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca

W gminie Gryfino wg danych OPS w 2016 roku wypłacono łącznie prawie 2 mln zł świadczeń pomocy społecznej. Przeciętna wartość kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca gminy w 2016 roku wynosiła 65,09 zł. Najwyższą wartość wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca odnotowano w miejscowości Dołgie. Wartość wypłaconych świadczeń na mieszkańca powyżej 100 zł odnotowano ponadto w jednostkach przestrzennych: Steklino, Steklno, Nowe Czarnowo, Stare Brynki, Żórawie.

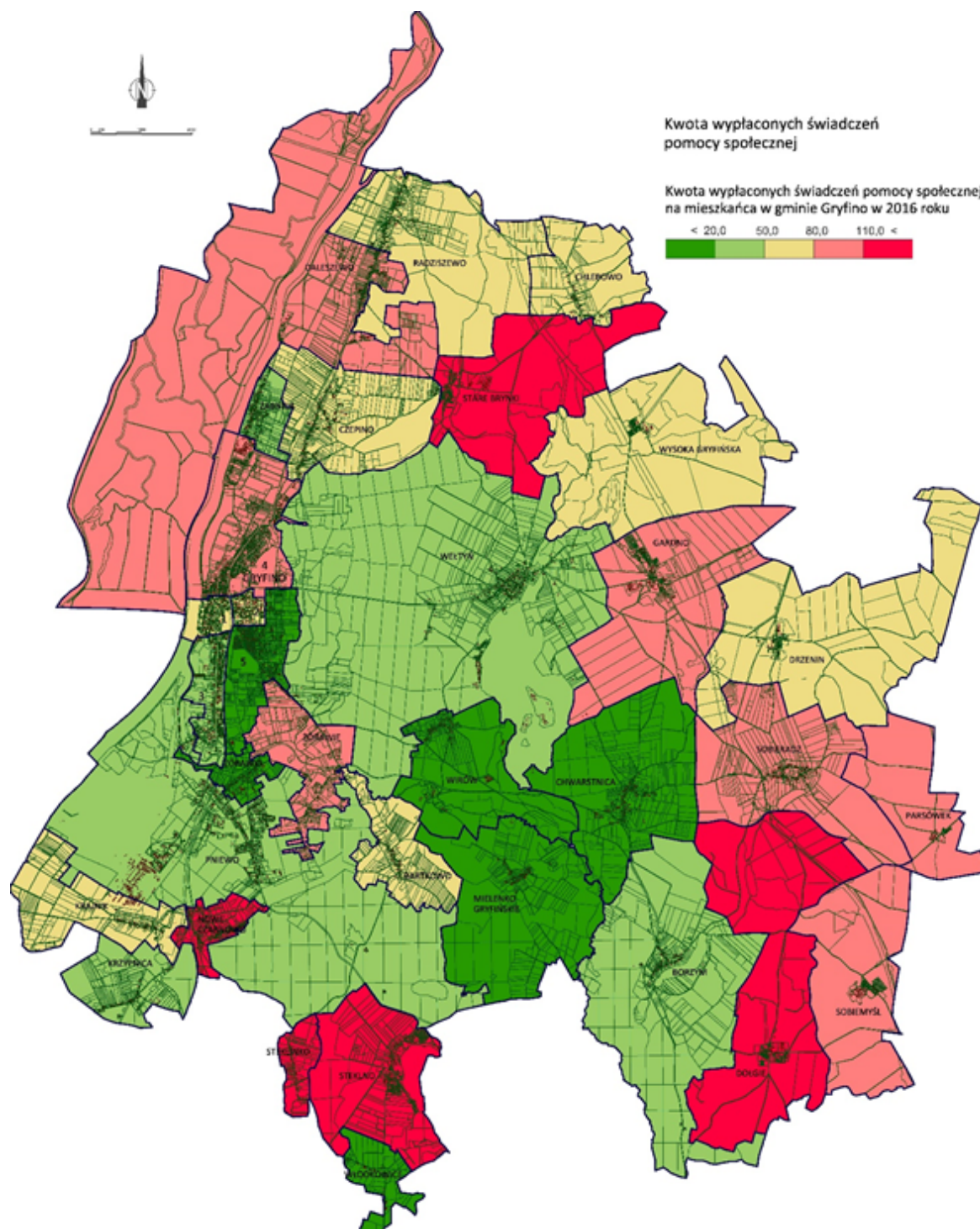
Rysunek 4. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w gminie Gryfino w 2016 roku w przeliczeniu na mieszkańca

Nr	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej ogółem (zł)	Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca (zł)
1	Dołgie	246	43370,12	176,30
2	Steklinko	57	7645	134,12
3	Steklno	283	34988,19	123,63
4	Nowe Czarnowo	717	84885,02	118,39
5	Stare Brynki	491	54950,64	111,92
6	Żórawie	181	18151,76	100,29
7	Sobiemysł	344	32423,58	94,25
8	Daleszewo	642	58732,97	91,48
9	Gardno	958	87624,11	91,47
10	Gryfino 4	2905	258370,24	88,94
11	Parsówek	91	8068,7	88,67
12	Sobieradz	291	23766,23	81,67
13	Chlebowo	179	13895,63	77,63
14	Czepino	438	33777,04	77,12
15	Gryfino 1	5444	403557,27	74,13
16	Radziszewo	520	36224,46	69,66
17	Krajnik	168	11340,42	67,50
18	Bartkowo	152	10034,66	66,02
19	Drzenin	269	17513,11	65,10
20	Gryfino 2	6987	424808,6	60,80
21	Wysoka Gryfińska	251	15062,57	60,01
22	Wełtyń	782	37779,25	48,31
23	Żabnica	487	22240,09	45,67
24	Pniewo	824	37620,63	45,66
25	Borzym	324	13745,66	42,42
26	Gryfino 3	3165	130683,69	41,29
27	Krzypnica	176	3526,97	20,04
28	Wirów	199	3677,06	18,48
29	Gryfino 5	1908	34549	18,11
30	Chwarstnica	388	5470,26	14,10
31	Mielenko Gryfińskie	138	0	0,00
32	Włodkowice	34	0	0,00
33	Żórawki	199	0	0,00
	Gmina Gryfino	30238	1968482,93	65,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Gryfino

Rysunek 5. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w gminie Gryfino w 2016 roku w przeliczeniu na mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Gryfino

4. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej na 100 mieszkańców

W 2016 roku w Gryfinie wg danych OPS z pomocy społecznej w formie pieniężnej korzystało 1359 osób. W przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy było to 4,49 osób. Największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej odnotowano w przestrzeni miejskiej Gryfina, tj. w jednostkach: Gryfino 1 (295 osób), Gryfino 4 (232 osoby). W przeliczeniu na 100 mieszkańców największą liczbę osób korzystających z pomocy odnotowano w jednostce Parsówek (16,48), a następnie w jednostkach: Sobiemyśl, Sobieradz, Wysoka Gryfińska, Żórawie.

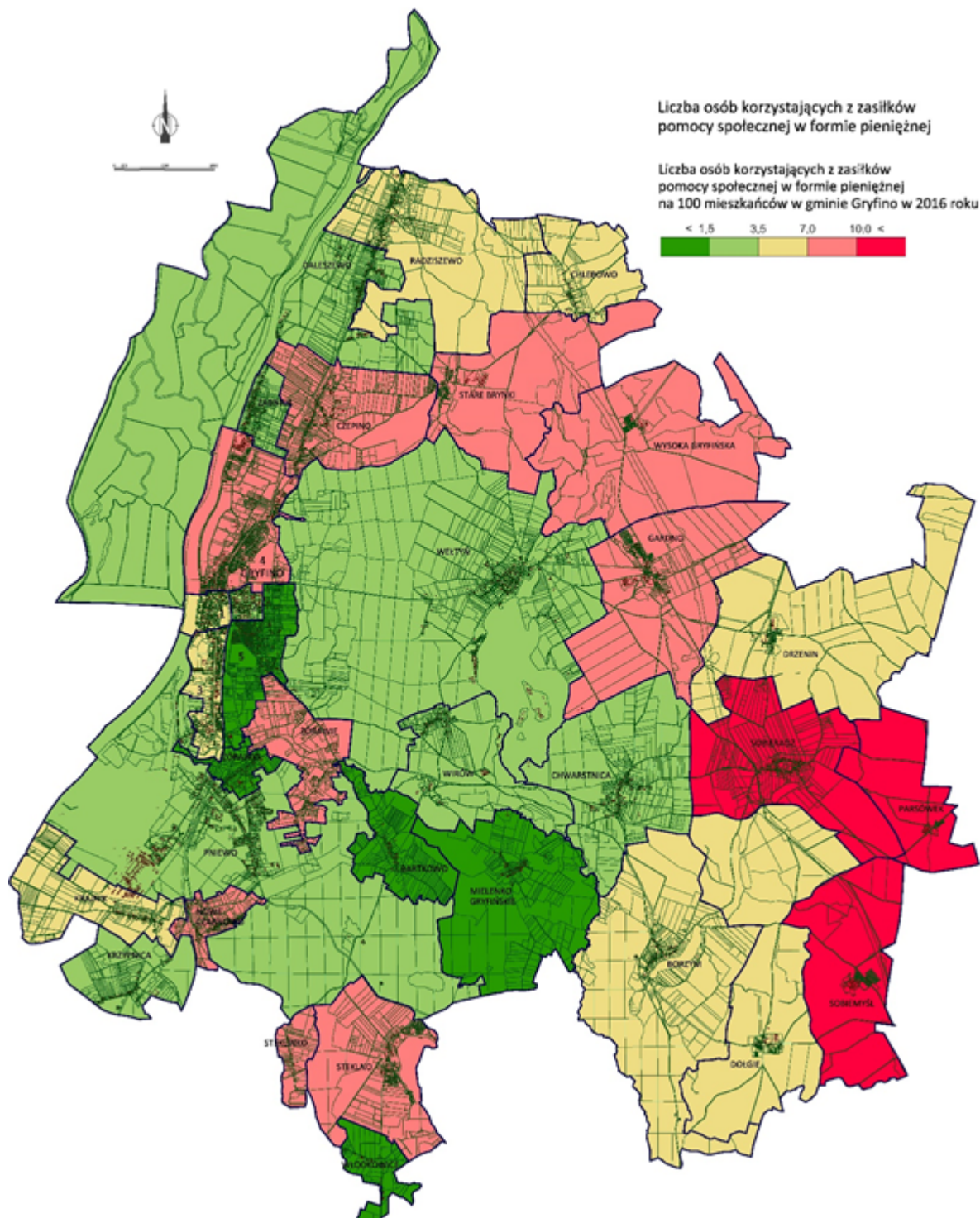
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej w gminie Gryfino w 2016 roku na 100 mieszkańców

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
1	Parsówek	91	15	16,48
2	Sobiemyśl	344	54	15,70
3	Sobieradz	291	30	10,31
4	Wysoka Gryfińska	251	25	9,96
5	Żórawie	181	18	9,94
6	Steklno	283	26	9,19
7	Czepino	438	36	8,22
8	Gryfino 4	2905	232	7,99
9	Nowe Czarnowo	717	54	7,53
10	Gardno	958	72	7,52
11	Stare Brynki	491	35	7,13
12	Steklino	57	4	7,02
13	Chlebowo	179	12	6,70
14	Drzenin	269	15	5,58
15	Gryfino 1	5444	295	5,42
16	Dołgie	246	12	4,88
17	Gryfino 3	3165	130	4,11
18	Borzym	324	13	4,01
19	Chwarstnica	388	14	3,61
20	Krajnik	168	6	3,57
21	Żabnica	487	17	3,49
22	Radziszewo	520	18	3,46
23	Krzypnica	176	6	3,41
24	Wirów	199	6	3,02
25	Daleszewo	642	18	2,80
26	Wełtyń	782	19	2,43
27	Gryfino 2	6987	145	2,08
28	Pniewo	824	16	1,94
29	Bartkowo	152	2	1,32
30	Gryfino 5	1908	14	0,73
31	Mielenko Gryfińskie	138	0	0,00
32	Włodkowice	34	0	0,00
33	Żórawki	199	0	0,00
	Gmina Gryfino	30238	1359	4,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Gryfino

Rysunek 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej w gminie Gryfino w 2016 roku na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Gryfino

Syntetyczny wskaźnik koncentracji problemów społecznych

Po przeanalizowaniu wybranych wskaźników opisujących problemy społeczne w gminie Gryfino można wskazać miejsca koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Zaletą standaryzacji, która polegała na sprowadzeniu różnych danych opisujących wybrane zjawiska do wspólnego mianownika, w tym przypadku do wartości liczbowej w przedziale od 0 do 1 – była możliwość porównywania poszczególnych zjawisk ze sobą.

Aby ustalić koncentrację negatywnych zjawisk społecznych w gminie Gryfino poszczególne wartości wystandaryzowane opisujące koncentrację poszczególnych problemów dodano do siebie i ponownie wystandaryzowano w skali od 0 do 1. Otrzymano w ten sposób **syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany**.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego (wartość powyżej 0,65) opisującego koncentrację negatywnych zjawisk społecznych uzyskano dla jednostek delimitacyjnych:

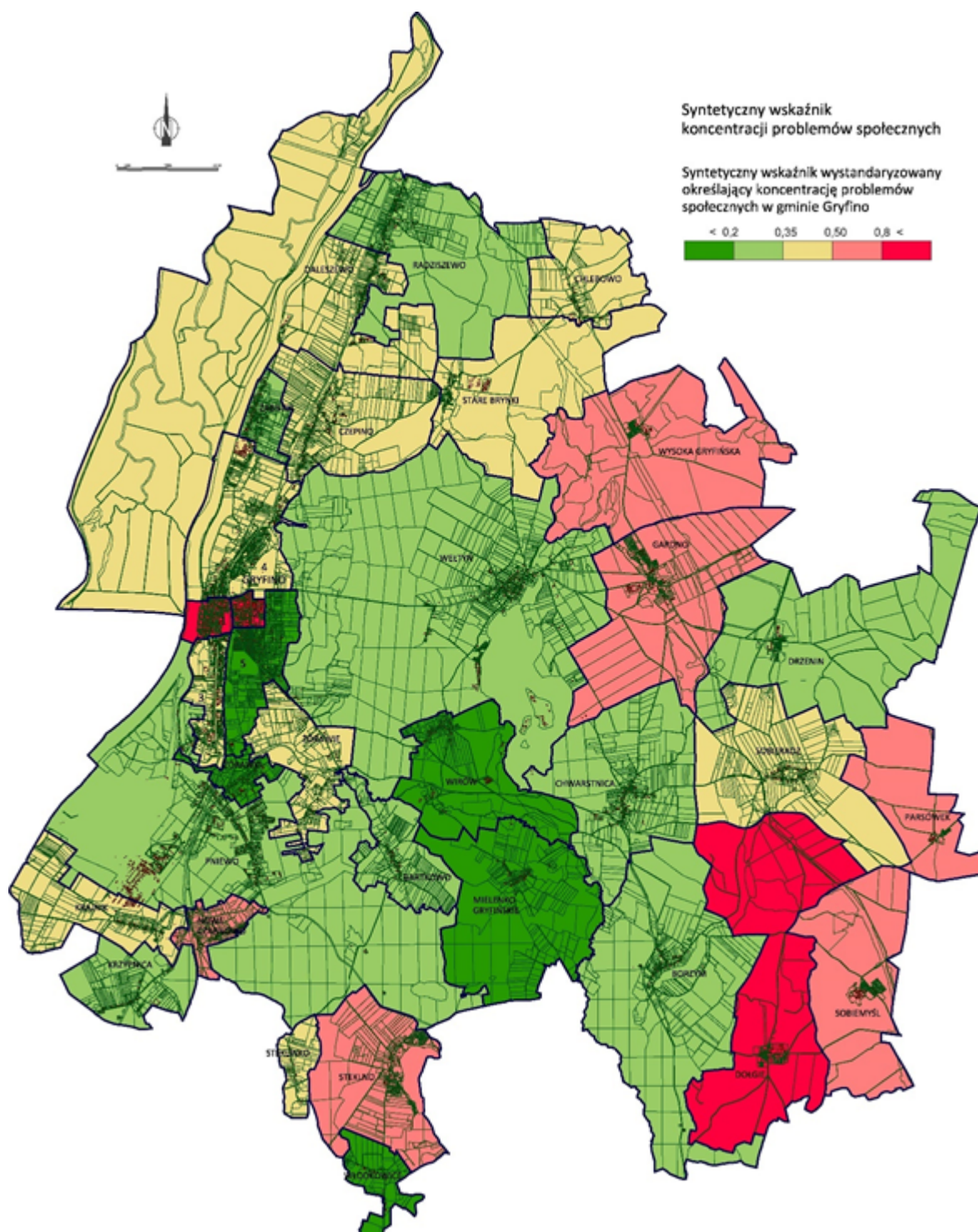
- **Gryfino 1**
- **Gryfino 2**
- **Dołgie**
- **Sobiemyśl**
- **Nowe Czarnowo**

Tabela 8. Syntetyczny wskaźnik koncentracji problemów społecznych

Lp.	Nazwa jednostki	Wskaźnik wystandaryzowany 1	Wskaźnik wystandaryzowany 2	Wskaźnik wystandaryzowany 3	Wskaźnik wystandaryzowany 4	Suma wskaźników cząstkowych	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany	Liczba mieszkańców	Odsetek liczby mieszkańców gminy	Odsetek liczby mieszkańców gminy narastająco
1	Gryfino 1	1	1	0,42	0,33	2,75	1,00	5444	18,00	18,00
2	Gryfino 2	0,88	0,96	0,34	0,13	2,31	0,84	6987	23,11	41,11
3	Dołgie	0,52	0,48	1,00	0,30	2,30	0,83	246	0,81	41,92
4	Sobiemysł	0,32	0,02	0,53	0,95	1,83	0,66	344	1,14	43,06
5	Nowe Czarnowo	0,49	0,18	0,67	0,46	1,80	0,65	717	2,37	45,43
6	Gardno	0,51	0,26	0,52	0,46	1,74	0,63	958	3,17	48,60
7	Wysoka Gryfińska	0,6	0,16	0,34	0,60	1,70	0,62	251	0,83	49,43
8	Parsówek	0	0,06	0,50	1,00	1,56	0,57	91	0,30	49,73
9	Steklno	0	0,2	0,70	0,56	1,46	0,53	283	0,94	50,67
10	Żórawie	0	0,21	0,57	0,60	1,38	0,50	181	0,60	51,27
11	Gryfino 4	0	0,39	0,50	0,48	1,38	0,50	2905	9,61	60,87
12	Steklino	0	0,14	0,76	0,43	1,33	0,48	57	0,19	61,06
13	Gryfino 3	0,57	0,21	0,23	0,25	1,26	0,46	3165	10,47	71,53
14	Sobieradz	0,06	0,1	0,46	0,63	1,25	0,45	291	0,96	72,49
15	Chlebowo	0,25	0,13	0,44	0,41	1,23	0,45	179	0,59	73,08
16	Czepino	0	0,23	0,44	0,50	1,17	0,42	438	1,45	74,53
17	Daleszewo	0,14	0,28	0,52	0,17	1,11	0,40	642	2,12	76,66
18	Stare Brynki	0,01	0	0,63	0,43	1,08	0,39	491	1,62	78,28
19	Drzenin	0,04	0,19	0,37	0,34	0,94	0,34	269	0,89	79,17
20	Krajnik	0	0,27	0,38	0,22	0,87	0,32	168	0,56	79,72
21	Radziszewo	0	0,22	0,40	0,21	0,83	0,30	520	1,72	81,44
22	Wełtyń	0	0,35	0,27	0,15	0,77	0,28	782	2,59	84,03
23	Żabnica	0	0,28	0,26	0,21	0,75	0,27	487	1,61	85,64
24	Krzypnica	0,2	0,15	0,11	0,21	0,67	0,24	176	0,58	86,22
25	Borzym	0,03	0,15	0,24	0,24	0,66	0,24	324	1,07	87,29
26	Bartkowo	0,07	0,12	0,37	0,08	0,64	0,23	152	0,50	87,80
27	Chwarstnica	0	0,33	0,08	0,22	0,63	0,23	388	1,28	89,08
28	Pniewo	0	0,25	0,26	0,12	0,63	0,23	824	2,73	91,81
29	Gryfino 5	0	0,32	0,10	0,04	0,47	0,17	1908	6,31	98,11
30	Wirów	0	0,12	0,10	0,18	0,41	0,15	199	0,66	98,77
31	Mielenko Gryfińskie	0	0,28	0,00	0,00	0,28	0,10	138	0,46	99,23
32	Żórawki	0	0,08	0,00	0,00	0,08	0,03	199	0,66	99,89
33	Włodkowice	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	34	0,11	100,00

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Źródło: opracowanie własne

3.1.3 Wskazanie występowania pozostałych problemów

Sfera gospodarcza

5. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą

W 2016 roku wg danych CEiDG indywidualną działalność gospodarczą prowadziło 2348 osób. Oznacza to, że na 100 mieszkańców gminy działalność gospodarczą prowadziło 7,77 osób. Najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w jednostce przestrzennej Krzypnica. W tej niedużej miejscowości działalność gospodarczą prowadziły 4 osoby, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców dało wartość 2,27. Problem niskiej przedsiębiorczości dotyczył przede wszystkim miejscowości wiejskich. W Gryfinie wartości wskaźnika przedsiębiorczości mieszkańców były wyższe od średniej gminnej (poza jednostką Gryfino 2).

Tabela 9. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców

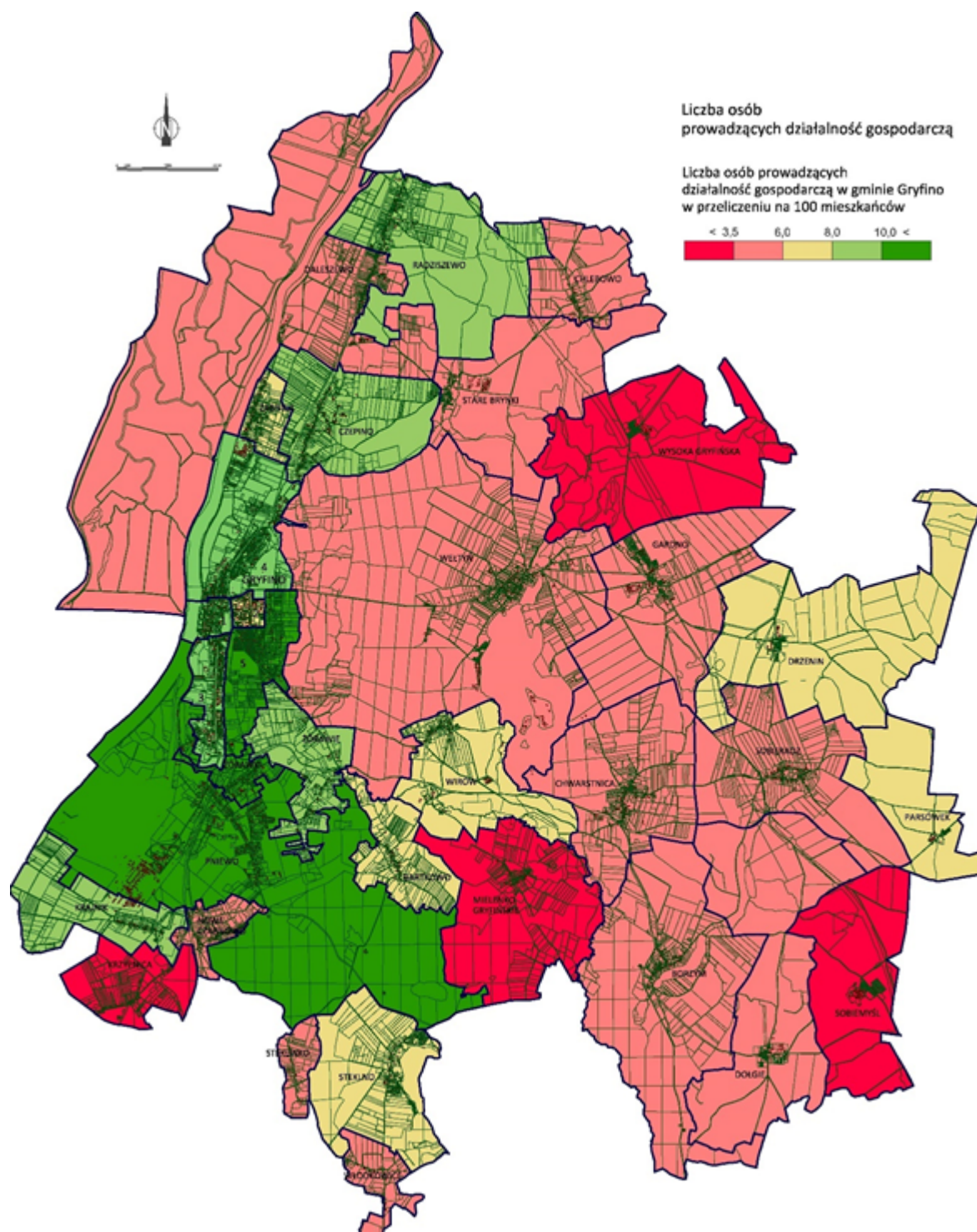
Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców
1	Krzypnica	176	4	2,27
2	Wysoka Gryfińska	251	7	2,79
3	Mielenko Gryfińskie	138	4	2,90
4	Sobiemyśl	344	12	3,49
5	Borzym	324	12	3,70
6	Sobieradz	291	11	3,78
7	Chlebowo	179	8	4,47
8	Stare Brynki	491	22	4,48
9	Nowe Czarnowo	717	35	4,88
10	Steklino	57	3	5,26
11	Dołgie	246	13	5,28
12	Gardno	958	51	5,32
13	Chwarstnica	388	21	5,41
14	Wełtyń	782	45	5,75
15	Daleszewo	642	37	5,76
16	Włodkowice	34	2	5,88
17	Drzenin	269	17	6,32
18	Bartkowo	152	10	6,58
19	Parsówek	91	6	6,59
20	Wirów	199	15	7,54
21	Gryfino 2	6987	531	7,60
22	Steklno	283	22	7,77
23	Żabnica	487	38	7,80
24	Radziszewo	520	42	8,08
25	Żórawie	181	15	8,29
26	Gryfino 1	5444	459	8,43
27	Czepino	438	39	8,90
28	Gryfino 4	2905	259	8,92
29	Krajnik	168	15	8,93
30	Gryfino 3	3165	283	8,94
31	Pniewo	824	85	10,32
32	Gryfino 5	1908	200	10,48
33	Żórawki	199	25	12,56

	Gmina Gryfino	30238	2348	7,77
--	---------------	-------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG

Rysunek 8. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEiDG

Sfera środowiskowa

6. Budynki z pokryciem azbestowym

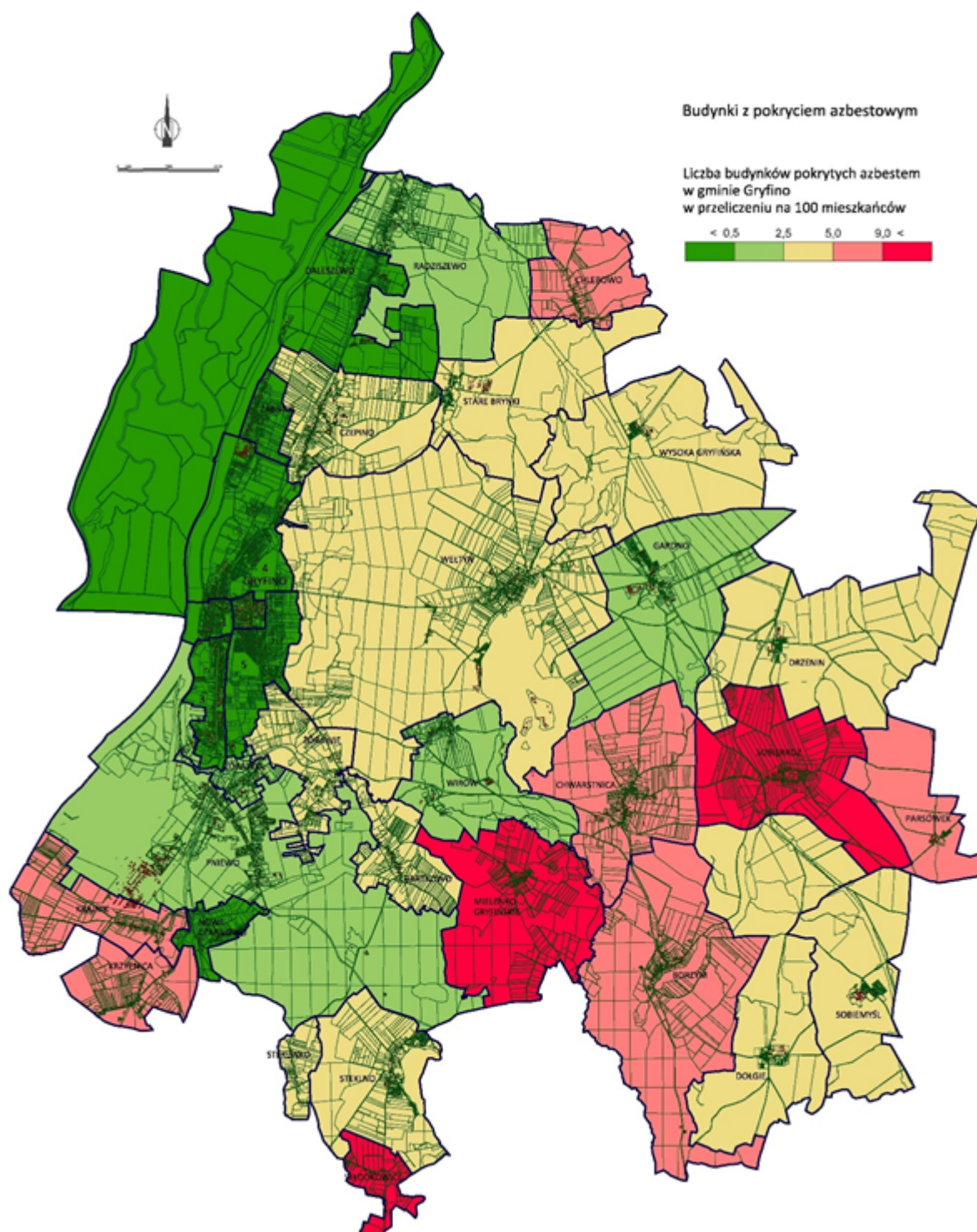
W 2016 roku wg danych UMiG Gryfino w gminie stwierdzono 304 budynki z pokryciem azbestowym. W przeliczeniu na 100 mieszkańców było to 1,01 budynków. Największą liczbę budynków z pokryciem azbestowym odnotowano w jednostkach przestrzennych: Sobieradz (27), Wełtyń (25), Chwarstnica (24). Wskaźnik liczby budynków z pokryciem azbestowym w przeliczeniu na 100 mieszkańców najwyższą wartość osiągnął w niedużej miejscowości Włodkowie (14,71). Problem pokryć azbestowych większą skalę i natężenie notuje na obszarach wiejskich gminy Gryfino.

Tabela 10. Budynki pokryte azbestem w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba budynków z pokryciem azbestowym	Liczba budynków z pokryciem azbestowym na 100 mieszkańców
1	Włodkowice	34	5	14,71
2	Mielenko Gryfińskie	138	15	10,87
3	Sobieradz	291	27	9,28
4	Parsówek	91	7	7,69
5	Borzym	324	23	7,10
6	Krajnik	168	11	6,55
7	Chwarstnica	388	24	6,19
8	Chlebowo	179	11	6,15
9	Krzypnica	176	9	5,11
10	Wysoka Gryfińska	251	12	4,78
11	Bartkowo	152	7	4,61
12	Czepino	438	18	4,11
13	Sobiemyśl	344	14	4,07
14	Dołgie	246	9	3,66
15	Steklno	283	10	3,53
16	Steklino	57	2	3,51
17	Stare Brynki	491	16	3,26
18	Wełtyń	782	25	3,20
19	Żórawie	181	5	2,76
20	Radziszewo	520	13	2,50
21	Drzenin	269	3	1,12
22	Gardno	958	10	1,04
23	Wirów	199	2	1,01
24	Żórawki	199	2	1,01
25	Pniewo	824	8	0,97
26	Daleszewo	642	3	0,47
27	Nowe Czarnowo	717	3	0,42
28	Gryfino 4	2905	5	0,17
29	Gryfino 3	3165	3	0,09
30	Gryfino 5	1908	1	0,05
31	Gryfino 2	6987	1	0,01
32	Gryfino 1	5444	0	0,00
33	Żabnica	487	0	0,00
	Gmina Gryfino	30238	304	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 9. Budynki pokryte azbestem w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

7. Selektywna zbiórka odpadów

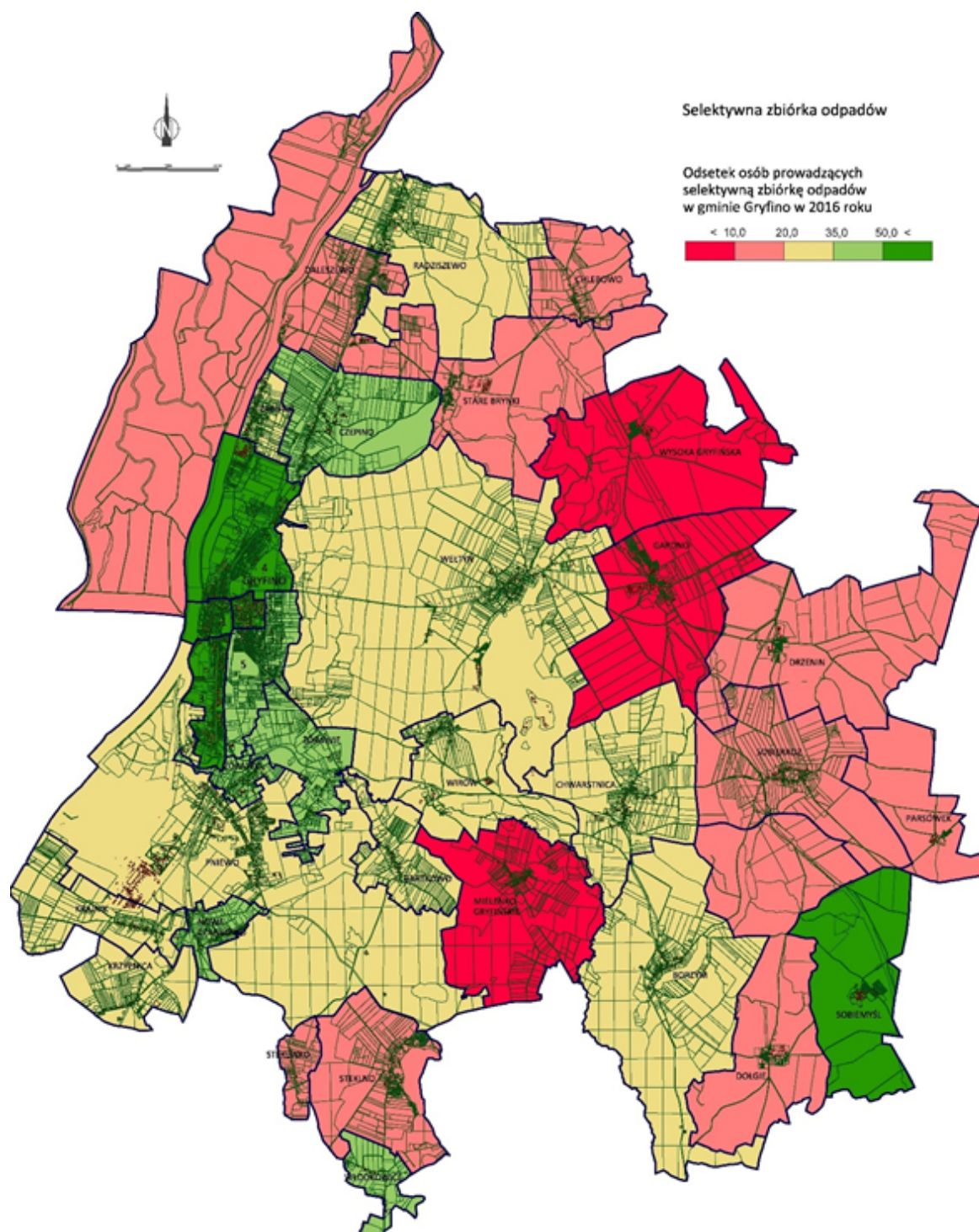
Wg danych UMiG Gryfino w gminie w 2016 roku selektywną zbiórkę odpadów prowadziło 19358 osób, co oznacza, że odsetek osób segregujących odpady wyniósł 64,02%. Najwyższe wartości odsetka osób segregujących odpady odnotowano w przestrzeni miejskiej Gryfina. Zdecydowanie niższe wartości odsetka osób segregujących odpady zdiagnozowano w przestrzeniach wiejskich gminy. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Wysoka Gryfińska (0,80%).

Tabela 11. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w gminie Gryfino w 2016 roku

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów	Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów
1	Wysoka Gryfińska	251	2	0,80
2	Gardno	958	82	8,56
3	Mielenko Gryfińskie	138	13	9,42
4	Steklno	283	30	10,60
5	Dołgie	246	28	11,38
6	Parsówek	91	11	12,09
7	Stare Brynki	491	62	12,63
8	Sobieradz	291	41	14,09
9	Chlebowo	179	27	15,08
10	Daleszewo	642	108	16,82
11	Drzenin	269	50	18,59
12	Steklino	57	11	19,30
13	Wełtyń	782	163	20,84
14	Borzym	324	72	22,22
15	Wirów	199	47	23,62
16	Bartkowo	152	37	24,34
17	Krzypnica	176	43	24,43
18	Krajnik	168	42	25,00
19	Chwarstnica	388	98	25,26
20	Radziszewo	520	143	27,50
21	Żabnica	487	136	27,93
22	Pniewo	824	234	28,40
23	Gryfino 5	1908	740	38,78
24	Czepino	438	175	39,95
25	Żórawie	181	77	42,54
26	Nowe Czarnowo	717	319	44,49
27	Żórawki	199	90	45,23
28	Włodkowice	34	16	47,06
29	Sobiemyśl	344	179	52,03
30	Gryfino 4	2905	1869	64,34
31	Gryfino 3	3165	2172	68,63
32	Gryfino 1	5444	5336	98,02
33	Gryfino 2	6987	6905	98,83
	Gmina Gryfino	30238	19358	64,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 10. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w gminie Gryfino w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

8. Ogólnodostępne place zabaw

W gminie Gryfino w 2016 roku wg danych UMiG Gryfino było 40 ogólnodostępnych placów zabaw. Lepszą sytuację w dostępności do placów zabaw mają mieszkańcy mniejszych miejscowości, gdyż infrastruktura ta służy mniejszej liczbie mieszkańców. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało 0,13 placów zabaw. Mniejszą wartość od gminnych stwierdzono we wszystkich jednostkach przestrzennych miasta Gryfino oraz sołectwie Pniewo.

Tabela 12. Ogólnodostępne place zabaw w gminie Gryfino

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw na 100 mieszkańców
1	Gryfino 2	6987	2	0,03
2	Gryfino 3	3165	1	0,03
3	Gryfino 1	5444	2	0,04
4	Gryfino 5	1908	1	0,05
5	Gryfino 4	2905	3	0,10
6	Pniewo	824	1	0,12
7	Wełtyń	782	1	0,13
8	Nowe Czarnowo	717	1	0,14
9	Daleszewo	642	1	0,16
10	Radziszewo	520	1	0,19
11	Stare Brynki	491	1	0,20
12	Żabnica	487	1	0,21
13	Czepino	438	1	0,23
14	Chwarstnica	388	1	0,26
15	Sobiemyśl	344	1	0,29
16	Borzym	324	1	0,31
17	Gardno	958	3	0,31
18	Sobieradz	291	1	0,34
19	Drzenin	269	1	0,37
20	Wysoka Gryfińska	251	1	0,40
21	Dołgie	246	1	0,41
22	Wirów	199	1	0,50
23	Żórawki	199	1	0,50
24	Żórawie	181	1	0,55
25	Chlebowo	179	1	0,56
26	Krzypnica	176	1	0,57
27	Krajnik	168	1	0,60
28	Bartkowo	152	1	0,66
29	Steklno	283	2	0,71
30	Mielenko Gryfińskie	138	1	0,72
31	Parsówek	91	1	1,10
32	Steklino	57	1	1,75
33	Włodkowice	34	1	2,94
	Gmina Gryfino	30238	40	0,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Sfera techniczna

9. Budynki w złym stanie technicznym

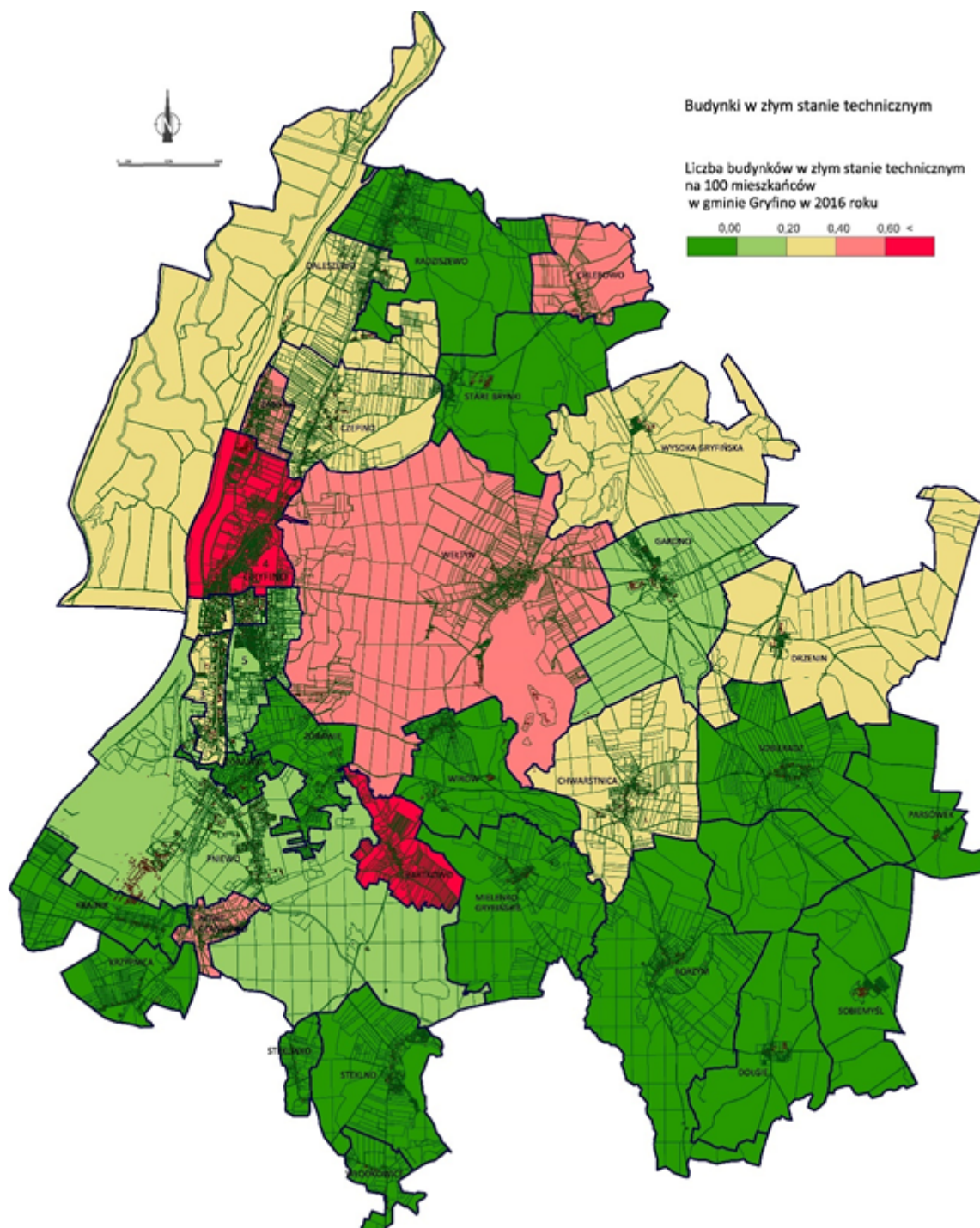
W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych UMIG Gryfino 67 budynków w złym stanie technicznym. Ich największą liczbę stwierdzono w Gryfinie: 18 w jednostce przestrzennej Gryfino 1, 15 Gryfino 2 oraz 11 Gryfino 3. Wartość wskaźnika liczby budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców powyżej średniej gminnej (0,22) odnotowano w jednostkach Bratkowo, Gryfino 4, Chlebowo, Wełtyń, Nowe Czarnowo, Żabnica, Wysoka Gryfińska, Drzenin, Gryfino 3, Daleszewo, Gryfino 1, Chwarstnica, Czepino.

Tabela 13. Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców w gminie Gryfino w 2016 roku

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności (2016)	Liczba budynków w złym stanie technicznym	Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców
1	Bartkowo	152	1	0,66
2	Gryfino 4	2905	18	0,62
3	Chlebowo	179	1	0,56
4	Wełtyń	782	4	0,51
5	Nowe Czarnowo	717	3	0,42
6	Żabnica	487	2	0,41
7	Wysoka Gryfińska	251	1	0,40
8	Drzenin	269	1	0,37
9	Gryfino 3	3165	11	0,35
10	Daleszewo	642	2	0,31
11	Gryfino 1	5444	15	0,28
12	Chwarstnica	388	1	0,26
13	Czepino	438	1	0,23
14	Gryfino 5	1908	3	0,16
15	Pniewo	824	1	0,12
16	Gardno	958	1	0,10
17	Gryfino 2	6987	1	0,01
18	Borzym	324	0	0,00
19	Dołgie	246	0	0,00
20	Krajnik	168	0	0,00
21	Krzypnica	176	0	0,00
22	Mielenko Gryfińskie	138	0	0,00
23	Parsówek	91	0	0,00
24	Radziszewo	520	0	0,00
25	Sobiemyśl	344	0	0,00
26	Sobieradz	291	0	0,00
27	Stare Brynki	491	0	0,00
28	Steklinko	57	0	0,00
29	Steklno	283	0	0,00
30	Wirów	199	0	0,00
31	Włodkowice	34	0	0,00
32	Żórawie	181	0	0,00
33	Żórawki	199	0	0,00
	Gmina Gryfino	30238	67	0,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Rysunek 12. Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców w gminie Gryfino w 2016 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

4.1. Stan kryzysowy i obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, **można wyznaczyć jako obszar zdegradowany**, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz stanu środowiska lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym) oraz niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie
- energooszczędności i ochrony środowiska².

W gminie Gryfino koncentrację problemów społecznych stwierdzono w jednostkach przestrzennych:

- **Gryfino 1**
- **Gryfino 2**
- **Dołgie**
- **Sobiemyśl**
- **Nowe Czarnowo**

Na ww. obszarach stwierdzono występowanie dalszych problemów (wartości wskaźników poniżej średniej gminnej):

- Gryfino 1: niska dostępność do placów zabaw, degradacja techniczna obiektów budowlanych,
- Gryfino 2: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, niska dostępność do placów zabaw,
- Dołgie: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, występowanie pokryć azbestowych, niski odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów
- Sobiemyśl: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, występowanie pokryć azbestowych, niski odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów,
- Nowe Czarnowo: niskie wskaźniki przedsiębiorczości, niski odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów, degradacja techniczna obiektów budowlanych.

---

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Powyższe dane potwierdzają, że obszar ww. jednostek przestrzennych można uznać za zdegradowany. W 2016 roku zamieszkały był przez **13738 osób, co stanowiło 45,43% mieszkańców gminy (UMiG Gryfino)**.

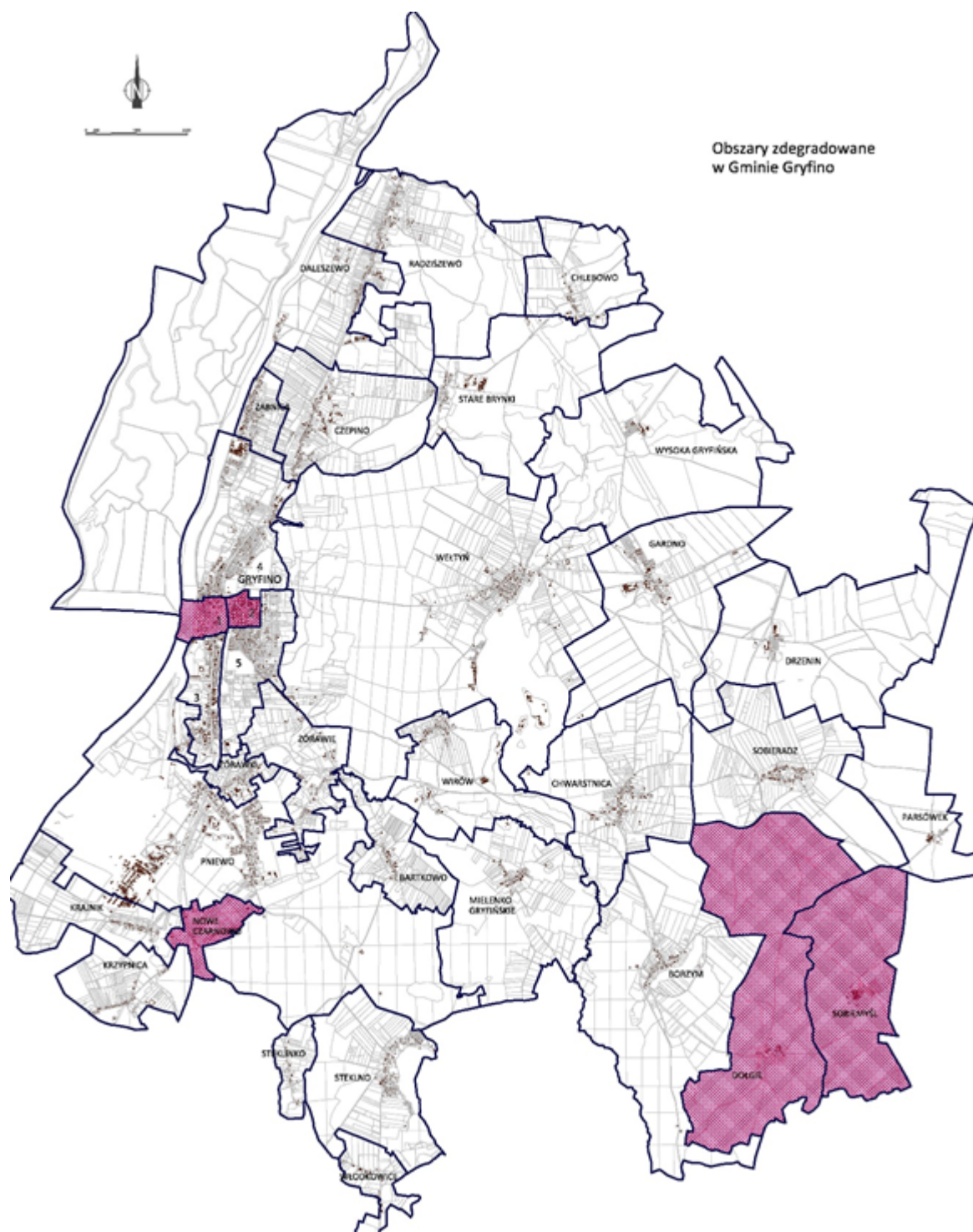

Tabela 14. Zestawienie koncentracji problemów społecznych z występowaniem problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcyjnych oraz technicznych w gminie Gryfino

Lp.	Nazwa jednostki	1. Zmiana liczby ludności w latach 2011 – 2016	2. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym	3. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca	4. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej na 100 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany	5. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób	6. Budynek z pokryciem azbestowym na 100 osób	7. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów (%)	8. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw na 100 osób	9. Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 osób	Liczba mieszkańców	Odsetek liczby mieszkańców gminy	Odsetek liczby mieszkańców gminy narastają-co
	Gmina Gryfino	-2,06	19,83	65,1	4,49	-	7,77	1,01	64,02	0,13	0,22	30238	-	-
1	Gryfino 1	-8,53	27,98	74,13	5,42	1	8,43	0	98,02	0,04	0,28	5444	18,00	18
2	Gryfino 2	-6,59	24,53	60,8	2,08	0,84	7,6	0,01	98,83	0,03	0,01	6987	23,11	41,11
3	Dołgie	-9,56	25,61	176,3	4,88	0,83	5,28	3,66	11,38	0,41	0	246	0,81	41,92
4	Sobiemyśl	-5,75	9,3	94,25	15,7	0,66	3,49	4,07	52,03	0,29	0	344	1,14	43,06
5	Nowe Czarnowo	-8,19	14,23	118,39	7,53	0,65	4,88	0,42	44,49	0,14	0,42	717	2,37	45,43
6	Gardno	-8,15	16,6	91,47	7,52	0,63	5,32	1,04	8,56	0,31	0,1	958	3,17	48,6
7	Wysoka Gryfińska	-10,99	14,34	60,01	9,96	0,62	2,79	4,78	0,8	0,4	0,4	251	0,83	49,43
8	Parsówek	2,25	10,99	88,67	16,48	0,57	6,59	7,69	12,09	1,1	0	91	0,30	49,73
9	Steklno	12,75	15,55	123,63	9,19	0,53	7,77	3,53	10,6	0,71	0	283	0,94	50,67
10	Żórawie	20,67	16,02	88,94	7,99	0,5	8,29	2,76	42,54	0,55	0	181	0,60	51,27
11	Gryfino 4	5,56	14,04	100,29	9,94	0,5	5,26	3,51	19,3	1,75	0	2905	9,61	60,88
12	Steklino	-2,43	17,91	134,12	7,02	0,48	5,76	0,47	16,82	0,16	0,31	57	0,19	61,07
13	Gryfino 3	-6,47	12,2	41,29	4,11	0,46	8,94	0,09	68,63	0,03	0,35	3165	10,47	71,54
14	Sobieradz	-1,02	12,03	77,63	6,7	0,45	3,78	9,28	14,09	0,34	0	291	0,96	72,5
15	Chlebowo	-4,79	13,41	81,67	10,31	0,45	4,47	6,15	15,08	0,56	0,56	179	0,59	73,09
16	Czepino	0,69	16,44	77,12	8,22	0,42	8,9	4,11	39,95	0,23	0,23	438	1,45	74,54
17	Daleszewo	12,77	17,31	91,48	2,8	0,4	8,92	0,17	64,34	0,1	0,62	642	2,12	76,66
18	Stare Brynki	-0,2	8,55	111,92	7,13	0,39	4,48	3,26	12,63	0,2	0	491	1,62	78,28
19	Drzenin	-0,74	15,24	65,1	5,58	0,34	6,32	1,12	18,59	0,37	0,37	269	0,89	79,17
20	Krajnik	5	18,45	67,5	3,57	0,32	8,93	6,55	25	0,6	0	168	0,56	79,73
21	Radziszewo	5,26	15,96	69,66	3,46	0,3	8,08	2,5	27,5	0,19	0	520	1,72	81,45
22	Wełtyń	0,26	19,82	48,31	2,43	0,28	5,75	3,2	20,84	0,13	0,51	782	2,59	84,04
23	Żabnica	0	18,07	45,67	3,49	0,27	7,8	0	27,93	0,21	0,41	487	1,61	85,65
24	Krzypnica	-3,83	14,2	42,42	4,01	0,24	2,27	5,11	24,43	0,57	0	176	0,58	86,23
25	Borzym	-0,61	13,89	20,04	3,41	0,24	3,7	7,1	22,22	0,31	0	324	1,07	87,3
26	Bartkowo	-1,3	13,16	66,02	1,32	0,23	6,58	4,61	24,34	0,66	0,66	152	0,50	87,8
27	Chwarstnica	7,78	20,1	14,1	3,61	0,23	5,41	6,19	25,26	0,26	0,26	388	1,28	89,08
28	Pniewo	11,35	16,26	45,66	1,94	0,23	10,32	0,97	28,4	0,12	0,12	824	2,73	91,81
29	Gryfino 5	15,64	16,88	18,11	0,73	0,17	10,48	0,05	38,78	0,05	0,16	1908	6,31	98,12
30	Wirów	10,56	13,07	18,48	3,02	0,15	7,54	1,01	23,62	0,5	0	199	0,66	98,78
31	Mielenko Gryfińskie	4,55	18,84	0	0	0,1	2,9	10,87	9,42	0,72	0	138	0,46	99,24
32	Żórawki	7,57	11,56	0	0	0,03	12,56	1,01	45,23	0,5	0	199	0,66	99,9
33	Włodkowie	30,77	8,82	0	0	0	5,88	14,71	47,06	2,94	0	34	0,11	100,00

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 13. Obszary zdegradowane w gminie Gryfino

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

4.2 Obszar rewitalizacji

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) **obszaru rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym prowadzona będzie rewitalizacja.

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk. Do wniosku tego można dojść za pomocą metod badawczych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (porównanie wartości mierników i ich koncentracji terytorialnej).

Drugą z przesłanek jest uznanie, że obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. To bardzo szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego ma zostać poddana rewitalizacji. Znaczenie dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim istotność danego obszaru powinna jednak wynikać z gminnych dokumentów strategicznych, być w nich wskazana jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. Do oceny istotności obszaru można posłużyć się przykładowo analizami urbanistycznymi, które wskażą obszar wpisujący się w zasady ogólne planowania przestrzennego, takie jak np. zasada miasta zwarteo, zasada niskoemisyjności.³

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni** gminy,
- oraz być zamieszkały przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Próbując wytyczyć obszar rewitalizacji spośród obszaru zdegradowanego w gminie Gryfino próbowano zachować jednocześnie szczególną koncentrację negatywnych zjawisk na tym obszarze, a jednocześnie wyznaczyć obszar o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gminy. W tym celu przeanalizowano ponownie dane, które posłużyły do delimitacji obszaru zdegradowanego.

Tabela 15. Dane opisujące zjawiska w gminie Gryfino na obszarach zdegradowanych (OZ)

Dane opisujące zjawiska w gminie Gryfino	Gmina Gryfino	OZ Gryfino 1	OZ Gryfino 2	OZ Dołgie	OZ Sobiemyśl	OZ Nowe Czarnowo
Liczba ludności	30238	5444	6987	246	344	717
Odsetek ludności gminy	100%	18%	23,11%	0,81%	1,14%	-2,37%
Zmiana ludności w latach 2016 – 2011	-636	-508	-493	-26	-21	-64
% zmian ludności w latach 2016 – 2011	-2,06%	-8,53%	-6,59%	-9,56%	-5,75%	-8,19%
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku	6509	1527	1714	63	32	102

³ Źródło: Ustawa o rewitalizacji - praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016

Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku	19,83%	27,98%	24,53%	25,61%	9,30%	14,23%
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w 2011 roku	4346	1247	1063	48	19	90
Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2011 roku	14,08	20,95%	14,21%	17,65%	5,21%	11,57%
Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na mieszkańca w 2016 roku	65,09	74,13	60,80	176,30	94,25	118,39
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej na 100 mieszkańców w 2016 roku	4,49	5,42	2,08	4,88	15,70	7,53
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej na w 2016 roku	1359	295	145	12	54	54
Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w 2016 roku	7,77	8,43	7,60	5,28	3,49	4,88
Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w 2016 roku	2348	459	531	13	12	35
Budynki z pokryciem azbestowym na 100 osób w 2016 roku	1,01	0	0,01	3,66	4,07	0,42
Budynki z pokryciem azbestowym w 2016 roku	304	0	1	9	14	3
Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów (%) w 2016 roku	64,02%	98,02%	98,83%	11,38%	52,03%	44,49%
Liczba osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów (%) w 2016 roku	19358	5336	6905	28	179	319
Liczba ogólnodostępnych placów zabaw na 100 osób w 2016 roku	0,13	0,04	0,03	0,41	0,29	0,14
Liczba ogólnodostępnych placów zabaw w 2016 roku	40	2	2	1	1	1
Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 osób w 2016 roku	0,22	0,28	0,01	0	0	0,42
Liczba budynków w złym stanie technicznym w 2016 roku	67	15	1	0	0	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

Mając na uwadze powyższe dane zdecydowano się ograniczyć obszar rewitalizacji do przestrzeni następujących jednostek delimitacyjnych:

- Gryfino 1
- Dołgie
- Sobiemyśl
- Nowe Czarnowo

Razem obszar rewitalizacji zamieszkuje 6751 osób, czyli 22,33% mieszkańców gminy. Powierzchnia obszaru rewitalizacji to około 131 ha, co stanowi 0,52% powierzchni gminy.

Uzasadnienie:

Spośród obszarów zdegradowanych jako obszar rewitalizacji zdecydowano się wyznaczyć jednostki przestrzenne: Gryfino 1, obejmujące teren ścisłego centrum miasta oraz obszary zurbanizowane wiejskich jednostek przestrzennych: tj. sołectw: Dołgie, Sobiemyśl oraz Nowe Czarnowo. Oznacza to, że nie zdecydowano się na wskazanie jako obszaru rewitalizacji jednostki przestrzennej Gryfino 2. Zdecydowała o tym analiza wskaźników sfery społecznej. W przypadku tej części Gryfina kryzys powodowany jest przede wszystkim przez zjawiska demograficzne (ubytek ludności oraz starzenie się społeczeństwa), natomiast w mniejszym stopniu przez zjawiska, które są przyczyną przyznawania pomocy społecznej, czyli zjawisk takich jak: ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie. Ponadto w przypadku jednostki przestrzennej Gryfino 2 w porównaniu do sąsiedniego obszaru Gryfino 1 także wskaźniki określające zjawiska demograficzne były nieco korzystniejsze. Porównując oba obszary ze sobą warto wskazać, że z przestrzeni jednostki Gryfino 1 ubyło więcej mieszkańców w latach 2016 – 2011 (-8,53% przy -6,59%). W jednostce przestrzennej Gryfino 1 odnotowano większy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (27,98% przy 24,53%). Na obszarze Gryfina 1 odnotowano również większe natężenie zjawisk, które są przyczyną przyznania pomocy społecznej, w tym liczbę osób otrzymujących świadczenia społeczne w formie pieniężnej na 100 osób (5,42 przy 2,08) oraz kwotę wypłaconych świadczeń na mieszkańca (74,13 przy 60,80).

Jednocześnie należy podkreślić, iż obszar jednostki przestrzennej Gryfino 1 to centralna część miasta, do której odwołanie mają zapisy ze Strategii Rozwoju Gminy Gryfino wskazujące na potrzebę **rewitalizacji nabrzeża i brzegu Odry oraz zabudowy kwartałów staromiejskich.**

W przypadku zdegradowanych przestrzeni wiejskich zdecydowano się na wskazanie do rewitalizacji wszystkich jednostek przestrzennych, w których stwierdzono kryzys. Miejscowości Dołgie oraz Sobiemyśl to nieduże wsie (246 i 344 mieszkańców), w których do lat 90-tych XX wieku funkcjonowały PGR-y. Obie miejscowości sąsiadują ze sobą i jednocześnie są znacznie oddalone od przestrzeni miejskiej Gryfina (ponad 20 km). Obie miejscowości pomimo podobnej historii charakteryzują się odmiennymi wartościami wskaźników opisujących problemy społeczne. W miejscowości Dołgie stwierdzono dużo mniejszą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej (12 osób) w porównaniu do miejscowości Sobiemyśl (54 osoby). W miejscowości Dołgie odnotowano natomiast najwyższą w skali całej gminy kwotę wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca (176,30 zł przy średniej gminnej 65,09 zł), co wskazuje na dużą skalę problemów osób, które objęte są pomocą społeczną. Odmiennie w tych dwóch miejscowościach przedstawiają się zjawiska demograficzne.

W miejscowości Dołgie widoczny był znaczny odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (25,61%), który wyższy był jedynie w jednostce Gryfino 1 (27,98%) oraz bardzo duży ubytek liczby mieszkańców (-9,56% w latach 2016 – 2011). W miejscowości Sobiemyśl także odnotowano ubytek ludności (-5,75% w latach 2016 – 2011), natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła jedynie 9,30%.

W obu miejscowościach odnotowano bardzo niskie wskaźniki przedsiębiorczości indywidualnej. W miejscowości Dołgie na 100 mieszkańców działalność gospodarczą prowadziło 5,28 osób, w Sobiemyślu jeszcze mniej bo 3,49, przy średniej gminnej 7,77. Popegeerowskie dziedzictwo widoczne jest w dużej liczbie obiektów z pokryciem azbestowym (9 w Dołgiach, 14 w Sobiemyślu). Ponadto w obu stwierdzono bardzo niski odsetek mieszkańców segregujących odpady (zaledwie 11,38% w Dołgiach i 52,03% w Sobiemyślu).

Zdecydowanie większą miejscowością i o odmiennej charakterystyce jest Nowe Czarnowo. Jest to wieś około dwukrotnie większa od miejscowości Dołgie i Sobiemyśl (717 mieszkańców w 2016 roku) i położona jest w niedużej odległości od miasta Gryfino (około 5 km na południe od centrum miasta), przy granicy z terenem elektrowni Dolna Odra.

Problemy społeczne wsi związane są ze znaczącym ubytkiem ludności (-8,19% w latach 2016 – 2011) oraz znaczną skalą pomocy społecznej. W przeliczeniu na mieszkańca w Nowym Czarnowie wypłacano kwotę pomocy społecznej w wysokości 118,39 zł, co było wartością prawie dwukrotnie przekraczającą średnią gminną (65,09 zł). Jednocześnie odnotowano wyraźnie wyższą od średniej gminnej wartość wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców. W 2016 roku w Nowym Czarnowie na 100 mieszkańców udzielono pomocy społecznej 7,53 osobom (średnia gminna 4,49). Nowe Czarnowo, podobnie jak większość obszarów wiejskich gminy, charakteryzowało się niskimi wskaźnikami przedsiębiorczości (4,88 osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców) oraz niskim odsetkiem osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów (44,49% mieszkańców). Jednocześnie w miejscowości odnotowano 3 obiekty budowlane w złym stanie technicznym.

Wracając do oceny zjawisk w jednostce Gryfino 1 warto uzupełnić informację, że do szczególnych problemów poza społecznych tej części miasta należy zaliczyć zły stan techniczny obiektów budowlanych oraz niski dostęp do obiektów infrastruktury społecznej w postaci placów zabaw. W tej części miasta zdiagnozowano 15 obiektów budowlanych w złym stanie technicznym oraz zaledwie 2 place zabaw, które przypadają na 5444 mieszkańców.

PRZYCZYNY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Analizując ww. negatywne zjawiska warto spróbować wskazać ich przyczyny. Będą one odmienne w zależności od lokalizacji poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Zaczynając od najmniejszych jednostek przestrzennych gminy Gryfino wskazanych do rewitalizacji, tj. wsi Dołgie oraz Sobiemyśl warto podkreślić, że są to wsie, w których do lat 90-tych XX wieku funkcjonowały PGR-y. Problemy społeczne oraz przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe zostały niejako odziedziczone po okresie przemian społeczno-gospodarczych ostatnich 30 lat. Początek lat 90-tych to upadek dominującej na obszarach wiejskich gospodarki rolnej opartej na dużych państwowych gospodarstwach rolnych. Wsie takie jak Dołgie oraz Sobiemyśl to typowe osiedla, które powstawały na potrzeby osób i rodzin pracujących w PGR-ach. W latach 60-tych i 70-tych XX wieku powstawały osiedla bloków wielorodzinnych. Do dyspozycji mieszkańców takich osiedli były części wspólne oraz komórki. Początek lat 90-tych XX wieku przyniósł zmiany systemowe, których pochodną był upadek państwowych gospodarstw rolnych. Poprawa sytuacji „rolników” nastąpiła dopiero po akcesji Polski do UE w 2014 roku. W tym czasie polskie rolnictwo zmieniło się bardzo wyraźnie. Zmniejszyła się zdecydowanie liczba osób pracujących w sektorze rolniczym. Rolnictwo stało się bardzo nowoczesną i zmechanizowaną gałęzią gospodarki. Oznaczało to, że osoby, które straciły zatrudnienie na początku lat 90-tych, pomimo poprawy sytuacji ekonomicznej sektora rolniczego nie były w stanie wrócić na rynek pracy. Ponadto istotny był również czas „pozostawanie” bez pracy. Wraz z upadkiem państwowych zakładów rolnych nastąpił bowiem kryzys także w innych dziedzinach gospodarki, co oznaczało, że gospodarka w krótkim czasie nie była w stanie „wchłonąć osób”, które zostały bez pracy na obszarach wiejskich. Istotną barierą była także lokalizacja miejscowości dotkniętych przemianami. O ile w większych miastach łatwiej było znaleźć zatrudnienie, oddalone od przestrzeni miejskiej nieduże wsie, z ograniczonym dostępem do komunikacji publicznej, były w dużo trudniejszej sytuacji.

Problemy społeczne obszarów popegeerowskich są więc pochodną przemian ostatnich lat, a postawy bierności w życiu społecznym i zawodowym mogą być dziedziczone przez kolejne pokolenia. Na pewno należy pokreślić, że sytuacja gospodarcza na terenie gminy jest dużo lepsza niż chociażby 10 lat temu, co widoczne jest we wskaźnikach bezrobocia. Niemniej jednak przestrzeń niedużych wsi, takich jak Dołgie oraz Sobiemyśl może być mało atrakcyjna do zamieszkania pod wieloma względami. Tak jak już wspomniano, obie wsie są znacznie oddalone od miasta, co oznacza trudniejszy dostęp do miejsc pracy, szkół, aktywności kulturalnej. Niejako potwierdzeniem tego stanu jest znaczny ubytek ludności obu miejscowości.

Zdjęcie 1. Osiedle wielorodzinne po PGR w miejscowości Sobiemyśl

Zdjęcie 2. Osiedle wielorodzinne po PGR w miejscowości Dołgie

Przyczyn problemów społecznych przestrzeni miejskiej Gryfina należy poszukiwać jeszcze w bardziej odległym czasie. Centrum Gryfina zasiedlone zostało pod koniec lat 40-tych XX wieku przez ludność polską. Należy pokreślić, iż działania wojenne wpłynęły na zmianę struktury przestrzennej miasta. Centrum w dużym stopniu zostało zniszczone, a tradycyjną śródmiejską zabudowę w postaci kamienic zastąpiono wielorodzinnymi blokami z wielkiej płyty. Taka zabudowa przeważa obecnie na

obszarze rewitalizacji. Pomiedzy blokami z wielkiej płyty nadal widoczne są pojedyncze obiekty starszej zabudowy. Istotny rozwój przestrzenny oraz demograficzny miasta nastąpił z chwilą utworzenia w sąsiedztwie Gryfina Elektrowni Dolnej Odry, która zgłosiła zapotrzebowania na znaczną liczbę fachowców i pracowników. Napływ ludności do Gryfina oznaczał konieczność tworzenia zabudowy wielorodzinnej. Dzisiejszy stan ludności jest pochodną napływu ludności i przemian przestrzenno-funkcjonalnych miasta lat 70-tych. Dotyczy to także miejscowości Nowe Czarnowo, która jest wiejskim zapleczem miasta Gryfino. W chwili obecnej na terenie Gryfina widoczne jest zjawisko dynamicznego starzenia się społeczeństwa oraz ubytku ludności. Związane jest to z przechodzeniem do kategorii wieku poprodukcyjnego ludności przybyłej do Gryfina w latach 70-tych i 80-tych XX wieku. Ubytek ludności w centrum miasta wynika przede wszystkim z opuszczania „rodzinnego domu” przez osoby kolejnego pokolenia. Zasoby mieszkaniowe centrum miasta nie zapewniają możliwości wielopokoleniowego zamieszkania. Problemy społeczne obszaru rewitalizacji w Gryfinie to także pochodna ulokowania w tej części miasta mieszkań socjalnych i komunalnych. W tej części gminy istniał bowiem zasób budynków wielorodzinnych, który umożliwiał lokowanie mieszkańców o niższych dochodach i z problemami społecznymi. Oczywiście na problemy społeczne wpływ miał także kryzys ekonomiczny lat 90-tych, w tym upadek wielu sektorów gospodarki.

Z kolei problemy społeczne sołectwa Nowe Czarnowo biorą się przede wszystkim z nierównomiernego rozwoju dwóch części sołectwa. Te dwie części, to lepiej rozwinięte tzw. Nowe Czarnowo – wieś oraz gorzej rozwinięte tzw. Nowe Czarnowo – sanatorium. Nowe Czarnowo – sanatorium cierpi przede wszystkim z powodu likwidacji dużego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej, które było ważnym pracodawcą dla lokalnej społeczności. Ponadto można zauważyć, że na negatywne relacje między mieszkańcami obu części sołectwa ma wpływ nierównomierne inwestowanie w rozwój infrastruktury społecznej. Przykładowo w Nowym Czarnowie – wieś odnajdziemy taką infrastrukturę jak plac zabaw dla dzieci czy świetlica wiejska. Obiektów tego typu brakuje zaś w Nowym Czarnowie – sanatorium.

5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Istotnym elementem Lokalnego Programu Rewitalizacji, jest pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji, która swoim zakresem powinna objąć analizę negatywnych zjawisk, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru.

Głównym celem pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji jest poznanie przyczyn występowania problemów społecznych, zidentyfikowanie potrzeb rewitalizacyjnych oraz wskazanie lokalnych potencjałów rozwojowych. Na podstawie tych danych możliwe jest wyznaczenie celów rewitalizacji oraz określenie działań jakie należy podjąć, aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Analizę negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji przedstawiono w punkcie 5.1 opracowania, natomiast analizę lokalnych potencjałów w punkcie 5.2.

5.2. Analiza negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizacji

Na wstępie należy podkreślić, że problemy (w szczególności ze sfery społecznej) analizowane w ramach wszystkich aspektów diagnozy wzajemnie się przenikają. Prezentowana pogłębiona diagnoza nawiązuje do wyników analizy przeprowadzonej na potrzeby delimitacji obszaru rewitalizacji. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że nie jest z nią tożsama. Różnice widoczne są przede wszystkim w zakresie poziomu szczegółowości analizowanych danych. Ponadto diagnoza pogłębiona wykorzystuje informacje pozyskane w trakcie przeprowadzonych warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji oraz zrealizowanych działań aktywizacyjnych na obszarze rewitalizacji. To wieloaspektowe podejście do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji miało na celu przeprowadzenie analizy przyczynowo – skutkowej, która w efekcie pokazuje zakres oraz intensywność występowania danych problemów, a także źródła ich powstawania.

Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja zarówno skali i charakteru problemów jak i potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliło w kolejnym etapie prac nad dokumentem na przygotowanie projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na kluczowe problemy i potrzeby rewitalizacyjne. Ponadto przygotowane projekty ujmują w sposób kompleksowy zjawiska kryzysowe zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji.

Struktura prezentowanych informacji w diagnozie pogłębionej nawiązuje do struktury prezentacji informacji w diagnozie delimitacyjnej, co wpływa na przejrzystość i spójność dokumentu.

Obszar rewitalizacji w gminie Gryfino składa się z czterech podobszarów:

- Gryfino 1,
- Dołgie,
- Nowe Czarnowo,
- Sobiemyśl,

Do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy obszarów rewitalizacji posłużono się, oprócz danych zgromadzonych na potrzeby diagnozy delimitacyjnej, danymi zaprezentowanymi w poniższej tabeli

oraz danymi zebranymi w trakcie warsztatów i wizji lokalnych zrealizowanych na obszarach rewitalizacji.

Tabela 16. Dane wykorzystane do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy obszarów rewitalizacji

Wskaźnik	Gmina Gryfino	Obszar rewitalizacji			
		Gryfino 1	Dołgie	Nowe Czarnowo	Sobiemysł
liczba osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	2392	537	19	77	100,0
liczba osób objętych pomocą społeczną w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	7,91	9,86	7,72	10,74	29,07
liczba osób objętych pomocą z powodu ubóstwa (stan na 31.12.2016 r.)	796	130	8	25	40
udział osób objętych pomocą z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	33,28%	24,21%	42,11%	32,47%	40,00%
odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu ubóstwa (stan na 31.12.2016 r.)	2,63%	2,39%	3,25%	3,49%	11,63%
liczba osób objętych pomocą z powodu bezrobocia (stan na 31.12.2016 r.)	345	60	3	25	12
udział osób objętych pomocą z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	14,42%	11,17%	15,79%	32,47%	12,00%
odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu bezrobocia (stan na 31.12.2016 r.)	1,14%	1,10%	1,22%	3,49%	3,49%
liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności (stan na 31.12.2016 r.)	593	101	7	16	11
udział osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	24,79%	18,81%	36,84%	20,78%	11,00%
odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu niepełnosprawności (stan na 31.12.2016 r.)	1,96%	1,86%	2,85%	2,23%	3,20%
liczba osób objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby (stan na 31.12.2016 r.)	179	52	1	3	2
udział osób objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	7,48%	9,68%	5,26%	3,90%	2,00%
odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby (stan na 31.12.2016 r.)	0,59%	0,96%	0,41%	0,42%	0,58%
liczba osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu (stan na 31.12.2016 r.)	144	21	0	0	0
udział osób objętych pomocą z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną (stan na 31.12.2016 r.)	6,02%	3,91%	0,00%	0,00%	0,00%
odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu alkoholizmu (stan na 31.12.2016 r.)	0,48%	0,39%	0,00%	0,00%	0,00%
liczba osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	843	539	12	19	24
odsetek osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	2,79%	9,90%	4,88%	2,65%	6,98%
liczba osób długotrwanie bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	439	267	6	10	16
udział osób długotrwanie bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	52,08%	49,54%	50,00%	52,63%	66,67%
liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (stan na 31.12.2016 r.);	203	97	3	2	14
udział osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	24,08%	18,00%	25,00%	10,53%	58,33%
liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat (stan na 31.12.2016 r.);	103	56	1	4	3
udział osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	12,22%	10,39%	8,33%	21,05%	12,50%

liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat (stan na 31.12.2016 r.);	214	138	5	9	3
udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (stan na 31.12.2016 r.)	25,39%	25,60%	41,67%	47,37%	12,50%
liczba stwierdzonych przestępstw ogółem (stan na 31.12.2016 r.)	663	103	3	11	4
liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	2,19	1,89	1,22	1,53	1,16
liczba wszczętych procedur niebieskiej karty (stan na 31.12.2016 r.)	63	21	1	3	0
liczba wszczętych procedur niebieskiej karty w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	0,21	0,39	0,41	0,42	0,00
liczba zgłoszonych projektów do Budżetu Obywatelskiego (stan na 31.12.2016 r.)	30	9	1	1	1
liczba zgłoszonych projektów do Budżetu Obywatelskiego w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	0,10	0,17	0,41	0,14	0,29
liczba przedszkoli publicznych (stan na 31.12.2016 r.)	5	3	0	0	0
liczba przedszkoli publicznych w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	0,02	0,06	0,00	0,00	0,00
liczba punktów przedszkolnych (stan na 31.12.2016 r.);	4	0	0	0	1
liczba punktów przedszkolnych w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.);	0,01	0,00	0,00	0,00	0,29
liczba przystanków komunikacji publicznej (stan na 31.12.2016 r.);	173	2	4	13	2
liczba przystanków komunikacji publicznej w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.);	0,57	0,04	1,63	1,81	0,58
długość dróg rowerowych - w metrach (stan na 31.12.2016 r.)	1 777	203	0	0	0
długość dróg rowerowych - w metrach, w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	5,88	3,73	0,00	0,00	0,00
liczba gminnych lokali mieszkalnych w przeliczeniu na 100 osób (stan na 31.12.2016 r.)	2,69	5,77	0,81	5,44	6,98
Ludność (stan na 31.12.2016 r.)	30238	5444	246	717	344

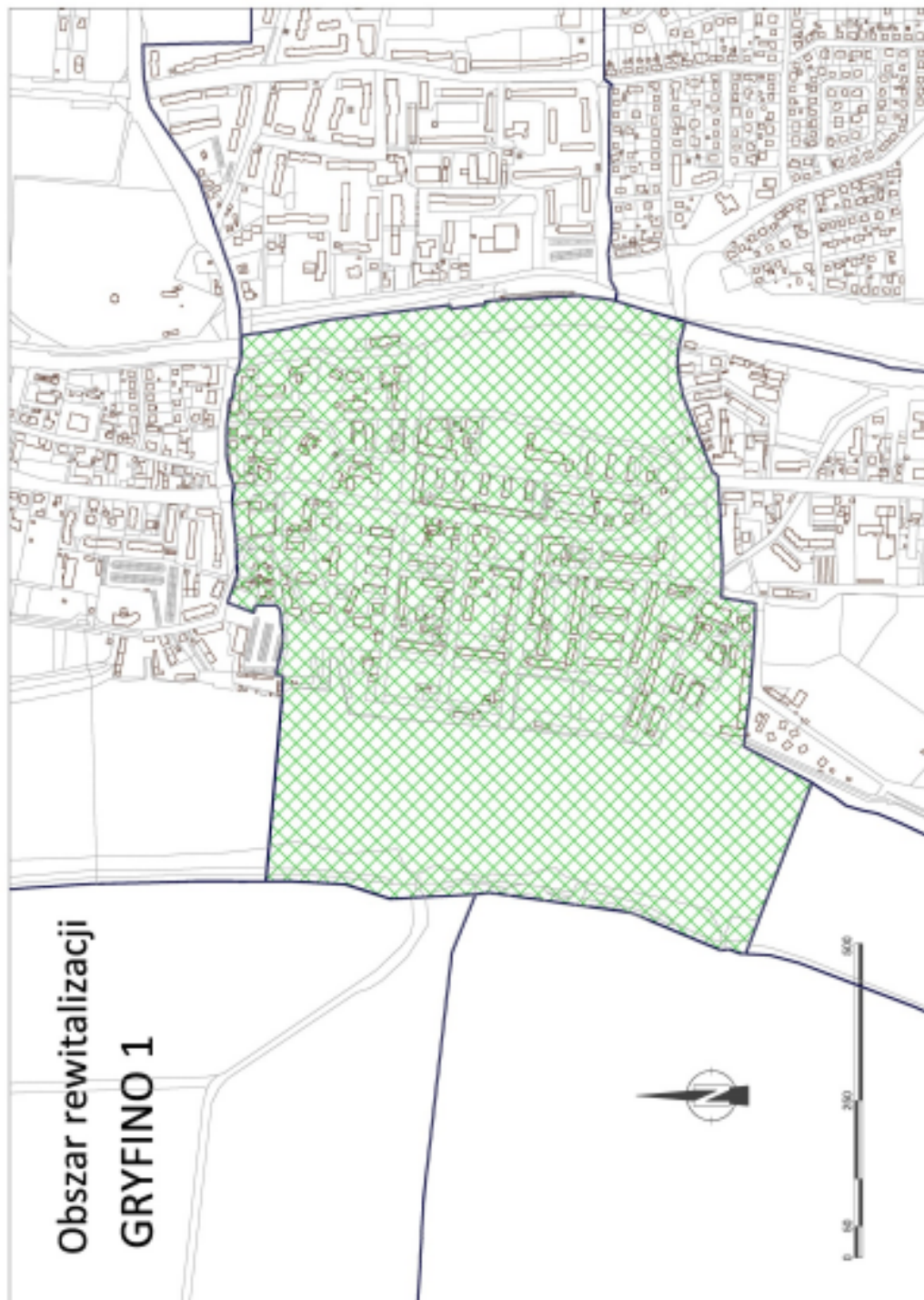
Poniżej przedstawiono pogłębioną diagnozę wymienionych podobszarów rewitalizacji.

5.1.1. Podobszar rewitalizacji Gryfino 1

Liczba mieszkańców: 5336 osób

Powierzchnia: 72,1548 ha

Rysunek 14. Granice podobszaru rewitalizacji Gryfino 1

SFERA SPOŁECZNA

Depopulacja

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Gryfino 1 zamieszkiwało 5 444 osób. Dla porównania obszar ten na koniec 2011 roku zamieszkiwało 5 952 osoby. Oznacza to, że w latach 2011-2016 z obszaru rewitalizacji Gryfino 1 ubyło 508 osób. Mamy zatem do czynienia ze spadkiem liczby ludności obszaru rewitalizacji na poziomie 8,53%. Dla porównania w całej gminie Gryfino w analizowanym okresie zanotowano spadek liczby ludności o 2,06%.

Wyniki standaryzacji liniowej opisującej koncentrację zjawiska depopulacji w gminie Gryfino lokują obszar rewitalizacji Gryfino 1 na pierwszym miejscu – wartość wskaźnika wynosi 1,0.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z najwyższym poziomem koncentracji zjawiska depopulacji.

Starzejące się społeczeństwo

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Gryfino 1 zamieszkiwały 1 523 osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło niemal 28% całej populacji tego obszaru. Dla porównania w całej gminie Gryfino udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2016 roku 19,83%. Ponadto analizowany obszar na koniec 2011 roku zamieszkiwało 1 247 osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło niecałe 21% populacji zamieszkującej ten obszar w 2011 roku. Odnotowujemy zatem w okresie 2011-2016 r. przyrost aż o 7 p.p. udziału ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji Gryfino 1.

Wyniki standaryzacji liniowej opisującej koncentrację zjawiska starzenia się społeczeństwa w gminie Gryfino lokują obszar rewitalizacji Gryfino 1 na pierwszym miejscu – wartość wskaźnika wynosi 1,0.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z najwyższym poziomem koncentracji zjawiska starzejącego się społeczeństwa.

Ubóstwo

Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej wyniosła 65,70 zł na mieszkańca. Na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej wyniosła 74,13 zł na mieszkańca. Była to więc kwota wyższa od średniej gminnej.

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1377 osób korzystało z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 4,55 osoby. W tym samym roku na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej korzystało 295 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 5,42 osoby. Jest więc to wartość wyższa od średniej gminnej.

Liczba osób objętych pomocą społeczną

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 2392 osoby były objęte pomocą społeczną w różnej formie, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 7,91 osoby. W tym samym roku na analizowanym obszarze rewitalizacji 537 osób były objętych pomocą społeczną w różnej formie, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 9,86 osoby. Jest więc to wartość wyższa od średniej gminnej.

Długotrwała i ciężka choroba

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 179 osób było objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby, co oznacza, że odsetek mieszkańców objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w gminie Gryfino wyniósł 0,59%. Udział osób objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną w gminie Gryfino wyniósł 7,48%. W tym samym czasie na obszarze rewitalizacji Gryfino 152 osoby były objęte pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby, co oznacza, że odsetek mieszkańców tego obszaru objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby wyniósł 0,96 i był wyższy od średniej gminnej. Ponadto udział osób objętych pomocą z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w ogólnej liczbie osób objętych pomocą społeczną na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 wyniósł 9,68% i również był wyższy niż średnia gminna.

Ponadto należy zauważyć, że gdy w całej gminie Gryfino w 2016 roku w porównaniu do 2011 roku nastąpił spadek liczby osób (o 38, co stanowi spadek o niemal 17,5%) objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby, to w tym samym czasie w Gryfinie 1 widoczny był bardzo wysoki przyrost liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby. Od 2011 roku przybyło 15 osób (przyrost o ponad 40%) objętych pomocą społeczną w tego powodu.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że obszar rewitalizacji Gryfino 1 charakteryzuje się wysoką koncentracją zjawiska długotrwałej i ciężkiej choroby.

Bezrobocie

Według informacji dostarczonych przez PUP w gminie Gryfino w 2016 roku były 843 osoby bezrobotne, w tym 539 (co stanowi niemal 64%) zamieszkiwało obszar rewitalizacji Gryfino 1. Odsetek osób bezrobotnych w gminie Gryfino w 2016 roku wyniósł 2,79%, tymczasem na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 odsetek ten wyniósł aż 9,90% - był więc ponad 3,5 krotnie wyższy.

Ponadto warto zaznaczyć, że udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w gminie Gryfino wyniósł w 2016 roku 25,39%. Na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 odsetek tych osób był nieco wyższy i wyniósł 25,60%.

Biorąc powyższe pod uwagę należy zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z istotną koncentracją zjawiska bezrobocia, które dotyka w szczególności osoby w wieku powyżej 50 lat.

Przemoc w rodzinie

W 2016 roku wg danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie w gminie Gryfino wszczęto 63 procedury niebieskiej karty, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 0,21 karty. W tym samym roku na analizowanym obszarze rewitalizacji wszczęto 21 (33,3 % wszystkich) procedur niebieskiej karty, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 0,39 karty. Jest więc to wartość wyższa od średniej gminnej.

Można zatem stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 mamy do czynienia z koncentracją zjawiska przemocy w rodzinie.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Niska emisja

Informacje zebrane w trakcie warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji pozwalają wskazać na jeden ważny problem środowiskowy tego obszaru, a mianowicie na występowanie zjawiska niskiej emisji (odczuwalnego w szczególności w okresie grzewczym), które jest generowane przez budynki mieszkaniowe nie podłączone do systemu ciepłowniczego, a korzystające z przestarzałych, indywidualnych źródeł wytwarzania ciepła (najczęściej piece węglowe), w których wykorzystuje się kiepskiej jakości opał lub wręcz opala się odpadami i śmieciami.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Ogólnodostępne place zabaw

W gminie Gryfino w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 40 ogólnodostępnych placów zabaw. Lepszą sytuację w dostępności do placów zabaw mają mieszkańcy mniejszych miejscowości, gdyż infrastruktura ta służy mniejszej liczbie mieszkańców. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało 0,13 placów zabaw. Na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 wskaźnik ten osiągnął wartość 0,04 i był istotnie niższy od średniej gminnej.

Przystanki komunikacji miejskiej

W gminie Gryfino w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino były 173 przystanki komunikacji miejskiej. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało 0,57 przystanku komunikacji miejskiej. Na obszarze rewitalizacji Gryfino 1 wskaźnik ten osiągnął wartość 0,04 i był ponad 14-rotnie niższy od średniej gminnej. Biorąc pod uwagę wartość wskaźnika można odnieść wrażenie, że na analizowanym obszarze mamy do czynienia z dość dziwną sytuacją skomunikowania miejskiego: na 5444 mieszkańców obszaru rewitalizacji przypadają jedynie 2 przystanki komunikacji miejskiej. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że liczba przystanków jest wypadkową ukształtowania komunikacyjnego miasta oraz tego, że na analizowanym terenie znajdują się także dworce PKS i PKP.

Mając na uwadze fakt, że obszar rewitalizacji Gryfino 1 jest największym obszarem z punktu widzenia liczby mieszkańców postanowiono przeprowadzić z mieszkańcami tego obszaru działania aktywizujące, polegające na prowadzeniu bezpośrednich rozmów. 28 listopada 2017 roku przeprowadzono działania aktywizujące z mieszkańcami obszaru Gryfino 1.

Działanie to miało na celu uzyskanie informacji od mieszkańców rewitalizowanych obszarów o istniejących na ich terenie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz problemów technicznych. Ważne zdało się również ustalenie atutów Gryfina 1 i działań jakie należy podjąć w rewitalizowanych obszarach.

Z przeprowadzonych rozmów z mieszkańcami Gryfina 1 nasuwa się przede wszystkim jeden podstawowy wniosek, w tej części miasta brakuje stałej przestrzeni publicznej, otwartej bądź zadaszanej, przeznaczonej bezpośrednio na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, towarzyskie oraz integrujące społeczność lokalną. Jeden z mieszkańców zauważył, że kiedyś tu było dużych takich miejsc, była Laguna, było gdzie się bawić, teraz okazjonalnie są jakieś imprezy, jeżeli już to na Nabrzeżu – w centrum nie ma co robić.

Gryfino 1 nie jest przyjazne zarówno dla młodych ludzi, jak i rodziców z dziećmi, brakuje atrakcyjnych miejsc gdzie można spędzać wolny czas. Jeden z badanych uznał, że miasto nie jest przyjazne dla nikogo, ani dla mieszkańców ani dla turystów, jest tu niebezpiecznie nocami, brzydko, nie ma tu nic interesującego. Młodzież oprócz zajęć sportowych oraz barów nie ma gdzie spędzać czasu, ośrodki kultury oraz kino są niewystarczające.

Dość często pojawiają się również opinie o stwarzającej zagrożenie zbyt małej ilości oświetlenia nocą, co jest niebezpieczne zarówno dla pieszych jak i kierowców. Rodzice z dziećmi często więc rezygnują ze spacerów po tej części miasta.

Większość mieszkańców korzysta z centralnego ogrzewania, znajduje się jednak kilka budynków, w których nadal pali się w piecu, cytując jedną z mieszkanek - *Palimy czym się da, wszyscy tak robią, zgody na podłączenie nie uzyskaliśmy*. Towarzystwo tego typu budynków jest dla pozostałych mieszkańców Gryfino 1 uciążliwe.

Gryfino 1 postrzegane jest jako wielki parking, praktycznie każda wolna przestrzeń wykorzystywana jest w tym celu, miejsca parkingowe służą nie tylko osobom zamieszkałym na obszarze Gryfino 1, ale i osobom spoza tego obszaru przyjeżdżającym na zakupy, obiad czy spacerować się na Nabrzeżu.

W obszarze Gryfino 1 zwrócono również uwagę na:

- zaniedbane budynki,
- nieumiejętne oświetlenie miasta lub jego brak w niektórych miejscach,
- fragmentaryczne występowanie ścieżek rowerowych,
- przestrzenie niedostosowane do osób niepełnosprawnych.

Plac Księcia Barnima I, miejsce po dawnym ratuszu obecnie służy głównie jako miejsce parkingowe oraz miejsce oczekiwania na autobus, plac nie jest wykorzystywany w innych celach a zdaniem badanych powinien być przestrzenią publiczną dla mieszkańców pod wydarzenia rozrywkowe, kulturalne i integrujące społeczność lokalną. Jeden z mieszkańców zasugerował aby znajdowało się tam jakieś zadaszone miejsce.

Zdjęcie 3. Plac Księcia Barnima I

Z kolei Nabrzeże to miejsce, które pojawia się w opinii mieszkańców Gryfina 1 najczęściej zarówno jako najatrakcyjniejszy punkt miasta ze sporym potencjałem jak i jego najbardziej zmarnowany potencjał. Za określanie tego miejsca jako atut służy przede wszystkim postrzeganie deptaku na nabrzeżu jako estetycznej przestrzeni, często używanej latem, zarówno przez turystów jak i mieszkańców. Jest to miejsce dobrze oświetlone i ustawione w ciekawym punkcie widokowym.

Do podstawowych wad tego miejsca należą:

- zaniedbana przestrzeń wokół nabrzeża, służąca w dużym stopniu jako parking,
- droga oddzielająca deptak od dalszej części Nabrzeża wiedzie od strony Bałtyckiej między blokami,
- ulice dochodzące do Nabrzeża, nieestetyczne, wiecznie zastawione samochodami, z budynkami, które odstraszaają,
- brak punktów gastronomicznych i hoteli w pobliżu.

Zdjęcie 4. Nabrzeże od strony ulicy 1 Maja

Zdjęcie 5. Parking na Nabrzeżu od strony ulicy 1 Maja

Zdjęcie 6. Przejście z Nabrzeża od strony ulicy Bałtyckiej

Zdjęcie 7. Skwer przy skrzyżowaniu ul. 1 Maja i Bolesława Chrobrego w Gryfinie, widoczna niska estetyka otoczenia

Zdjęcie 8. Droga na Nabrże od strony 1 Maja

Zdjęcie 9. Stan drogi i chodnika przy zejście na Nabrże od ulicy Tadeusza Kościuszki

Zdjęcie 10. Stan drogi i chodnika przy zejściu na Nabrzeże od ulicy Tadeusza Kościuszki

Dokumentacji fotograficznej sytuacji przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Gryfino 1 dokonano także w trakcie wizji lokalnej przeprowadzonej na obszarze rewitalizacji. Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną, wykonaną w trakcie wizji lokalnej, obrazującą braki i problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Zdjęcie 11. Skwer przy skrzyżowaniu ul. 1 Maja i Bolesława Chrobrego (widoczne stare płyty chodnikowe, brak roślinność, która daje cień)

Zdjęcie 12. Plac Księcia Barnima – centralne miejsce w Gryfinie (obecnie parking)

Zdjęcie 13. Targowisko miejskie w Gryfinie. Miejsce spotkań mieszkańców oraz aktywności gospodarczej (obiekt położony pomiędzy ulicami Kościuszki, Energetyków, Nadodrzańską, w sąsiedztwie Nadbrzeża)

SFERA TECHNICZNA

Budynki w złym stanie technicznym

W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino 67 budynków w złym stanie technicznym. Z tego 15 (22,4%) było zlokalizowanych w jednostce przestrzennej Gryfino 1. W gminie Gryfino wartość wskaźnika liczby budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców wyniosła 0,22. Natomiast wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji Gryfino 1 ukształtowała się na poziomie 0,28.

Gminne lokale mieszkalne

W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino 814 gminnych lokali mieszkalnych. Z tego 314 (38,6%) było zlokalizowanych w jednostce przestrzennej Gryfino 1. W gminie Gryfino wartość wskaźnika liczby gminnych lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców wyniosła 2,69. Natomiast wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji Gryfino 1 ukształtowała się na poziomie 5,77 i była ponad dwukrotnie wyższa od średniej gminnej. Duża liczba gminnych lokali mieszkalnych może generować szereg problemów społecznych jeżeli weźmie się pod uwagę, że często w lokalach tych zamieszkują osoby nieprzystosowane społecznie, mające problemy w znalezieniu pracy, korzystające z pomocy społecznej.

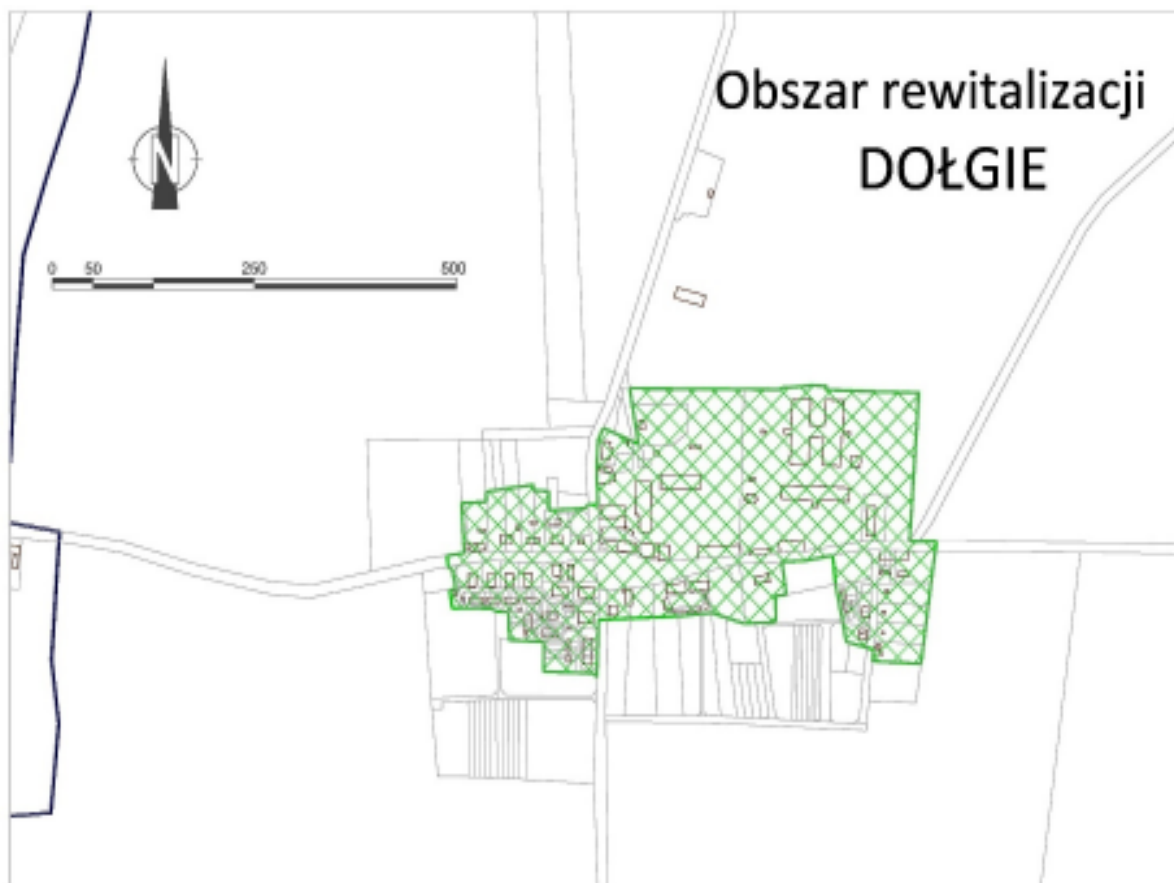
5.1.2. Podobszar rewitalizacji Dołgie

Liczba mieszkańców: 246 osób

Powierzchnia - 13,4450 ha

Dołgie to nieduże wieś położona około 26 km od Gryfina, w sąsiedztwie drogi ekspresowej S3.

Rysunek 15. Granice podobszaru rewitalizacji Dołgie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

SFERA SPOŁECZNA

Depopulacja

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Dołgie zamieszkiwało 246 osób. Dla porównania obszar ten na koniec 2011 roku zamieszkiwały 272 osoby. Oznacza to, że w latach 2011-2016 z obszaru rewitalizacji Dołgie ubyło 26 osób. Mamy zatem do czynienia ze spadkiem liczby ludności obszaru rewitalizacji na poziomie 9,56%. Dla porównania w całej gminie Gryfino w analizowanym okresie zanotowano spadek liczby ludności o 2,06%.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z istotnym poziomem koncentracji zjawiska depopulacji.

Starzejące się społeczeństwo

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Dołgie zamieszkiwały 63 osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 25,6% całej populacji tego obszaru. Dla porównania w całej gminie Gryfino udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł w 2016 roku 19,83%. Ponadto analizowany obszar na koniec 2011 roku zamieszkiwało 48 osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 17,65% populacji zamieszkującej ten obszar w 2011 roku. Odnotowujemy zatem w okresie 2011-2016 r. przyrost aż o 8 p.p. udziału ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji Dołgie.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z istotnym poziomem koncentracji zjawiska starzejącego się społeczeństwa.

Ubóstwo

Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej na obszarze rewitalizacji Dołgie średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca wyniosła 176,30 zł. Była to najwyższa wartość analizowanego wskaźnika w całej gminie Gryfino. Dla porównania warto podać, że w gminie Gryfino średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej wyniosła 65,70 zł na mieszkańca.

Wyniki standaryzacji liniowej opisującej koncentrację zjawiska ubóstwa mierzonego kwotą wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w gminie Gryfino lokują obszar rewitalizacji Dołgie na pierwszym miejscu – wartość wskaźnika wynosi 1,0.

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w sołectwie Dołgie było 12 osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 4,88 osoby. Dla porównania wskaźnik ten w całej gminie Gryfino wyniósł 4,55.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 2,63% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Dołgie odsetek ten wyniósł 3,25%. Należy także zaznaczyć, że osoby objęte pomocą społeczną z powodu ubóstwa stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 42,11% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 33,28%.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,14% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Dołgie odsetek ten wyniósł 1,22%. Osoby objęte pomocą społeczną z powodu bezrobocia stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 15,79% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 14,42%.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,96% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Dołgie odsetek ten wyniósł 2,85%. Należy także zaznaczyć, że osoby objęte pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 36,84% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 24,79%.

Bezrobocie

Według informacji dostarczonych przez PUP w sołectwie Dołgie w 2016 roku zamieszkiwało 12 osób bezrobotnych, co stanowiło 4,88% populacji analizowanego obszaru. Dla porównania w całej gminie Gryfino odsetek osób bezrobotnych w 2016 roku wyniósł 2,79%.

Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym

W gminie Gryfino w 2016 roku były 203 osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 24,08%. W sołectwie Dołgie udział ten wyniósł 25%. Należy jednak pamiętać, że na te 25% złożyły się trzy osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

Liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat

W gminie Gryfino w 2016 roku było 214 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 25,39%. W sołectwie Dołgie udział ten wyniósł 41,67%. Należy jednak pamiętać, że na te 41,67% złożyło się pięć osób bezrobotne w wieku powyżej 50 lat.

Przemoc w rodzinie

W 2016 roku wg danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców wszczęto 0,21 procedur niebieskiej karty. W tym samym roku na analizowanym obszarze rewitalizacji wszczęto 1 (1,6% wszystkich) procedur niebieskiej karty, co jednak w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 0,41 karty. Jest więc to wartość wyższa od średniej gminnej.

SFERA GOSPODARCZA

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą

W 2016 roku wg danych CEiDG indywidualną działalność gospodarczą w gminie Gryfino prowadziło 2348 osób. Oznacza to, że w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy działalność gospodarczą prowadziło 7,77 osób. W sołectwie Dołgie działalność gospodarczą prowadziło 13 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 5,28. Można zatem stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji sołectwo Dołgie mamy do czynienia ze zjawiskiem niskiej przedsiębiorczości mieszkańców.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Budynki z pokryciem azbestowym

W 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino w gminie stwierdzono 304 budynki z pokryciem azbestowym. W przeliczeniu na 100 mieszkańców było to 1,01 budynków. W sołectwie Dołgie stwierdzono 9 budynków z pokryciem azbestowym. Wskaźnik liczby budynków z pokryciem azbestowym w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniósł zatem dla tego obszaru rewitalizacji 3,66 budynków i był wyższy niż wskaźnik na poziomie gminy.

Selektywna zbiórka odpadów

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino w gminie w 2016 roku selektywną zbiórkę odpadów prowadziło 19358 osób, co oznacza, że odsetek osób segregujących odpady wyniósł 64,02%.

W sołectwie Dołgie selektywną zbiórkę odpadów prowadziło w 2016 roku jedynie 11,38% mieszkańców. Jest to zatem wynik niemal sześciokrotnie niższy niż średnia gminna. Co więcej sołectwo Dołgie znajduje się na piątym miejscu spośród jednostek delimitacyjnych o najniższym odsetku mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów.

Niska emisja

Informacje zebrane w trakcie wizji lokalnej a także warsztatów przeprowadzonych na obszarach rewitalizacji pozwalają wskazać na występowanie jeszcze jednego problemu środowiskowego, a mianowicie na występowanie zjawiska niskiej emisji (odczuwalnego w szczególności w okresie grzewczym). Zjawisko niskiej emisji jest generowane przez przestarzałe, indywidualne źródła wytwarzania ciepła (najczęściej piece węglowe), w których wykorzystuje się kiepskiej jakości opał lub wręcz opala się odpadami i śmieciami.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Przedszkola publiczne i punkty przedszkolne

W gminie Gryfino w 2016 roku według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 5 przedszkoli publicznych oraz 4 punkty przedszkolne. Niestety żadne z nich nie było zlokalizowane w sołectwie Dołgie. Jednak biorąc pod uwagę fakt, że analizowany obszar rewitalizacji zamieszkuje jedynie 246 osób, brak tego typu placówek na terenie sołectwa nie musi oznaczać sytuacji kryzysowej o ile mieszkańcy tego obszaru mają dostęp do przedszkoli bądź punktów przedszkolnych zlokalizowanych w innych częściach gminy.

Drogi rowerowe

W gminie Gryfino w 2016 roku według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 1777 metrów dróg rowerowych. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało zatem 5,88 metra drogi rowerowej. Niestety w sołectwie Dołgie w 2016 roku nie odnotowano ani jednego metra drogi rowerowej.

Chcąc dokonać dalszego pogłębienia analizy obszaru rewitalizacji przeprowadzono wizję lokalną oraz zrealizowano spotkanie z lokalnymi liderami i mieszkańcami.

Zebrane informacje pozwalają stwierdzić, że Dołgie to nieduża wieś, zwarta przestrzeń, sprawiająca wrażenie estetycznej i zadbanej.

Wieś posiada dobrze zagospodarowane przestrzenie publiczne. We centralnej części wsi znajduje się skwer, w obrębie którego zlokalizowany jest plac zabaw dla dzieci. W sąsiedztwie placu zabaw zlokalizowany jest obiekt świetlicy wiejskiej, do którego przylega teren częściowo pokryty asfaltem, na którym zorganizowano boisko do siatkówki. Niestety obiekt świetlicy wiejskiej jest wykorzystywany w bardzo małym zakresie, pomimo tego, że jest to obiekt dość dobrze przystosowany do swojej funkcji (posiada m.in. sprawne ogrzewanie na opał drzewny).

Niewielki stopień wykorzystania świetlicy wiejskiej wskazuje na niską aktywność społeczną mieszkańców lub niedostosowanie oferty obiektu do ich potrzeb. Z obiektu korzysta zaledwie kilkoro dzieci.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, że wśród mieszkańców dominuje postawa roszczeniowa. Sołectwo organizuje aktywność społeczną mieszkańców w postaci festynów czy spotkań okolicznościowych, jednak jak podkreśla Sołtys, cieszą się one coraz mniejszym zainteresowaniem

mieszkańców. Aktywność społeczna mieszkańców jest tak naprawdę ograniczona do sołectwa (Sołtys) oraz rady kościelnej (parafialnej).

Sołtys zauważa także, że problemem miejscowości nie jest bezrobocie. Pracy co prawda nie można znaleźć na miejscu, ale jest ona dostępna w Szczecinie i Gryfinie.

Do problemów technicznych analizowanego obszaru rewitalizacji należy słabe oświetlenie części wsi. Mieszkańcy wskazują na potrzebę zamontowania dwóch lamp w celu poprawy bezpieczeństwa. Inwestycji wymaga także droga prowadząca do bloków po byłym PGR.

Na terenie wsi istnieje duży obiekt po byłym PGR. Jest tam m. in. obiekt po byłej gorzelni. Jest to obiekt zabytkowy, który niszczy. Właściciel obiektów miał pomysł na utworzenie w tym miejscu hodowli kur (miało powstać 1 miejsce pracy), co spotkało się z zdecydowanym protestem mieszkańców.

Na terenie wsi jest kościół (zabytkowy). Jest to kościół filialny parafii spoza miejscowości. Przy kościele działa aktywnie kilka osób.

Wśród oczekiwanych przez mieszkańców inwestycji pojawia się także kwestia wymiany urządzeń na placu zabaw (obecne urządzenia są już w znacznym stopniu zużyte) oraz utworzenia siłowni zewnętrznej, dedykowanej osobom starszym.

Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną, obrazującą sferę przestrzenno-funkcyjną oraz techniczną obszaru rewitalizacji sołectwo Dołgie.

Rysunek 16. Centrum wsi

Rysunek 17. Skwer w centrum wsi, na którym znajduje się plac zabaw

Rysunek 18. Osiedle bloków po byłym PGR

Rysunek 19. Centrum wsi, widoczny obiekt gospodarczy

Rysunek 20. Tereny gospodarcze

Rysunek 21. Zabytkowy kościół wraz z terenem okalającym

Rysunek 22. Zabytkowy kościół – widok od frontu

Rysunek 23. Obiekt po dawnej Gorzelni

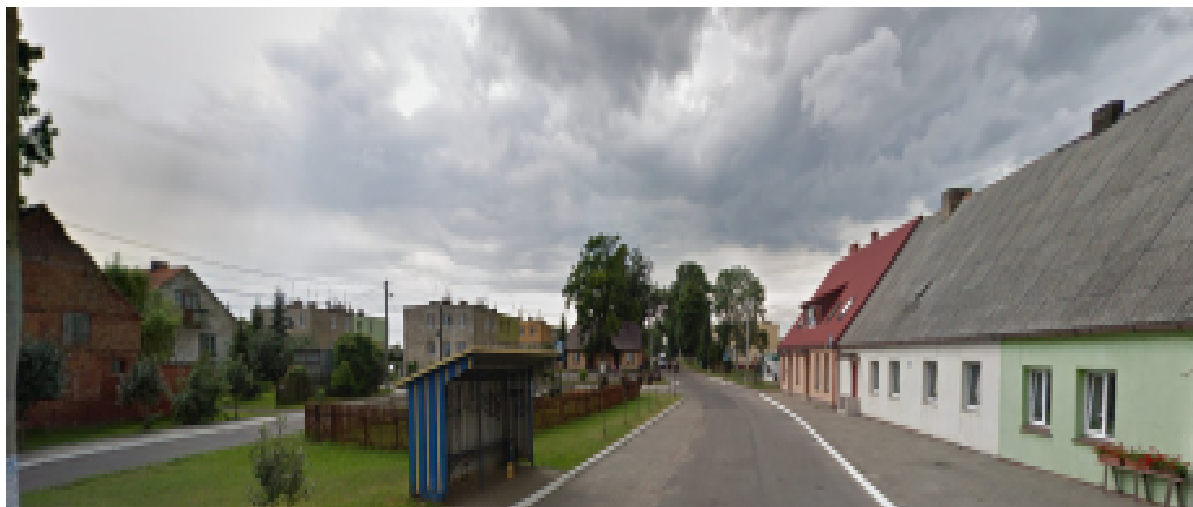
Zdjęcie 14. Zabudowania gospodarcze

Zdjęcie 15. Dalsza część zabudowy gospodarczej

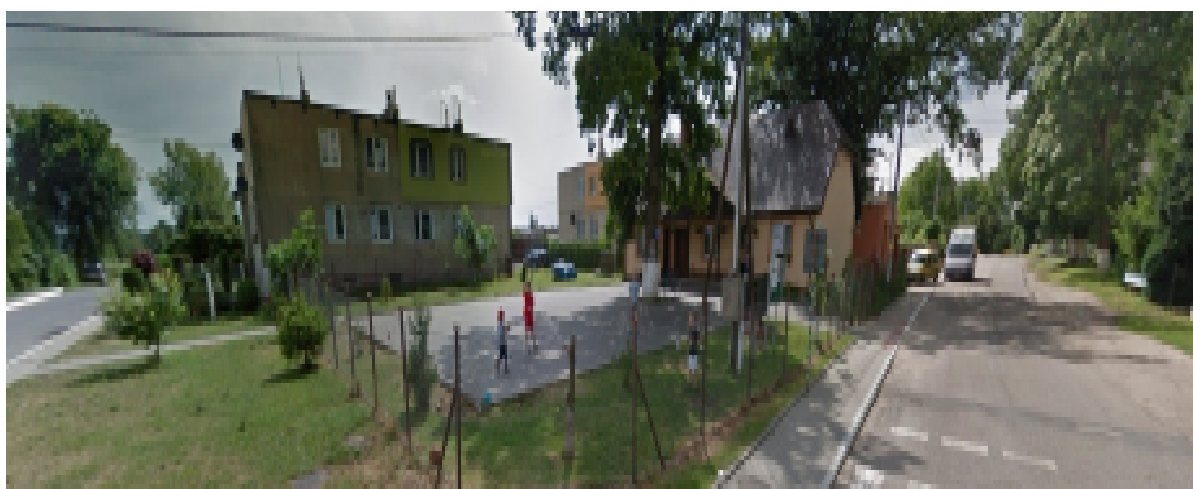
Zdjęcie 16. Skwer w centrum wsi.

Zdjęcie 17. Estetyczny i zadbane plac zabaw w centrum wsi.

Zdjęcie 18. Nieduży asfaltowy plac przed świetlicą, przed którym dzieci grają w piłkę.

5.1.3. Podobszar rewitalizacji Nowe Czarnowo

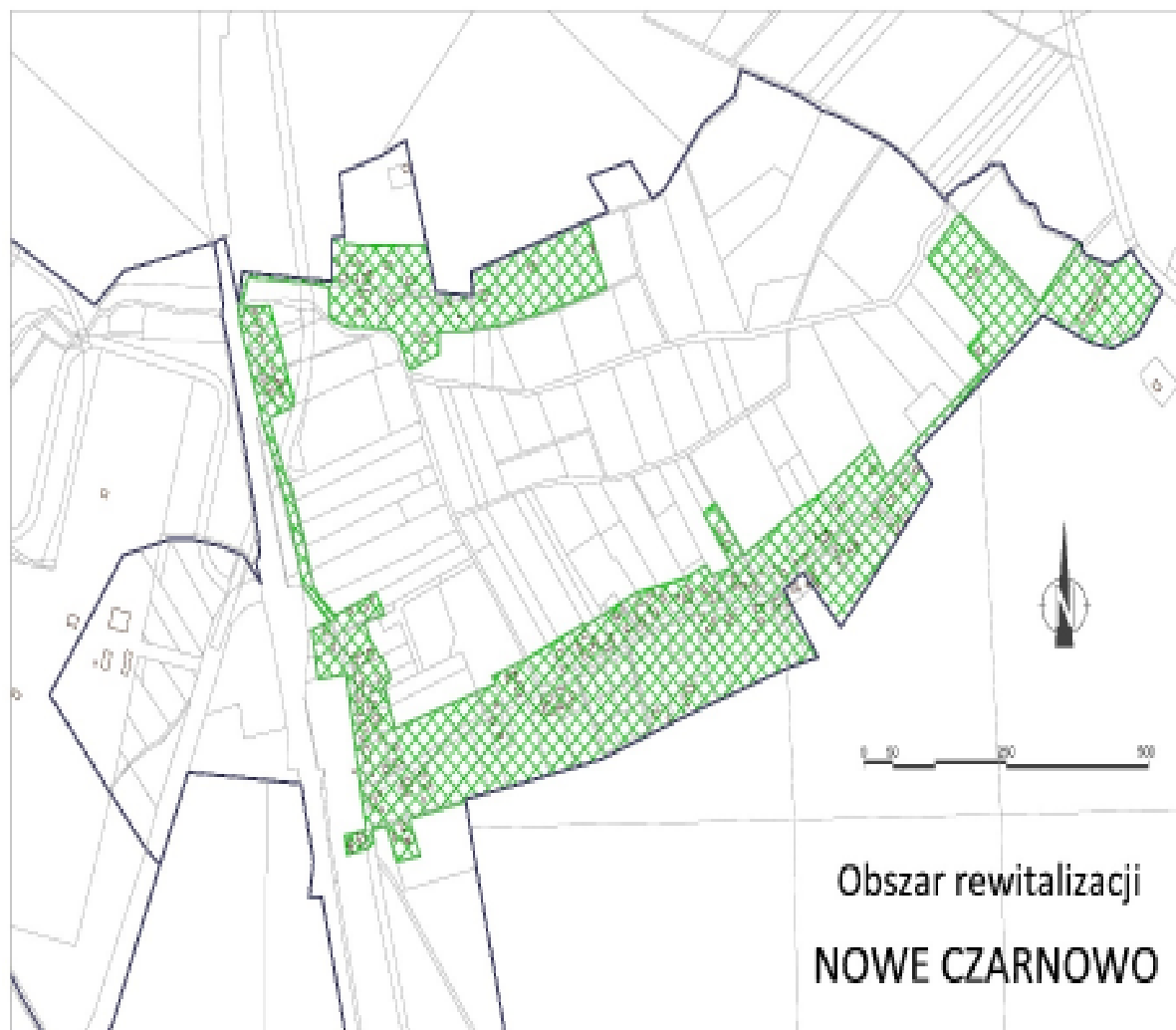
Liczba mieszkańców: 717 osób

Powierzchnia - 29,8286 ha

Nowe Czarnowo jest rozległą wsią, przedzieloną drogą krajową nr 31 i linią kolejową nr 273 Szczecin – Wrocław (we wsi znajduje się stacja kolejowa Dolna Odra oraz dawniej przystanek Nowe Czarnowo) na dwie części, część starą i nowe osiedle, znacznie od siebie oddalone. Ten podział jest także wyraźnie odczuwalny wśród mieszkańców Nowego Czarnowa. Osiedle jest to część wsi obejmująca teren Elektrowni Dolna Odra S.A. i wielu firm produkcyjno-usługowych oraz Dom Pomocy Społecznej. Teren posiada wyraźną funkcję przemysłową.

Nowe Czarnowo jest wsią typu ulicowego, dawniej było osadą wypoczynkową i sanatoryjną. Jej oblicze zmieniło się po wybudowaniu wielkiej elektrowni o nazwie „Dolna Odra”. Ciepłe wody zrzutowe elektrowni są wykorzystywane do hodowli ryb. W obrębie miejscowości znajduje się Krzywy Las – partia lasu sosnowego z drzewami o łukowato wygiętych pniach koło Elektrowni Dolna Odra.

Rysunek 24. Granice podobszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

SFERA SPOŁECZNA

Depopulacja

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Nowe Czarnowo zamieszkiwało 717 osób. Dla porównania obszar ten na koniec 2011 roku zamieszkiwało 781 osób. Oznacza to, że w latach 2011-2016 z obszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo ubyły 64 osoby. Mamy zatem do czynienia ze spadkiem liczby ludności obszaru rewitalizacji na poziomie 8,19%. Dla porównania w całej gminie Gryfino w analizowanym okresie zanotowano spadek liczby ludności o 2,06%.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z istotnym poziomem koncentracji zjawiska depopulacji.

Ubóstwo

Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej na obszarze rewitalizacji Nowe Czarnowo średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca wyniosła 118,39 zł. Była to czwarta w kolejności najwyższa wartość analizowanego wskaźnika w całej gminie Gryfino. Dla porównania w gminie Gryfino średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej wyniosła 65,70 zł na mieszkańca.

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w sołectwie Nowe Czarnowo były 54 osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 7,53 osoby. Dla porównania wskaźnik ten w całej gminie Gryfino wyniósł 4,55.

Liczba osób objętych pomocą społeczną

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowy Czarnowie 77 osób było objętych pomocą społeczną w różnej formie, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców da wartość 10,74 osoby. Można zatem stwierdzić, że co dziesiąty mieszkaniec obszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo jest objęty pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców 7,91 osób było objętych pomocą społeczną. A zatem obszar rewitalizacji Nowe Czarnowo charakteryzuje wysoki poziom koncentracji zjawiska ubóstwa mierzonego liczbą osób objętych pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 2,63% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo odsetek ten wyniósł 3,49%. Należy także zaznaczyć, że osoby objęte pomocą społeczną z powodu ubóstwa stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 32,47% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 33,28%.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,14% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo odsetek ten wyniósł 3,49%. Jest to zatem ponad trzykrotnie wyższy wskaźnik niż

odnotowany w gminie. Osoby objęte pomocą społeczną z powodu bezrobocia stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 34,47% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 14,42%.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,96% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo odsetek ten wyniósł 2,23%.

Bezrobocie

Liczba osób długotrwale bezrobotnych

Według informacji dostarczonych przez PUP w sołectwie Nowe Czarnowo w 2016 roku zamieszkiwało 19 osób bezrobotnych. W grupie tej aż 10 osób (52,63% wszystkich) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Dla porównania w całej gminie Gryfino odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem w 2016 roku wyniósł 52,08%.

Liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat

W gminie Gryfino w 2016 roku były 103 osoby bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 12,22%. W sołectwie Nowe Czarnowo udział ten wyniósł aż 21,05%. Należy jednak pamiętać, że na te 21,05% złożyły się cztery osoby bezrobotne w wieku poniżej 25 lat.

Liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat

W gminie Gryfino w 2016 roku było 214 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 25,39%. W sołectwie Nowe Czarnowo udział ten wyniósł 47,37%. Należy jednak pamiętać, że na te 47,37% złożyło się w sumie dziewięć osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat.

Przemoc w rodzinie

W 2016 roku wg danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców wszczęto 0,21 procedur niebieskiej karty. W tym samym roku na analizowanym obszarze rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo wszczęto trzy (4,8% wszystkich) procedur niebieskiej karty, co jednak w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 0,42 karty. Jest więc to wartość wyższa od średniej gminnej.

Przedstawioną powyżej analizę problemów w sferze społecznej należy uzupełnić o informacje zebrane w trakcie warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Mieszkańcy wskazali przede wszystkim na problem podziału sołectwa na dwie części, umownie nazywane „Nowe Czarnowo - wieś” i „Nowe Czarnowo – sanatorium”. W opinii mieszkańców obszaru rewitalizacji część „Nowe Czarnowo – sanatorium” charakteryzuje się dużo gorszą, w porównaniu do części „Nowe Czarnowo – wieś”, sytuacją społeczno-infrastrukturalną. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wskazali na następujące problemy występujące w sołectwie Nowe Czarnowo:

- Mieszkańcy „Nowego Czarnowa – sanatorium” uczestniczą tak naprawdę raz do roku w większej imprezie, która jest organizowana przez „Nowe Czarnowo - wieś”. Na terenie „Nowego Czarnowa – sanatorium” nie organizuje się praktycznie żadnych większych imprez.

- W „Nowy Czarnowie – sanatorium” nic się praktycznie nie dzieje w obszarze aktywności społecznej mieszkańców, oprócz aktywności stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych MOST, Domu Pomocy Społecznej, Zespołu Szkół Specjalnych oraz Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.
- Brakuje informacji o wydarzeniach kulturalnych organizowanych poza Nowym Czarnowem.
- Brakuje oferty spędzania czasu wolnego dla osób młodych.
- Brakuje infrastruktury spotkaniowo-integracyjnej dla osób młodych.
- Brakuje informacji na temat organizowanych wydarzeń dotyczących np. podziału środków z funduszu sołectkiego, imprez organizowanych dla różnych grup wiekowych.
- Budynki użyteczności publicznej są niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.
- Fatalny stan dróg lokalnych (głównie wewnętrznych).
- Brakuje przedszkola (w „Nowym Czarnowie – sanatorium”).
- Brakuje świetlicy wiejskiej (w „Nowym Czarnowie – sanatorium”).
- Brakuje infrastruktury integracyjnej – wiata, kilka ławek, stół, miejsce na grilla i/lub ognisko – głównie w „Nowym Czarnowie – sanatorium”
- Brakuje boiska typu „orlik” w „Nowym Czarnowie – sanatorium”.
- Istniejące boisko leżące w obrębie „Nowego Czarnowa – sanatorium” nadaje się do gruntownej modernizacji.
- Brakuje siłowni zewnętrznych.
- Brakuje Klubu Seniora

Jakie są główne przyczyny występowania problemów społecznych?

W oparciu o przeprowadzoną analizę danych zastanych a także wykorzystując informacje uzyskane w trakcie warsztatów z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, za główną przyczynę występowania problemów społecznych można uznać fakt, że sołectwo Nowe Czarnowo zamieszkuje w dużej części ludność o niskich dochodach. Niski poziom zarobków osób aktywnych zawodowo oraz niskie dochody w rodzinach w szczególności wielodzietnych i dwu-trzypokoleniowych oraz mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym, powodują powstawanie zjawiska ubóstwa. Ponadto mieszkańcy wskazują, że ze zjawiskiem ubóstwa pojawia się problem nasilających się zjawisk patologicznych, takich jak alkoholizm i narkomania. Za przyczynę występowania problemów społecznych mieszkańcy uznali także trudność z powrotem na rynek pracy osób w wieku produkcyjnym z powodu braku żłobków i przedszkoli, głównie z części „Nowego Czarnowa – sanatorium”

SFERA GOSPODARCZA

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą

W 2016 roku wg danych CEiDG indywidualną działalność gospodarczą w gminie Gryfino prowadziło 2348 osób. Oznacza to, że w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy działalność gospodarczą prowadziło 7,77 osób. W sołectwie Nowe Czarnowo działalność gospodarczą prowadziło 35 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 4,88. Można zatem stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo mamy do czynienia ze zjawiskiem niskiej przedsiębiorczości mieszkańców.

Informacje zebrane w trakcie warsztatów przeprowadzonych na obszarach rewitalizacji pozwalają stwierdzić, że przyczyną niskiego poziomu przedsiębiorczości przede wszystkim w części „Nowe Czarnowo – sanatorium” jest m.in. to, że w tej części miejscowości elektrownia zatrudnia duży odsetek mieszkańców, ponadto niewielka populacja (ok. 300 osób) nie sprzyja zakładaniu działalności gospodarczej o zasięgu lokalnym.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Selektywna zbiórka odpadów

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino w gminie w 2016 roku selektywną zbiórkę odpadów prowadziło 64,02% mieszkańców gminy. W sołectwie Nowe Czarnowo selektywną zbiórkę odpadów prowadziło w 2016 roku 44,49% mieszkańców. Jest to zatem wynik o niemal 20% niższy niż średnia gminna.

Według opinii mieszkańców obszaru rewitalizacji brak organizacji przez gminę (a dokładniej Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych) selektywnej zbiórki odpadów powoduje niski poziom udziału mieszkańców w segregowaniu odpadów (choć chęci wśród mieszkańców są). Ponadto mieszkańcy wskazują na występowanie dzikich wysypisk śmieci – głównie na terenie byłego sanatorium. Przyczyny występowania dzikich wysypisk śmieci ale także zaśmiecania miejscowości przez mieszkańców dopatrują się m.in. w złych nawykach wychowawczych, która także przyczyniają się do problemu zaśmiecania obszaru rewitalizacji. Do tego dochodzą problemy infrastrukturalne – w opinii mieszkańców na obszarze rewitalizacji odczuwalny jest brak nawet małych koszy na śmieci o większych zbiornikach na odpady wielkogabarytowe nie wspominając.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Przedszkola publiczne i punkty przedszkolne

W gminie Gryfino w 2016 roku według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 5 przedszkoli publicznych oraz 4 punkty przedszkolne. Niestety żadne z nich nie było zlokalizowane w sołectwie Nowe Czarnowo. Biorąc pod uwagę fakt, że analizowany obszar rewitalizacji zamieszkuje dość liczna populacja 717 osób, brak tego typu placówek na terenie sołectwa może oznaczać sytuację kryzysową w szczególności dla osób w wieku produkcyjnym posiadających dzieci. Brak możliwości pozostawienie małych dzieci pod opieką wyspecjalizowanej instytucji powoduje, że osoby te mają np. problem z powrotem na rynek pracy.

Drogi rowerowe

W gminie Gryfino w 2016 roku według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 1777 metrów dróg rowerowych. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało zatem 5,88 metra drogi rowerowej. Niestety w sołectwie Nowe Czarnowo w 2016 roku nie odnotowano ani jednego metra drogi rowerowej.

SFERA TECHNICZNA

Budynki w złym stanie technicznym

W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino 67 budynków w złym stanie technicznym. Z tego 3 (4,5% wszystkich) było zlokalizowanych w jednostce przestrzennej sołectwo Nowe Czarnowo. W gminie Gryfino wartość wskaźnika liczby budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców wyniosła 0,22. Natomiast wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo ukształtowała się na poziomie 0,42.

W opinii mieszkańców obszaru rewitalizacji w złym stanie technicznym są przede wszystkim te budynki mieszkaniowe, które pozostają w zarządzie TBS (gmina tłumaczy, że na remonty nie ma wystarczających środków).

Gminne lokale mieszkalne

W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino 814 gminnych lokali mieszkalnych. Z tego 39 (4,8% wszystkich) było zlokalizowanych w jednostce przestrzennej sołectwo Nowe Czarnowo. W gminie Gryfino wartość wskaźnika liczby gminnych lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców wyniosła 2,69. Natomiast wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo ukształtowała się na poziomie 5,44 i była ponad dwukrotnie wyższa od średniej gminnej. Duża liczba gminnych lokali mieszkalnych może generować szereg problemów społecznych jeżeli weźmie się pod uwagę, że często w lokalach tych zamieszkują osoby nieprzystosowane społecznie, mające problemy w znalezieniu pracy, korzystające z pomocy społecznej.

Mając na uwadze fakt występowania podziału obszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo na dwie części („Nowe Czarnowo – wieś” oraz „Nowe Czarnowo – sanatorium”) postanowiono przeprowadzić z mieszkańcami tego obszaru działania aktywizujące, polegające na prowadzeniu bezpośrednich rozmów. 27 listopada 2017 roku w godzinach 12:00-16:00 przeprowadzono wspomniane działanie aktywizujące z mieszkańcami obszaru Nowe Czarnowo.

Działanie to miało na celu uzyskanie informacji od mieszkańców rewitalizowanych obszarów o istniejących na ich terenie problemach społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych oraz technicznych. Ważne było również ustalenie atutów Nowego Czarnowa i działań jakie należy podjąć w rewitalizowanych obszarach.

Mieszkańcy podkreślają przede wszystkim, że w Nowym Czarnowie brakuje przestrzeni publicznej dla mieszkańców, w której realizować można wydarzenia kulturalne, rozrywkowe oraz integrujące społeczność lokalną.

Istnieje wyraźny podział między mieszkańcami sołectwa Nowe Czarnowo na „Nowe Czarnowo – wieś” oraz „Nowe Czarnowo – sanatorium”. Mieszkańcy nie integrują się, podkreślają swoją odrębność, część *sanatoryjna* czuje się mocno zaniedbana i pomijana.

W obrębie *sanatoryjnym* Nowego Czarnowa zdaniem jednego z mieszkańców znajduje się budynek zamieszkiwany przez patologiczną społeczność, która bywa agresywna, spożywa alkohol w miejscach publicznych i zaburza spokój pozostałej części mieszkańców. Duża część mieszkańców „Nowego Czarnowa – sanatorium”. to osoby, które kiedyś pracowały w sanatorium. Zdaniem jednej z badanych napływowa, patologiczna ludność, która zaczęła się osiedlać w tej części sołectwa po likwidacji sanatorium zepsuła klimat tego obszaru i sprawiła, że miejsce to stało się mniej bezpieczne.

Sam obszar sanatoryjny charakteryzuje się zaniedbanymi drogami i chodnikami, brakiem stosownego oświetlenia. Szkoła Specjalna i Dom Opieki Społecznej znajdują się w pobliżu opuszczonego *Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej*, które stało się nieformalnym miejscem spotkań młodzieży, bezdomnych i dzieci. Jest to miejsce niebezpieczne, stwarzające zagrożenie, padło łupem „złomiarzy”.

Mieszkańcy zgłaszają również brak przedszkoli, żłobków i szkół. Zwraca się jednak uwagę, że funkcjonująca w tym obrębie społeczność, to na ten moment głównie starsi ludzie. Młodzież nie mająca dla siebie perspektyw w tym obszarze wyjeżdża do dużych miast w Polsce lub za granicę.

Z kolei na pytanie dotyczące obecności Elektrowni *Dolna Odra*, mieszkańcy odpowiadali, że to wielkie przedsiębiorstwo oraz jego działalność nie jest dla nich zbyt uciążliwe.

Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną, wykonaną w trakcie wizji lokalnej, obrazującą braki i problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo.

Zdjęcie 19. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej – cz. 1

Zdjęcie 20. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej – cz. 2

Zdjęcie 21. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej, budynek basenu

Zdjęcie 22. Wnętrze budynku basenu

Zdjęcie 23. Kaplica w obrębie Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Zdjęcie 24. Wejście do kaplicy w obrębie Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Zdjęcie 25. Boisko w pobliżu Domu Opieki Społecznej i Szkoły Specjalnej

Zdjęcie 26. Droga prowadząca od budynków byłego Sanatorium, korzystają z niej również mieszkańcy Nowego Czarnowa

Zdjęcie 27. Korytarz w budynku mieszkalnym przy byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Zdjęcie 28. Stan bramy i drogi wjazdowej na teren na którym znajduje się Dom Opieki Społecznej i Szkoła Specjalna oraz obiekty byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Zdjęcie 29. Przystanek przy drodze do obiektów byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Zdjęcie 30. Niebezpieczny zakręt przy Szkole Specjalnej, trasa na przystanek autobusowy, z którego korzystają również dzieci ze Szkoły Specjalnej

Zdjęcie 31. Stan chodnika przy zakręcie, trasa na przystanek autobusowy, z którego korzystają również dzieci ze Szkoły Specjalnej

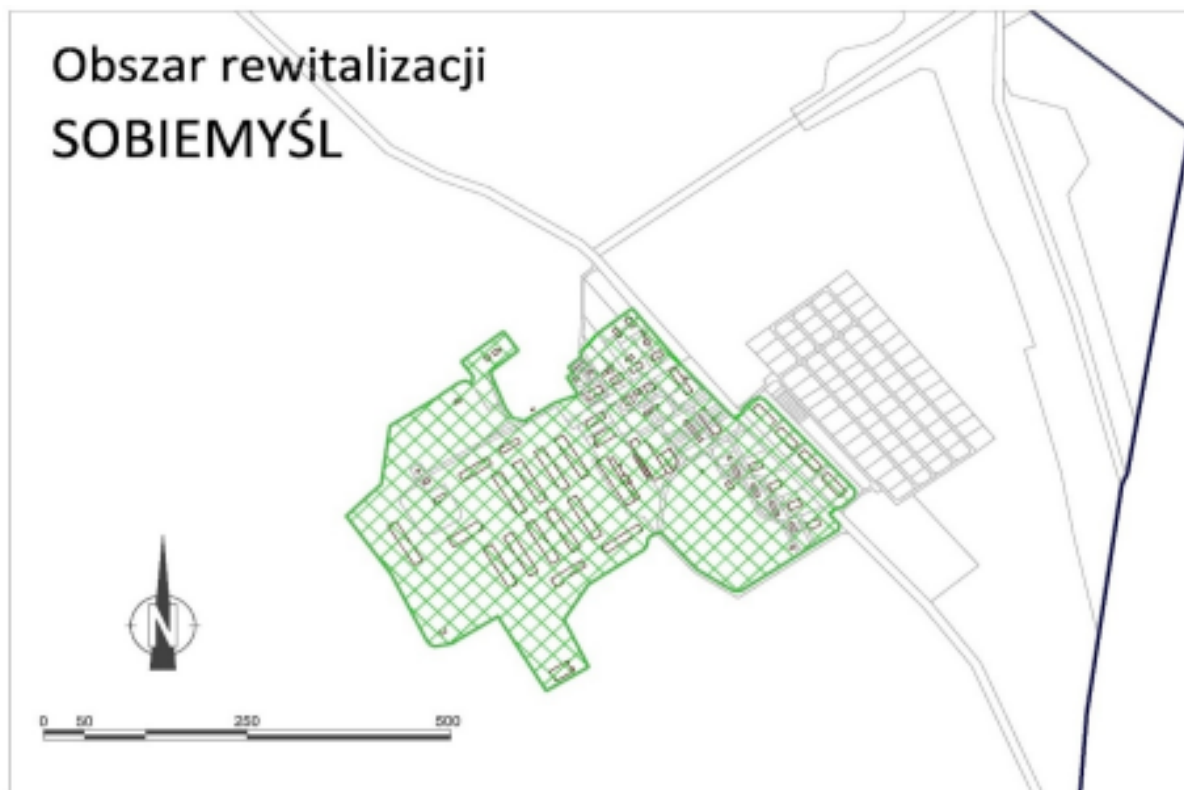

5.1.4. Podobszar rewitalizacji Sobiemyśl

Liczba mieszkańców: 344 osoby

Powierzchnia - 15,5911 ha

Rysunek 25. Granice podobszaru rewitalizacji Sobiemyśl

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Gryfino

SFERA SPOŁECZNA

Depopulacja

Na koniec 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino obszar rewitalizacji Sobiemyśl zamieszkiwały 344 osoby. Dla porównania obszar ten na koniec 2011 roku zamieszkiwało 365 osób. Oznacza to, że w latach 2011-2016 z obszaru rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl ubyło 21 osób. Mamy zatem do czynienia ze spadkiem liczby ludności obszaru rewitalizacji na poziomie 5,75%. Dla porównania w całej gminie Gryfino w analizowanym okresie zanotowano spadek liczby ludności o 2,06%.

Można zatem stwierdzić, że na analizowanym obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z istotnym poziomem koncentracji zjawiska depopulacji.

Ubóstwo

Kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej na mieszkańca wyniosła 94,25 zł. Dla

porównania w gminie Gryfino średnia kwota wypłaconych świadczeń pomocy społecznej wyniosła 65,70 zł na mieszkańca.

Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w sołectwie Sobiemyśl były 54 osoby korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 15,70 osób. Dla porównania wskaźnik ten w całej gminie Gryfino wyniósł 4,55. Obszar rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl zajął drugie miejsce spośród jednostek delimitacyjnych gminy Gryfino pod względem wskaźnika liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej.

Można zatem stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl mamy do czynienia ze szczególną koncentracją zjawiska ubóstwa mierzonego liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej.

Liczba osób objętych pomocą społeczną

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w sołectwie Sobiemyśl 100 osób było objętych pomocą społeczną w różnej formie, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 29,07 osoby. Można zatem stwierdzić, że niemal co trzeci mieszkaniec obszaru rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl jest objęty pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców 7,91 osób było objętych pomocą społeczną. A zatem obszar rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem koncentracji zjawiska ubóstwa mierzonego liczbą osób objętych pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 2,63% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl odsetek ten wyniósł aż 11,63%. Należy także zaznaczyć, że osoby objęte pomocą społeczną z powodu ubóstwa stanowiły na analizowanym obszarze w sumie 40% wszystkich osób objętych pomocą społeczną. Dla porównania w całej gminie Gryfino wskaźnik ten wyniósł 33,28%.

Można zatem stwierdzić, że obszar rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem koncentracji zjawiska ubóstwa mierzonego liczbą osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,14% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl odsetek ten wyniósł 3,49% i był trzykrotnie wyższy w porównaniu do średniej gminnej.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

W 2016 roku wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Gryfino 1,96% mieszkańców było objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności. Na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl odsetek ten wyniósł 3,20% i był o ponad 1,2 p.p. wyższy od średniej gminnej.

Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych

Według informacji dostarczonych przez PUP w sołectwie Sobiemyśl w 2016 roku zamieszkiwały 24 osoby bezrobotne, co stanowiło 6,98% populacji analizowanego obszaru. Dla porównania w całej gminie Gryfino odsetek osób bezrobotnych w 2016 roku wyniósł 2,79%.

Należy podkreślić, że udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem wyniósł w sołectwie Sobiemyśl 66,67%, co oznacza, że dwie na trzy osoby bezrobotne na tym obszarze są trwale bezrobotne. Dla porównania odsetek osób bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych ogółem w całej gminie Gryfino wyniósł 52,08%.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze mamy do czynienia z istotną koncentracją zjawiska długotrwałego bezrobocia.

Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym

W gminie Gryfino w 2016 roku były 203 osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 24,08%. Dla porównania w sołectwie Sobiemyśl udział ten wyniósł 58,33%. Należy pamiętać, że na te 58,33% złożyło się 14 osób pozostających bez pracy z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

Liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat

W gminie Gryfino w 2016 roku były 103 osoby bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat. Ich udział w łącznej liczbie osób bezrobotnych wyniósł 12,22%. W sołectwie Sobiemyśl udział ten wyniósł 12,5%. Należy jednak pamiętać, że na te 12,5% złożyły się trzy osoby bezrobotne w wieku poniżej 25 lat.

SFERA GOSPODARCZA

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą

W 2016 roku wg danych CEiDG indywidualną działalność gospodarczą w gminie Gryfino prowadziło 2348 osób. Oznacza to, że w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy działalność gospodarczą prowadziło 7,77 osób. W sołectwie Sobiemyśl działalność gospodarczą prowadziło 12 osób, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców daje wartość 3,49. Można zatem stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl mamy do czynienia ze zjawiskiem niskiej przedsiębiorczości mieszkańców.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Budynki z pokryciem azbestowym

W 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino w gminie stwierdzono 304 budynki z pokryciem azbestowym. W przeliczeniu na 100 mieszkańców było to 1,01 budynków. W sołectwie Sobiemyśl stwierdzono 14 budynków z pokryciem azbestowym. Wskaźnik liczby budynków z pokryciem azbestowym w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniósł zatem dla tego obszaru rewitalizacji 4,07 budynków i był czterokrotnie wyższy niż wskaźnik na poziomie gminy.

Selektywna zbiórka odpadów

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino w gminie w 2016 roku selektywną zbiórkę odpadów prowadziło 64,02% mieszkańców. W sołectwie Sobiemyśl selektywną zbiórkę odpadów prowadziło w 2016 roku 52,03% mieszkańców. Jest to zatem wynik o 12 p.p niższy niż średnia gminna.

Niska emisja

Informacje zebrane w trakcie wizji lokalnej oraz warsztatów przeprowadzonych na obszarach rewitalizacji pozwalają wskazać na kolejny problem środowiskowy tego obszaru, a mianowicie na występowanie zjawiska niskiej emisji (odczuwalnego w szczególności w okresie grzewczym), które jest generowane przez przestarzałe, indywidualne źródła wytwarzania ciepła (najczęściej piece węglowe), w których wykorzystuje się kiepskiej jakości opał lub wręcz opala się odpadami i śmieciami.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Drogi rowerowe

W gminie Gryfino w 2016 roku według danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino było 1777 metrów dróg rowerowych. Średnio w gminie Gryfino na 100 mieszkańców przypadało zatem 5,88 metra drogi rowerowej. Niestety w sołectwie Sobiemyśl w 2016 roku nie odnotowano ani jednego metra drogi rowerowej.

SFERA TECHNICZNA

Gminne lokale mieszkalne

W gminie Gryfino odnotowano w 2016 roku wg danych Urzędu Miasta i Gminy Gryfino 814 gminnych lokali mieszkalnych. Z tego 24 (2,9% wszystkich) było zlokalizowanych w jednostce przestrzennej sołectwo Sobiemyśl. W gminie Gryfino wartość wskaźnika liczby gminnych lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców wyniosła 2,69. Natomiast wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl ukształtowała się na poziomie 6,98 i była ponad dwu- i półkrotnie wyższa od średniej gminnej. Duża liczba gminnych lokali mieszkalnych może generować szereg problemów społecznych jeżeli weźmie się pod uwagę, że często w lokalach tych zamieszkują osoby nieprzystosowane społecznie, mające problemy w znalezieniu pracy, korzystające z pomocy społecznej.

W celu dalszego pogłębienia analizy obszaru rewitalizacji przeprowadzono wizję lokalną oraz spotkanie z lokalnymi liderami i mieszkańcami. Zebrane informacje pozwalają stwierdzić, że kluczowe problemy tego obszaru dotyczą sfery technicznej. Należą do nich przede wszystkim:

- zły stan techniczny chodników lub ich całkowity brak w niektórych częściach wsi,
- zły stan techniczny drogi w obrębie miejscowości (droga gminna o długości około 800 m).

Ewentualne działania inwestycyjne dotyczące chodników i drogi leżą w gestii gminy. Szczególnym problemem zgłaszanym przez mieszkańców jest stan nawierzchni drogi w centrum wsi, tuż przy przystanku autobusowym. Zły stan nawierzchni wpływa na gromadzenie się wody w dużej wyrwie na środku drogi.

Mieszkańcy zwracali również uwagę na wysokie koszty komunikacji publicznej. Bilet do Gryfina kosztuje 8,60 zł, co dla wielu osób stanowi duży wydatek (np. konieczność dojechania z dzieckiem do lekarza do Gryfina i powrót do domu, to koszt prawie 40 zł). Warto w tym miejscu zaznaczyć, że pomimo znacznego oddalenia od miasta, wieś jest dość dobrze skomunikowana komunikacją publiczną. W ciągu dnia do Gryfina odjeżdża 8 autobusów. Brak jest natomiast bezpośredniego połączenia ze Szczecinem.

Jeśli chodzi o infrastrukturę komunikacyjną, to w centrum wsi znajduje się przystanek autobusowy, niestety będący w złym stanie technicznym i o niskiej estetyce. Przystanek stał się miejscem spotkań młodzieży, która dokonuje kolejnych zniszczeń na tym obiekcie. Biorąc powyższe pod uwagę można

wyciągnąć wniosek, że młodzież ze wsi nie ma swojego miejsca spotkań i spędzania wolnego czasu. Jedyne takie miejsce to właśnie przystanek autobusowy.

Do problemów mieszkańców wsi należy zaliczyć także stan techniczny obiektów mieszkalnych oraz terenów wspólnych. Większość mieszkańców wsi mieszka w obiektach wielorodzinnych, tj. blokach po PGR, zbudowanych w latach 70-tych XX wieku. Problemem obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie wsi jest sposób ich ogrzewania, tzn. brak jest zbiorczego systemu grzewczego, mieszkańcy stosują indywidualne rozwiązania. Taki stan rzeczy w opinii mieszkańców wpływa na zły stan powietrza w sezonie grzewczym (tzw. zjawisko niskiej emisji).

Na obszarze wsi działają 4 wspólnoty mieszkaniowe. Część mieszkań w blokach należy do gminy. Bloki wielorodzinne wymagają podjęcia działań związanych z termomodernizacją, co mogłoby przyczynić się do oszczędności w ogrzewaniu. Mieszkańcy bloków po wschodniej stronie miejscowości zrealizowali inwestycje remontu dachu (koszt około 100 tys. na jeden obiekt, łącznie 4 obiekty). Wymieniono ponadto drzwi. Oczekiwane są dalsze inwestycje związane właśnie z termomodernizacją oraz uporządkowaniem terenu przyległego do bloków. Mieszkańcy skarżą się głównie na zły stan drogi wewnętrznej. Możliwość interwencji prywatnej i publicznej ogranicza status własności tej drogi (należy do Agencji Nieruchomości Rolnych). Ponadto bloki wielorodzinne położone po zachodniej stronie miejscowości narażone są na zalewanie piwnic przez wody gruntowe. W okresie dużych opadów deszczu w piwnicach obiektów mieszkalnych pojawia się woda. Problem najpewniej związany jest ze złym stanem kanalizacji deszczowej.

Istotnym problemem całości wsi, a w szczególności bloków po wschodniej stronie miejscowości jest hałas komunikacyjny, związany z przebiegiem w bliskiej odległości od zabudowy mieszkalnej drogi ekspresowej S3. W okresie wiosenno-letnim praktycznie nie ma możliwości otworzenia okien, a prowadzone badania poziomu hałasu wykazały jego przekroczenie. Odległość zabudowy mieszkalnej od drogi S3 to około 300 m. Ponadto do wsi od strony Gryfina prowadzi wąska droga, częściowo pozbawiona asfaltu. Jest to droga powiatowa.

We wsi działa duże gospodarstwo rolne (na obiektach po byłym PGR). W gospodarstwie pracuje 5 osób z terenu wsi. Gospodarstwo specjalizuje się w produkcji roślinnej. Produkuje także kiszonki, co powoduje występowanie nieprzyjemnego zapachu w okresie wiosna–jesień. Jak jednak podkreśla Sołtys jest to zjawisko normalne dla obszarów wiejskich.

We wsi jest całkiem sporo dzieci (około 60). Część z nich (dokładnie 16) uczęszcza do funkcjonującego we wsi oddziału przedszkola.

Ponadto we wsi działa aktywnie świetlica wiejska, która na miejscu zatrudniona jedną osobę. Świetlica pomaga dzieciom w lekcjach. Wydawane są również posiłki - codziennie korzysta z nich około 20 osób. Świetlica przeszła remont (malowanie), które zrealizowane zostało 3 lata temu dzięki funduszom sołectkim i pracy własnej osób ze wsi. Do problemów świetlicy należy słabe ogrzewanie (grzejniki elektryczne).

We wsi działała biblioteka, ale została zlikwidowana. Sołtys nie była w stanie wskazać przyczyn zamknięcia biblioteki.

Należy podkreślić, że zaangażowanie miejscowej ludności w sprawy społeczne jest bardzo małe. Praktycznie ogranicza się do 5-6 osób, które aktywnie działają w sołectwie oraz dwóch młodych osób ze stowarzyszenia działającego we wsi. Stowarzyszenie zajmuje się działaniami na rzecz mieszkańców wsi, w szczególności dzieci i młodzieży (organizuje m. in. aktywność świetlicy, spotkania, wyjazdy).

Aktywność społeczna mieszkańców praktycznie ogranicza się do działalności ww. osób. O ile jeszcze mieszkańcy dość chętnie uczestniczą biernie w działaniach społeczno-kulturalnych (około 30 osób), to brak jest zainteresowania aktywnym udziałem w życiu społecznym miejscowości. Dominuje postawa roszczeniowa. Dotyczy to także kwestii podejmowania decyzji w jaki sposób wykorzystać budżet sołecki (maksymalnie 30 osób uczestniczy w zebraniach sołeckich). Budżet sołecki wynosi 18 tys. zł na rok.

Według Sołtys na terenie wsi bezrobocie nie jest problemem. Kto chce znaleźć pracę to nie ma z tym większych problemów. Oznacza to jednak konieczność dojeżdżania. Mieszkańcy wsi często się organizują w tym celu, np. kilka osób wspólnie składa się na koszty podróży samochodem. Ponadto na terenie wsi organizowane są prace sezonowe.

Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną obrazującą sferę przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru rewitalizacji Sobiemyśl.

Rysunek 26. Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w relacji do drogi ekspresowej S3.

Rysunek 27. Droga gminna biegnąca przez wieś

Rysunek 28. Budynek przedszkola

Rysunek 29. Plac zabaw przy świetlicy wiejskiej i przedszkolu

Rysunek 30. Świetlica wiejska

Rysunek 31. Sklep (łącznie we wsi są dwa sklepy, oba czynne po godz. 15:00)

Rysunek 32. Teren po byłym zaniedbanym parku.

Park został odnowiony przez osobę prywatną i obecnie teren parku stanowi własność prywatną, aczkolwiek mieszkańcy wsi mogą korzystać z tego terenu (jest tam grill i ławeczki), pod warunkiem pozostawienie terenu w porządku i czystości.

Rysunek 33. Widok na gospodarstwo rolne, zajmujące teren o były PGR

Zdjęcie 32. Widok na bazę rolną

Rysunek 34. Część wsi z zabudową wielorodzinną

Rysunek 35. Część wsi z zabudową wielorodzinną (bloki po wschodniej stronie wsi)

Rysunek 36. Zły stan drogi i chodnika w centrum wsi

Rysunek 37. Elewacje bloków po wschodniej stronie wsi

Rysunek 38. Zaniedbany przystanek PKS, miejsce spotkań młodzieży

Rysunek 39. Teren za blokami (widoczny zły stan drogi wewnętrznej)

Zdjęcie 33. Parking oraz teren wspólny za blokami wielorodzinnymi (widoczna niska estetyka przestrzeni oraz zły stan chodników)

Rysunek 40. Teren sportowy we wsi (działa tu klub sportowy Sparta; teren został ogrodzony za fundusze sołeckie)

5.2. Analiza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji

Pogłębiona diagnoza zjawisk problemowych na obszarze rewitalizacji powinna być uzupełniona o analizę lokalnych potencjałów. Lokalne potencjały można określić mianem możliwości, szans, zasobów, z którymi należy pracować, które można wykorzystywać w celu niwelowania i zapobiegania powstawaniu negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji.

Zidentyfikowane lokalne potencjały mogą się wzajemnie przenikać i współoddziaływać na negatywne zjawiska w różnych sferach jednocześnie.

Poniżej przedstawiono analizę lokalnych potencjałów czterech wyodrębnionych podobszarów rewitalizacji.

5.2.1. Podobszar rewitalizacji Gryfino 1

W oparciu o analizę danych zastanych a także bazując na informacjach zebranych w trakcie warsztatów oraz przeprowadzonej wizji lokalnej, za potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji Gryfino 1 uznano w szczególności:

- potencjał przestrzenno-funkcjonalny Nabrzeża

Potencjał przestrzenno-funkcjonalny Nabrzeża

Nadbrzeże, w tym obiekty budowlane oraz deptak, zostało utworzone ze środków Unii Europejskiej w okresie 2007 – 2013 r. Jest to duża przestrzeń publiczna, z dość długim i estetycznym deptakiem, możliwością przyjmowania jachtów i statków poruszających się drogą wodną Odry. Niestety potencjał tej przestrzeni i jej infrastruktur m.in. do pobudzania rozwoju gospodarczego obszaru, jest obecnie praktycznie niewykorzystany. Nabrzeże jest nieaktywne gospodarczo, tzn. brakuje w tej przestrzeni podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Wynika to przede wszystkim z faktu, że inwestycje zrealizowane na tym obszarze ze środków UE nie mogą przynosić dochodów. Taki stan rzeczy potrwa jeszcze do 2020 roku. Mając jednak na uwadze czasookres realizacji założeń Programu Rewitalizacji należy z odpowiednim wyprzedzeniem zaplanować działania, które przyczynią się do zaistnienia działalności gospodarczej w przestrzeni Nabrzeża.

Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej tego miejsca. W okresie letnim w szczególności obserwowany jest na obszarze Nabrzeża wzmożony ruch turystyczny. Niestety ze względu na obowiązujące obostrzenia dotyczące inwestycji realizowanych ze środków unijnych brakuje w przestrzeni omawianego obszaru obiektów gastronomicznych oraz obiektów noclegowych, które mogłyby obsługiwać ruch turystyczny.

Nabrzeże charakteryzuje się wysokim poziomem walorów estetycznych i krajobrazowych. Widoczny jest główny nurt Odry oraz obszar Międzyodrza. Przestrzeń jest dobrze dostępna z centrum miasta poprzez kilka ciągów ulic, w tym: 1 Maja, Kościuszki, Piastów. Sąsiedztwo mostu na Odrze umożliwia łatwy dojazd od strony niemieckiej. Na omawianym obszarze zlokalizowana jest dość duża liczba miejsc parkingowych.

Należy zatem uznać przestrzeń Nadbrzeża za kluczowy potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono dokumentację fotograficzną obrazującą potencjał przestrzeni Nabrzeża.

Zdjęcie 34. Tablica informacyjna Nabrzeża Miejskiego w Gryfinie

Zdjęcie 35. Budynek zlokalizowany w przestrzeni Nabrzeża z możliwością udostępnienia lokali na cele gospodarcze oraz społeczne

Zdjęcie 36. Droga rowerowa oraz widoczne na drugim planie miejsca parkingowe

Zdjęcie 37. Most na Odrze ułatwiający dostęp do Nabrzeża od strony Niemieckiej

Zdjęcie 38. Deptak na Nabrzeżu

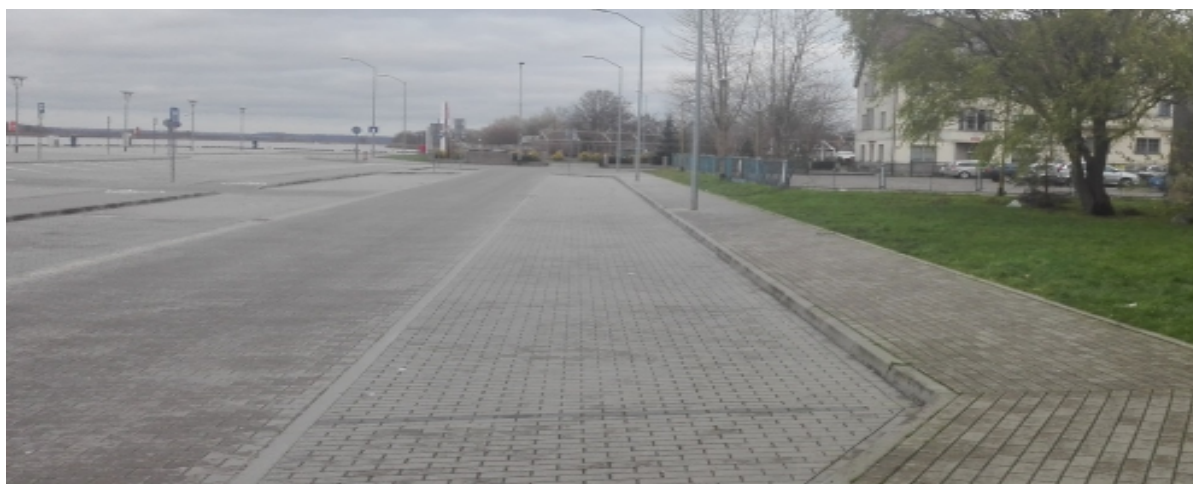
Zdjęcie 39. Deptak na Nabrzeżu z widocznym fragmentem ścieżki rowerowej

Zdjęcie 40. Deptak na Nabrzeżu z widocznym budynkiem „Tawerny”

Zdjęcie 41. Miejsca parkingowe na terenie Nabrzeża

Jak już wcześniej wspomniano potencjał przestrzenno-funkcjonalny Nabrzeża nie jest w pełni wykorzystywany przez restrykcyjne regulacje unijne. Należy jednak zwrócić uwagę również na fakt, że to atrakcyjne miejsce sąsiaduje z obiektami o niskiej estetyce. Dotyczy to w szczególności obiektu targowiska oraz obiektów mieszkalnych (na zdjęciu poniżej obiekt przy ul. Nadodrzańskiej, w sąsiedztwie mostu nad Odrą)

Zdjęcie 42. Obiekt mieszkalny o niskiej estetyce w bezpośrednim sąsiedztwie Nabrzeża

Ponadto istotnym problemem utrudniającym pełne wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego Nabrzeża jest złe powiązanie funkcjonalne tego obszaru z terenami rekreacyjnymi położonymi na południe od niego. Wynika to z faktu, że tereny przylegających do Odry są zajęte przez zabudowę gospodarczą, dodatkowo będącą w złym stanie technicznym i charakteryzującą się niską estetyką (zdjęcie poniżej).

Zdjęcie 43. Problem braku odpowiedniego skomunikowania Nabrzeża z terenami rekreacyjnymi leżącymi nad Odrą

Poniżej zdjęcia obrazują problem właściwego skomunikowania Nabrzeża z terenami rekreacyjnymi leżącymi nad Odrą.

Na pierwszym z czterech zdjęć widać miejsce, w którym kończy się deptak i szlaki komunikacyjne (piesze i rowerowe) prowadzące w kierunku południowym.

Na drugim zdjęciu przedstawiono chodnik, którym należy się poruszać pomiędzy blokami a terenami gospodarczymi (na zdjęciu widoczny jest zdewastowany mur okalający teren gospodarczy) aby przejść od końca Nabrzeża w kierunku zlokalizowanych na południe terenów rekreacyjnych.

Z kolei trzecie zdjęcie prezentuje wejście na teren obiektów gospodarczych. Jak widać estetyka tego miejsca pozostawia wiele do życzenia. Chcąc w pełni wykorzystać potencjał Nabrzeża gmina ma pomysł, aby w okolicach miejsca przedstawionego na zdjęciu stworzyć obiekt noclegowy i gastronomiczny, który mógłby obsługiwać ruch turystyczny.

Na czwartym zdjęciu przedstawiono niewielką przystań dla jachtów, która mieści się na południe od Nabrzeża. Jak już jednak wcześniej wspomniano brak jest jednak powiązania funkcjonalnego tego miejsca z głównym deptakiem przy Nadbrzeżu.

Zdjęcie 44. Miejsce zakończenia szlaków komunikacyjnych (pieszych i rowerowych) prowadzących od Nabrzeża w kierunku południowym, gdzie zlokalizowane są tereny rekreacyjne

Zdjęcie 45. Chodnik prowadzący od końca Nabrzeża do terenów rekreacyjnych

Zdjęcie 46. Wejście na teren obiektów gospodarczych zlokalizowanych pomiędzy Nabrzeżem a terenami rekreacyjnymi

Zdjęcie 47. Niewielka przystań dla jachtów zlokalizowana na południe od Nabrzeża

5.2.2. Podobszar rewitalizacji Dołgie

Analiza danych zastanych a także informacji zebranych w trakcie przeprowadzonej na obszarze rewitalizacji wizji lokalnej uprawniają do sformułowania wniosku, że obszar rewitalizacji Dołgie posiada jeden istotny potencjał rozwojowy, którym jest:

- potencjał infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych

Potencjał infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych

Pomimo faktu, że sołectwo Dołgie to obszar popegeerowski, charakteryzujący się wysokim poziomem koncentracji problemów społecznych, niską aktywnością społeczną mieszkańców, niskim poziomem przedsiębiorczości, częściowo zdegradowanymi budynkami mieszkaniowymi po byłym PGR, występowaniem obiektów budowlanych, w tym mieszkaniowych, które posiadają pokrycia dachowe z materiałów zawierających azbest oraz zdegradowaną drogą lokalną, należy uznać, że poprawa sytuacji lokalnej społeczności może się odbyć w oparciu o posiadaną infrastrukturę społeczną i przestrzenie publiczne.

W oparciu o przeprowadzoną wizję lokalną można stwierdzić, że Dołgie to nieduża wieś, zwarta przestrzeń i sprawiająca wrażenie estetycznej oraz zadbanej. Wieś posiada dobrze zagospodarowane przestrzenie publiczne. We centralnej części wsi znajduje się zadbane i uporządkowany skwer, w obrębie którego zlokalizowany jest plac zabaw dla dzieci. Na placu tym można docelowo organizować różnego rodzaju zajęcia dla dzieci i młodzieży. Ponadto w sąsiedztwie placu zabaw zlokalizowany jest obiekt świetlicy wiejskiej. W obiekcie tym można realizować aktywności i przedsięwzięcia skierowane do różnych grup wiekowych. Ponadto świetlica może pełnić miejsce spotkań i spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych. Mając na uwadze fakt, że jest to obiekt, pod którego dachem w jednym czasie mogą przebywać osoby z różnych grup wiekowych warto zastanowić się nad uruchomieniem projektów mających na celu integrację międzypokoleniową. Do świetlicy wiejskiej przylega teren częściowo pokryty asfaltem, na którym zorganizowano boisko do siatkówki. Jest to zatem kolejne miejsce gdzie można inicjować zajęcia w plenerze nie tylko dla najmłodszych mieszkańców wsi.

Potencjał infrastruktury społecznej, a mamy tu na myśli przede wszystkim obiekt świetlicy wiejskiej, zostanie w pełni wykorzystany wówczas, gdy w oparciu o tę infrastrukturę uda się zaktywizować mieszkańców sołectwa. Niestety jak wiemy z pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji, obiekt świetlicy wiejskiej jest wykorzystywany w bardzo małym zakresie. Z obiektu korzysta zaledwie kilkoro dzieci. Ten niewielki stopień wykorzystania świetlicy wiejskiej wskazuje bądź to na niską aktywność społeczną mieszkańców, bądź na niedostosowanie oferty obiektu do potrzeb mieszkańców. Należy zatem w ramach Programu Rewitalizacji zaplanować takie przedsięwzięcia, które pozwolą pełniej wykorzystać potencjał infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych zlokalizowanych na terenie sołectwa Dołgie.

5.2.3. Podobszar rewitalizacji Nowe Czarnowo

W oparciu o analizę danych zastanych a także bazując na informacjach zebranych w trakcie przeprowadzonych warsztatów oraz wizji lokalnej, za potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji sołectwo Nowe Czarnowo uznano w szczególności:

- potencjał obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej
- potencjał kapitału przyrodniczego

Potencjał obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej

Pomimo faktu, że zdecydowana większość obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej jest istotnie zdewastowana (więcej na ten temat przedstawiono w części dotyczącej pogłębionej diagnozy obszarów rewitalizacji) i wymaga gruntownych działań remontowych i modernizacyjnych, to należy uznać, że obiekty te stanowią potencjał pod kątem rozwoju aktywności społecznej i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Podjęcie działań remontowych i modernizacyjnych może przyczynić się do tego, że budynki po byłym Sanatorium zostaną przystosowane do pełnienia funkcji obiektów realizujących istotne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. W odpowiedzi na problemy i potrzeby zgłoszone przez mieszkańców obszaru rewitalizacji w trakcie warsztatów, budynki po byłym sanatorium można tak zmodernizować aby:

- znalazła się w nich przestrzeń, którą będzie można przeznaczyć na salę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego dla dzieci i młodzieży,
- powstały lokale z przeznaczeniem na uruchomienie przedszkola lub punktu przedszkolnego,
- powstały lokale z przeznaczeniem na uruchomienie Domu Dziennego Pobytu,
- udało się wyodrębnić lokal na potrzeby uruchomienia i funkcjonowania Klubu Seniora.
- przed obiektami powstał plac zabaw, ewentualnie siłownia zewnętrzna

Ponadto jeden z wyremontowanych i zmodernizowany budynków po byłym sanatorium może w godzinach popołudniowych pełnić rolę świetlicy wiejskiej, gdzie będzie można realizować działania podnoszące aktywność społeczną oraz integrujące mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Potencjał kapitału przyrodniczego

Kapitał przyrodniczy będzie rozumiany jako tereny zielone, zbiorniki wodne, rzeki, górotwory itp., zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, które poprzez ich właściwe wykorzystanie przyczynią się do podnoszenia jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Do kapitału przyrodniczego obszaru rewitalizacji należy przede wszystkim zaliczyć:

- Krzywy Las – jest to obszar o powierzchni około 1,7 ha uznany za pomnik przyrody, zlokalizowany w okolicach nowego osiedla sołectwa Nowe Czarnowo oraz elektrowni Dolna Odra. Obszar ten swoją nazwę zawdzięcza rosnącym w tym miejscu około 100 zdeformowanym sosnom zwyczajnym. Wspomniane drzewa są wygięte pod kątem około 90° od około 20 cm nad ziemią, a krzywizna u niektórych drzew dochodzi do wysokości 3 metrów. Drzewa zostały zasadzone w latach 30. XX wieku. Przez obszar Krzywego Lasu prowadzi czerwony szlak turystyczny ze Szczecina Klucz do Mieszkowic.

Niestety informacje pozyskane od mieszkańców obszaru rewitalizacji pozwalają stwierdzić, że drzewostan Krzywego Lasu jest istotnie zagrożony – drzewa usychają a przyczyny tego zjawiska nie są znane.

Zdjęcie 48. Krzywy Las - po lewej widoczne uschnięte drzewo

- Kanał Ciepły - jest sztucznym kanałem zrzutowym ciepłej wody, która służy do chłodzenia bloków elektrowni. Kanał swój początek ma przy elektrowni Dolna Odra a koniec w Gryfinie. Zrzucanie ciepłej wody przez elektrownię powoduje, że woda w kanale nawet podczas ostrych mrozów ma temperaturę około 10 stopni Celsjusza. Średnia głębokość kanału waha się od 4 do 5 metrów, natomiast szerokość waha się od około 40 metrów do nawet 80 metrów przy ujściu do Regalicy (Odra wschodnia). Warunki, które powstały w sztucznym kanale zrzutowym, są przyjazne dla tych gatunków ryb, które lubią ciepłą wodę i które znalazły w tym miejscu dogodne warunki do życia. Można tu spotkać takie gatunki ryb jak: jaz, kleń, leszcz, płoć, karp, okoń, sum, sandacz, lin, karaś, węgorz, certa, szczupak, bass słoneczny. Kanał Ciepły stanowi atrakcyjne miejsce dla wędkarzy, którzy przyjeżdżają w to miejsce z różnych zakątków Polski a także z zagranicy.

Zdjęcie 49. Kanał Cieply przy Elektrowni Dolna Odra

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/80/PGE_ZEDO_003.JPG;
<https://www.fotosik.pl/zdjecie/e2f73cf1df03d6ad>

- występowanie bluszczu pruskiego,
- występowanie starych cisów,
- występowanie czapli szarej.

5.2.4. Podobszar rewitalizacji Sobiemyśl

W oparciu o analizę danych zastanych a także bazując na informacjach zebranych w trakcie przeprowadzonych warsztatów oraz wizji lokalnej, za potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji sołectwo Sobiemyśl uznano w szczególności:

- potencjał działalności rolnej
- potencjał infrastruktury społecznej

Potencjał działalności rolnej

Na zidentyfikowany we wsi Sobiemyśl potencjał działalności rolnej składa się przede wszystkim funkcjonowanie dużego gospodarstwa rolnego występującego pod nazwą: Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej „Gospodarstwo Rolne Sobiemyśl” Sp z o. o. Wymienione przedsiębiorstwo prowadzi swoją działalność w oparciu o obiektu po byłym PRG. Z informacji uzyskanych w trakcie wizji lokalnej zrealizowanej na obszarze rewitalizacji wynika, że w gospodarstwie rolnym pracuje 5 osób z terenu wsi Sobiemyśl. Gospodarstwo specjalizuje się w produkcji roślinnej. Na poniższym zdjęciu przedstawiono lokalizację i tereny zajmowane przez opisywane przedsiębiorstwo.

Zdjęcie 50. Lokalizacja i tereny zajmowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej „Gospodarstwo Rolne Sobiemyśl” Sp z o. o. (na mapie występuje oznaczenie „baza rolna”).

Biorąc pod uwagę fakt, że tereny zajmowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej „Gospodarstwo Rolne Sobiemyśl” Sp z o. o., należy stwierdzić, że podmiot ten posiada istotny wpływ na warunki życia lokalnej społeczności. Choć jest to podmiot zatrudniający niewiele osób, to przy tym przedsiębiorstwie mogą rozwinąć się drobne działalności osób fizycznych świadczące usługi na rzecz tego podmiotu (np. warsztat naprawy maszyn). Można też zakładać, że wraz ze wzrostem arealu uprawianego przez analizowane przedsiębiorstwo i zwiększania zakresu działalności, będzie

wzrastało zapotrzebowanie na pracowników a naturalnym zapleczem rąk do pracy dla tego podmiotu są właśnie mieszkańcy sołectwa Sobiemyśl.

Potencjał infrastruktury społecznej

W oparciu o przeprowadzoną wizję lokalną można stwierdzić, że kolejnym potencjałem rozwojowym sołectwa Sobiemyśl jest posiadana infrastruktura społeczna.

W skład tej infrastruktury wchodzi funkcjonujący we wsi oddział przedszkola, który umożliwia zaopiekowanie się dziećmi w wieku przedszkolny, co z kolei powoduje, że rodzice/opiekunowie tych dzieci mogą łatwiej powrócić na rynek pracy i podjąć zatrudnienie.

Ponadto we wsi aktywnie działa świetlica wiejska, w ramach której zorganizowana jest m.in. pomoc dla dzieci w odrabianiu lekcji czy też wydawane są posiłki, z których codziennie korzysta około 20 osób. Świetlica nie tak dawno (3 lata temu) przeszła remont (malowanie), można więc powiedzieć, że jest to obiekt estetyczny i funkcjonalny, w którym można realizować różnego rodzaju aktywności na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Warto też wspomnieć o tym, że we wsi działała biblioteka, która została zlikwidowana. Być może w miejsce biblioteki warto powołać do życia miejsce, w którym czas wolny mogłaby spędzać lokalna młodzież. Jest to pomysł warty rozważenia, ponieważ obecnie młodzież spotyka się w obiekcie, którym jest niszczący przystanek autobusowy.

Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się również boisko sportowe, które na co dzień wykorzystywane jest dla celów treningowych lokalnego klub sportowego Sparta. Wydaje się, że teren boiska można także wykorzystać na potrzeby organizacji imprez masowych dla lokalnej społeczności.

Potencjał infrastruktury społecznej, a przede wszystkim obiektu świetlicy wiejskiej, zostanie w pełni wykorzystany wówczas, gdy w oparciu o tę infrastrukturę uda się zaktivizować mieszkańców sołectwa. Niestety jak wiemy z pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji, aktywność społeczna miejscowej ludności jest bardzo mała. Praktycznie ogranicza się do 5-6 osób. O ile jeszcze mieszkańcy dość chętnie uczestniczą biernie w działaniach społeczno-kulturalnych (około 30 osób), to brak jest zainteresowania aktywnym udziałem w życiu społecznym miejscowości. Dominuje postawa roszczeniowa. Należy zatem w ramach Programu Rewitalizacji zaplanować takie przedsięwzięcia, które pozwolą pełniej wykorzystać potencjał infrastruktury społecznej zlokalizowanej na terenie sołectwa Sobiemyśl.

5.3. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Celem przeprowadzonej całościowej analizy problemów oraz potencjałów zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji jest określenie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych, które to będą determinować zakres planowanych działań rewitalizacyjnych w gminie Gryfino.

W poniższej tabeli zaprezentowano skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji w podziale na poszczególne sfery.

Tabela 17. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych obszaru rewitalizacji w gminie Gryfino

Sfera	Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w danej sferze	Opis oczekiwanych działań
Społeczna	Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem i bezrobociem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji	<p>Analiza problemów poszczególnych obszarów rewitalizacji wskazuje, że niezbędne jest podjęcie działań interwencyjnych mających na celu ograniczenie przede wszystkim zjawisk ubóstwa i bezrobocia poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy zarówno z dorosłymi, dziećmi oraz młodzieżą, m.in. poprzez: indywidualne wsparcie, animację społeczną, zajęcia sportowe, aktywności kulturowe, akcje wolontariackie, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.</p> <p>Chcąc przeciwdziałać zjawisku bezrobocia na obszarze rewitalizacji warto także wdrożyć model współpracy angażujący w proces udzielania pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy środowisko lokalne, gminną i powiatową pomoc instytucjonalną oraz system samopomocy obywatelskiej w oparciu o różne środki i narzędzia (np. programy aktywizacji zawodowej we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy czy organizacjami pozarządowymi).</p> <p>Jak wskazują wyniki diagnozy konieczne jest powstanie nowego obiektu przede wszystkim w Nowym Czarnowie - sanatorium, który przyczyni się do podniesienia aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Taki obiekt, który będzie kierował ofertę do mieszkańców obszaru rewitalizacji, może powstać na bazie byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej.</p> <p>Ponadto ważne jest aby w każdym sołectwie wchodzącym w skład obszaru rewitalizacji, mieszkańcy z różnych grup wiekowych mogli korzystać z oferty Świetlic Wiejskich. Świetlice Wiejskie powinny na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji realizować szeroki katalog działań prospołecznych, aktywizujących społeczność lokalną, w tym głównie rodziny, bezrobotnych, kobiety i seniorów.</p> <p>Ważne jest również, aby mieszkańcy obszarów rewitalizacji mieli dostęp do poradnictwa rodzinnego, poradnictwa</p>

		prawnego, psychologicznego czy też dostęp do specjalistów od uzależnień.
	Zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>Wyniki diagnozy pokazują, że konieczne jest podniesienie aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji co będzie miało pozytywny wpływ na ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych takich jak bezrobocie i ubóstwo.</p> <p>Planując projekty rewitalizacyjne należy zwrócić szczególną uwagę na podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Istotne będzie zatem prowadzenie kursów, szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe, prowadzenie kursów językowych i zawodowych dla dorosłych oraz oferowanie wsparcia w formie doradztwa zawodowego.</p>
	Podniesienie poziomu aktywności społecznej oraz zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne	<p>Przeprowadzone spotkania z mieszkańcami obszarów rewitalizacji oraz zrealizowane działania aktywizujące wykazały, że na części obszarów rewitalizacji (w szczególności mamy tu na myśli sołectwo Nowe Czarnowo podzielone na dwie części: Nowe Czarnowo – wieś oraz Nowe Czarnowo – sanatorium) występuje zjawisko niskiego poziomu zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>Chcąc niwelować to negatywne zjawisko społeczne kluczowe będzie podejmowanie działań mających na celu wypracowanie poczucia wspólnotowości mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Osiągnięcie tego celu zależne będzie od podejmowania działań, które będą zachęcać mieszkańców do angażowania się w oddolne inicjatywy lokalne, zgłaszania projektów do finansowania w ramach budżetów sołectkich, działania w organizacjach pozarządowych czy też realizowania inicjatyw wzmacniających tożsamość lokalną.</p> <p>Ponadto należy organizować, we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji, wydarzenia, imprezy, które będą wzmacniać więzi społeczne i tożsamość lokalną.</p> <p>Częstym ograniczeniem, które pojawia się chociażby w wypowiedziach mieszkańców, dla realizacji aktywności społecznej jest brak odpowiedniej infrastruktury społecznej oraz przestrzeni publicznych. Należy zatem przewidzieć takie projekty rewitalizacyjne, które będą odpowiadać na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych.</p>
	Włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych.	<p>Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała, że obszar ten zamieszkuje duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ponadto mamy do czynienia na części obszarów rewitalizacji z dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą i/lub ciężką chorobę oraz ze względu na niepełnosprawność. Osoby te często pozbawione są możliwości aktywnego uczestniczenia</p>

		<p>w życiu społecznym gminy. Brakuje oferty spędzania czasu wolnego dla tych osób. Mają one także utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz do placówek opieki zdrowotnej.</p> <p>W ramach programu rewitalizacji należy zatem przewidzieć realizację takich projektów, które m.in. zwiększą dostępność usług opiekuńczych oraz poprawią dostęp do placówek opieki zdrowotnej; przyczynią się do organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz poprawią poziom zaspokojenia potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych czy wycieczek.</p> <p>Osoby starsze oraz niepełnosprawne borykają się również z problemem dostępności (głównie chodzi tu o rozwiązania architektoniczne) do obiektów, w których świadczone są usługi publiczne. Należy zatem podjąć działania, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej i dostosują ten stan do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.</p>
Gospodarcza	Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>Część podobszarów rewitalizacji boryka się z problemem niskiego poziomu przedsiębiorczości indywidualnej. Istnieje zatem potrzeba podjęcia działań mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji, w szczególności na obszarach po byłych PGR-ach.</p> <p>Planując projekty rewitalizacyjne należy zatem mieć na uwadze aktywności, które będą wspierać rozwój przedsiębiorczości poprzez działania animacyjne oraz szkoleniowe. Warto także wspomagać na obszarze rewitalizacji rozwój podmiotów ekonomii społecznej czy też wspierać kształtowanie lokalnych obiegów gospodarczych oraz wzmacniać konkurencyjność przedsiębiorstw, np. poprzez tworzenie „wsi tematycznych”.</p> <p>Warto także przemyśleć podjęcie działań mających na celu podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji, w szczególności Nabrzeża oraz terenów i obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej co powinno się przyczynić do wzrostu zainteresowania tym obszarem potencjalnych inwestorów, co w konsekwencji może zaowocować powstaniem nowych miejsc pracy.</p>
Środowiskowej	Ograniczenie zjawiska niskiej emisji	<p>Przeprowadzona diagnoza wykazała, że na części obszarów rewitalizacji (zwłaszcza w sołectwach Dołgie i Sobiemyśl oraz częściowo na obszarze Gryfino 1) istnieje konieczność podjęcia działań zmierzających do zmniejszenia poziomu zanieczyszczenia powietrza.</p> <p>Należy zatem rozważyć wprowadzenie projektu zachęcającego mieszkańców obszaru rewitalizacji do wymiany starych, mało wydanych urządzeń grzewczych na bardziej proekologiczne.</p> <p>Warto także prowadzić działania edukacyjne oraz zachęcać mieszkańców obszaru rewitalizacji do zastosowania</p>

		odnawialnych źródeł energii.
	Ograniczenie ilości materiałów zawierających azbest	<p>Na obszarze rewitalizacji mamy do czynienia z występowaniem budynków, w tym w szczególności mieszkaniowym, z pokryciem dachowym zawierającym azbest. Materiały tego typu stanowią zagrożenie dla zdrowia oraz życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Należy zatem z jednej strony prowadzić działania edukacyjne, uświadamiające mieszkańców o zagrożeniach związanych z materiałami zawierającymi azbest, a z drugiej wprowadzać dla mieszkańców wsparcie finansowe, oferować wsparcie organizacyjne i specjalistyczne w celu m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest.</p>
	Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów	<p>Przeprowadzona diagnoza wykazała, że na części obszarów rewitalizacji (zwłaszcza w sołectwach Dołgie, Sobiemyśl i Nowe Czarnowo) jedynie niewielki odsetek mieszkańców prowadzi selektywną zbiórkę odpadów.</p> <p>Należy zatem z jednej strony prowadzić działania edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie segregacji odpadów, a z drugiej wprowadzać dla mieszkańców wsparcie organizacyjne ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań ułatwiających prowadzenie segregacji odpadów oraz odbieranie ich od mieszkańców.</p>
Przestrzenno-funkcjonalna	Stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i infrastruktury społecznej sprzyjających aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>Diagnoza obszaru rewitalizacji wykazała, że istnieje szereg potrzeb związanych przede wszystkim z poprawą estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych. Na części obszarów rewitalizacji przestrzenie publiczne i infrastruktura społeczna występują albo w bardzo małym zakresie (np. zielony plac bez elementów małej architektury), albo praktycznie nie ma ich w ogóle (przykładowo w Nowym Czarnowie – wieś).</p> <p>Planując zatem projekty rewitalizacyjne należy przewidzieć działania dotyczące rewitalizacji i/lub stworzenia przestrzeni publicznych, tworzenia infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Tego typu działania przyczynią się do tworzenia warunków sprzyjających wzrostowi aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>
Techniczna	Poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych o przeznaczeniu mieszkaniowym	<p>Problemu degradacji obiektów budowlanych o przeznaczeniu mieszkaniowych (w szczególności obiektów na obszarach po byłych PGR-ach oraz obiektów gminnych) na obszarze rewitalizacji obrazuje duży udział mieszkań popegeerowskich (głównie w sołectwach Dołgie i Sobiemyśl) oraz mieszkań gminnych w ogólnym zasobie mieszkaniowym tego obszaru.</p> <p>W ramach programu rewitalizacji należy zatem rozważyć realizację projektów, który będą zmierzać do poprawy stanu technicznego i efektywności energetycznej obiektów budowlanych o przeznaczeniu mieszkaniowym.</p>

6. Wizja obszaru rewitalizacji, cele oraz kierunki rewitalizacji

6.1. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji jest pierwszym elementem struktury operacyjnej programu rewitalizacji. Program rewitalizacji jest dokumentem porządkującym sposób działania na rzecz wychodzenia ze stanów kryzysowych obszaru zdegradowanego. W przedmiotowym dokumencie datą docelową realizacji ujętych w nim projektów i przedsięwzięć jest 2023 rok. Taka perspektywa czasowa wskazuje na to, że wizję obszaru rewitalizacji należałoby określić właśnie dla tego roku.

Z drugiej strony podkreśla się, że rewitalizacja jest procesem wieloletnim, a jego komplementarność polega między innymi na spójności realizowanych przedsięwzięć w czasie, np. w odniesieniu do poprzednich programów rewitalizacji, realizowanych w latach 2007 – 2013.

Pośród zagrożeń w procesie rewitalizacji wskazuje się niedostatek kapitału i środków w odniesieniu do skali potrzeb rewitalizacyjnych, w szczególności w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zagrożenie dla realizacji kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacji przestrzennej i technicznej, związane są również z formą własności obiektów mieszkalnych i terenów na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji, co znacząco utrudnia interwencję publiczną i realizację inwestycji.

Zasadniczo główny wysiłek finansowy związany z rewitalizacją będzie udziałem samorządu lokalnego i uzależniony będzie w dużym stopniu od zewnętrznych źródeł finansowania.

Powyższe aspekty rzutują w istotny sposób na to w jaki sposób zdefiniować wizję obszaru rewitalizacji (czy ma to być stan docelowy, bez uwzględniania ograniczeń czasowych, czy też należy opisać w sposób w miarę precyzyjny, jakie zmiany zajdą w przestrzeni rewitalizowanej w wyniku realizacji przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych).

Istotnym pytaniem jest to czy perspektywa czasowa, tj. docelowy 2023 rok, to czas w jakim może dojść do zasadniczej przemiany obszaru rewitalizacji, czy też bardziej prawdopodobne jest uruchomienie procesów pozytywnych przemian, jakie zachodzą będą po zrealizowaniu programu rewitalizacji – w dużej mierze samoistnie (program rewitalizacji będzie dźwignią pozytywnych przemian). Biorąc pod uwagę uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne bardziej prawdopodobne jest to drugie.

W celu zdefiniowania wizji poszczególnych podobszarów rewitalizacji sformułowano zasadnicze problemy tych podobszarów i zestawiono je z potencjałami, na bazie których możliwe jest zrealizowanie pozytywnej przemiany.

Tabela 18. Zasadnicze problemy oraz potencjały obszaru rewitalizacji wraz z oczekiwaną wizją przemian

Lp.	Podobszar rewitalizacji	Zasadnicze problemy	Potencjały	Oczekiwana przemiana obszaru (wizja przemian na obszarze rewitalizacji).
1.	Gryfino 1	<p>Społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znaczna skala zjawiska depopulacji • Znaczna skala zjawiska starzejącego się społeczeństwa • Znaczna skala zjawiska ubóstwa mierzonego kwotą wypłaconych świadczeń pomocy społecznej, liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, liczbą osób objętych pomocą społeczną, • Znaczna skala zjawiska długotrwałej i ciężkiej choroby. • Znaczna skala zjawiska bezrobocia. • Znaczna skala zjawiska przemocy w rodzinie. • Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców <p>Pozostałe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (w szczególności chodzi tu o: brak odpowiedniej liczby ogólnodostępnych placów zabaw, brak zadanszonego obiektu na organizację większych imprez kulturalnych) • Niedobór terenów publicznych. W analizowanej części miasta brakuje stałej przestrzeni publicznej, otwartej bądź zadanszonej, przeznaczonej bezpośrednio na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, towarzyskie oraz integrujące społeczność lokalną. Ponadto brakuje miejsc przyjaznych zarówno dla młodych ludzi, jak i rodziców z dziećmi, brakuje atrakcyjnych miejsc gdzie można spędzać wolny czas. • Obszar rewitalizacji a zwłaszcza główne ciągi komunikacyjne, chodniki i przejścia dla pieszych są niewystarczająco oświetlone nocą, co powoduje niebezpieczeństwo zarówno dla pieszych jak i kierowców • Występowanie zjawiska niskiej emisji generowanego przez część z tych obiektów mieszkaniowych, które nie są podpięte do sieci ciepłowniczej • Występowanie budynków, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, o znacznej skali degradacji. • Duże nagromadzenie gminnych lokali mieszkalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał przestrzenno-funkcjonalny Nabrzeża 	<p>Społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie lub zatrzymanie zjawiska depopulacji • Przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych • Zwiększanie aktywności zawodowej. • Zmniejszanie skali ubóstwa. • Zmniejszanie skali bezrobocia. • Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców <p>Gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie potencjału Nabrzeża <p>Przestrzenno-funkcjonalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury społecznej. • Rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych. <p>Techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz estetyki przestrzeni wspólnych. • Poprawa stanu technicznego chodników oraz dróg wewnętrznych, zwłaszcza tych prowadzących do Nabrzeża • Poprawa oświetlenia głównych ciągów komunikacyjnych, chodników i przejść dla pieszych • Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej a także przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych • Ograniczanie zjawiska niskiej emisji

		<ul style="list-style-type: none"> Zły stan techniczny chodników oraz dróg wewnętrznych, zwłaszcza tych prowadzących do Nabrzeża Niewystarczający poziom obsługi komunikacyjnej Niewłaściwie zaplanowane ścieżki rowerowe Obiekty użyteczności publicznej a także dostępne przestrzenie publiczne są niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych 		
2.	Dołgie	<p>Społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Znaczna skala zjawiska depopulacji Znaczna skala zjawiska starzejącego się społeczeństwa Znaczna skala zjawiska ubóstwa mierzonego kwotą wypłaconych świadczeń pomocy społecznej, liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, liczbą osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności Znaczna skala zjawiska bezrobocia, w szczególności wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz osób w wieku powyżej 50 lat Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców. <p>Pozostałe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niski poziom przedsiębiorczości indywidualanej. Występowanie budynków z pokryciem azbestowym. Bardzo niski poziom selektywnej zbiórki odpadów. Występowanie zjawiska niskiej emisji generowanego przez część z tych obiektów mieszkaniowych, które nie są podpięte do sieci ciepłowniczej Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (w szczególności chodzi tu o brak dostępu na obszarze rewitalizacji do przedszkoli czy punktów przedszkolnych, brakuje lokalnego centrum rekreacyjno-wypoczynkowego w postaci wiaty, stołów, ławek, paleniska). Częściowa degradacji obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, głównie obiektów po PGR. Brak ścieżek rowerowych. Zły stan techniczny dróg lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Potencjał infrastruktury społecznej i terenów publicznych 	<p>Społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie lub zatrzymanie zjawiska depopulacji Przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych Zwiększanie aktywności zawodowej. Zmniejszanie skali ubóstwa. Zmniejszanie skali bezrobocia. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców <p>Gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości indywidualanej <p>Przestrzenno-funkcjonalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury społecznej. Rewitalizacja przestrzeni publicznych. <p>Techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych (w tym w szczególności obiektów po były PGR) oraz estetyki przestrzeni wspólnych. Poprawa stanu technicznego dróg wewnętrznych. <p>Środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie ilości materiałów zawierających azbest Ograniczanie zjawiska niskiej emisji Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

3.	Nowe Czarnowo	<p>Społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Znaczna skala zjawiska depopulacji Znaczna skala zjawiska ubóstwa mierzonego kwotą wypłaconych świadczeń pomocy społecznej, liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, liczbą osób objętych pomocą społeczną, liczbą osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia oraz z powodu niepełnosprawności. Znaczna skala zjawiska bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego, bezrobocia wśród osób w wieku poniżej 25 lat oraz wśród osób w wieku powyżej 50 lat. Znaczna skala zjawiska przemocy w rodzinie. Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców Widoczny podział mieszkańców na dwie społeczności: Nowe Czarnowo – wieś oraz Nowe Czarnowo – sanatorium Brak oferty spędzania czasu wolnego skierowanej w szczególności do młodzieży a także osób starszych. Brak imprez kulturalnych w części Nowe Czarnowo – sanatorium Aktywność społeczna mieszkańców ograniczona do bardzo wąskiej grupy osób. <p>Pozostałe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (w szczególności chodzi tu o brak w części Nowe Czarnowo – sanatorium infrastruktury spotkaniowo-integracyjnej dla osób w różnym wieku w szczególności, brak dostępu do przedszkoli czy punktów przedszkolnych, brak świetlicy wiejskiej, brak lokalnego centrum rekreacyjno-wypoczynkowego w postaci wiaty, stołów, ławek, miejsca na palenisko i/lub grilla; brak siłowni zewnętrznych, brak Klubu Seniora). Niski poziom przedsiębiorczości indywidualnej. Występowanie budynków, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, o znacznej skali degradacji. Duże nagromadzenie gminnych lokali mieszkalnych. Budynki użyteczności publicznej są niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Fatalny stan techniczny dróg lokalnych i chodników. 	<ul style="list-style-type: none"> Potencjał obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej Potencjał kapitału przyrodniczego, na który składa się przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> Krzywy Las, Kanał Ciepły, występowanie bluszczu pruskiego, występowanie starych cisów, występowanie czapli szarej. 	<p>Społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie lub zatrzymanie zjawiska depopulacji Zwiększanie aktywności zawodowej. Zmniejszanie skali ubóstwa. Zmniejszanie skali bezrobocia. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców Tworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla różnych grup wiekowych Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców <p>Przestrzenno-funkcjonalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury społecznej przede wszystkim w części Nowe Czarnowo – sanatorium Rewitalizacja przestrzeni publicznych. Wykorzystanie potencjału terenów i obiektów po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej <p>Techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz estetyki przestrzeni wspólnych. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych Poprawa stanu technicznego dróg i chodników <p>Środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
----	---------------	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom selektywnej zbiórki odpadów. Występowanie dzikich wysypisk śmieci. Częściowa degradacja funkcjonalno-przestrzenna (w tym głównie postępująca degradacja terenów i budynków należących do byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej). Brak ścieżek rowerowych. 		
4.	Sobiemyśl	<p>Społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Znaczna skala zjawiska depopulacji Znaczna skala zjawiska ubóstwa mierzonego kwotą wypłaconych świadczeń pomocy społecznej, liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej, liczbą osób objętych pomocą społeczną, liczbą osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności. Znaczna skala zjawiska bezrobocia w tym bezrobocia długotrwałego, bezrobocia wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, bezrobocia wśród osób w wieku poniżej 25 lat Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców <p>Pozostałe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niski poziom przedsiębiorczości indywidualnej. Występowanie budynków z pokryciem azbestowym. Niższy od średniej gminnej poziom selektywnej zbiórki odpadów. Występowanie zjawiska niskiej emisji generowanego przez część z tych obiektów mieszkaniowych, które nie są podpięte do sieci ciepłowniczej Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (w szczególności chodzi tu o brak lokalnego centrum rekreacyjno-wypoczynkowego w postaci wiaty, stołów, ławek, miejsca na palenisko i/lub grilla). Częściowa degradacji obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, głównie po byłym PGR. Duże nagromadzenie gminnych lokali mieszkalnych. Brak ścieżek rowerowych. Zły stan techniczny dróg lokalnych i chodników. Niska estetyka przestrzeni publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Potencjał działalności rolnej Potencjał infrastruktury społecznej 	<p>Społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie lub zatrzymanie zjawiska depopulacji Zwiększanie aktywności zawodowej. Zmniejszanie skali ubóstwa. Zmniejszanie skali bezrobocia. Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców <p>Gospodarcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości. <p>Przestrzenno-funkcjonalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój infrastruktury społecznej. Rewitalizacja przestrzeni publicznych i poprawa estetyki tych przestrzeni <p>Techniczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz estetyki przestrzeni wspólnych. Poprawa stanu technicznego chodników oraz nawierzchni dróg. <p>Środowiskowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie ilości materiałów zawierających azbest. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Mając na uwadze powyższe ogólna **wizja obszaru rewitalizacji** (ujmująca cztery podobszary łącznie) wskazuje na następujące **kluczowe** przemiany obszaru rewitalizacji:

W sferze społecznej:

- Zmniejszenie lub zatrzymanie zjawiska depopulacji.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych.
- Zwiększanie aktywności zawodowej.
- Zmniejszanie skali ubóstwa.
- Zmniejszanie skali bezrobocia.
- Zwiększanie aktywności społecznej i poziomu integracji mieszkańców.

W sferze gospodarczej:

- Zwiększanie poziomu przedsiębiorczości.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- Rozwój infrastruktury społecznej.
- Rozwój przestrzeni publicznych.

W sferze technicznej:

- Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych oraz estetyki przestrzeni wspólnych.
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim dróg i chodników.

W sferze środowiskowej:

- Ograniczanie ilości materiałów zawierających azbest.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Ograniczanie zjawiska niskiej emisji.

6.2. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej gminy Gryfino, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, sformułowane zostały cele rewitalizacji. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analiz oraz konsultacji społecznych.

Program Rewitalizacji zbudowany został w oparciu o hierarchiczną strukturę celów, na którą składają się cele główne oraz podlegające im kierunki działań rewitalizacyjnych. Cele główne nawiązują bezpośrednio do wizji obszaru rewitalizacji, stanowiąc jej rozwinięcie. Hierarchiczna struktura celów porządkuje sposób działań związanych z rewitalizacją, wskazując poszczególnym kierunkom działań ich nadrzędny cel.

Biorąc powyższe pod uwagę **cele główne rewitalizacji to:**

1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.

- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba osób bezrobotnych.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba osób objętych pomocą społeczną.

2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba aktywnych uczestników (dorośli) stałych bezpłatnych zajęć kulturalnych w ośrodkach kultury (domy, kluby, świetlice).
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba dzieci i młodzieży (do lat 18) korzystających z usług/zajęć oferowanych przez domy kultury, świetlice.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą.

3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.

- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba zmodernizowanych i/lub utworzonych obiektów infrastruktury społecznej.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba zrewitalizowanych i/lub utworzonych przestrzeni publicznych.

4. Poprawiony stan zasobów mieszkaniowych, środowiska oraz infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.

- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba wyremontowanych gminnych obiektów mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba metrów bieżących naprawionych dróg.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba metrów bieżących naprawionych chodników.
- Kluczowy wskaźnik rezultatu: liczba budynków z pokryciem azbestowym.

- Kluczowy wskaźnik rezultatu: odsetek mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów

Schemat celów głównych został rozwinięty o kierunki działań rewitalizacyjnych, co zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 19. Kierunki działań rewitalizacyjnych

CELE GŁÓWNE	KIERUNKI DZIAŁŃ REWITALIZACYJNYCH
<p>Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.</p>	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja zawodowa mieszkańców poprzez działania animacyjne oraz szkoleniowe, realizowane we współpracy z PUP oraz przedsiębiorcami. • Praca socjalna na rzecz osób zagrożonych ubóstwem oraz wspieranie tych osób. • Wspieranie kształcenia zawodowego oraz doradztwa zawodowego, w szczególności wśród młodzieży. • Praca socjalna na rzecz dzieci i młodzieży z tzw. „trudnych rodzin” oraz wspieranie tych osób w kształceniu i poszukiwaniu pracy.
<p>Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację projektów animacyjnych, szkoleniowych, edukacyjnych, informacyjnych oraz organizacyjnych. • Wspieranie organizacji pozarządowych oraz lokalnych liderów społecznych w realizacji działań na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji. • Realizacja działań integrujących społeczności lokalne oraz promujących aktywność społeczną. • Stworzenie oferty kulturalno-rozrywkowej dla przedstawicieli różnych grup wiekowych. • Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez działania animacyjne oraz szkoleniowe. • Wykorzystanie potencjału Nabrzeża dla celów gospodarczych
<p>Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.</p>	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie niezbędnej nowej infrastruktury społecznej (budowa lub rozbudowa) – w tym rozwój infrastruktury kulturalnej, głównie poprzez utworzenie Doku Kultury w Gryfinie 1, utworzenie i/lub modernizację Świetlic Wiejskich na pozostałych obszarach rewitalizacji. • Modernizacja i remonty istniejącej infrastruktury społecznej. • Wykorzystanie potencjału Nabrzeża dla celów tworzenia infrastruktury społecznej. • Wykorzystanie terenów i budynków po byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej dla celów

	<p>tworzenia infrastruktury społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa estetyki i ładu przestrzennego obszarów rewitalizacji. • Modernizacja przestrzeni publicznych, które powinny pełnić funkcję terenów rekreacyjno-wypoczynkowych (przede wszystkim Plac Księcia Barnima I w Gryfinie 1) • Realizacja działań o charakterze organizacyjnym oraz edukacyjnym na rzecz poprawy estetyki przestrzeni wspólnych. • Dostosowanie infrastruktury społecznej oraz przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
<p>Cel 4. Poprawiony stan zasobów mieszkaniowych, środowiska oraz infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.</p>	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remonty i modernizacje obiektów mieszkaniowych, w tym w szczególności mieszkań popegeerowskich. • Poprawa zagospodarowania części wspólnych przestrzeni mieszkalnych, w tym obiektów gospodarczych, podwórek. • Ograniczanie ilości materiałów zawierających azbest (w tym w szczególności stanowiących pokrycia dachowe obiektów mieszkaniowych) • Ograniczanie zjawiska niskiej emisji generowanego przez przestarzałe i mało efektywne tradycyjne źródła wytwarzania ciepła (piece węglowe), w których często wykorzystuje się niskiej jakości materiał opałowy. • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów • Remonty dróg. • Remonty oraz budowa chodników. • Rozwój sieci ścieżek rowerowych.

7. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią ostatnie ogniwo struktury operacyjnej programu rewitalizacji. Poszczególne projekty i przedsięwzięcia przypisane zostały do celów rewitalizacji, nawiązując bezpośrednio do oczekiwanych kierunków działań rewitalizacyjnych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują na konieczność dość precyzyjnego określenia poszczególnych zamierzeń rewitalizacyjnych. Zdecydowano się te zamierzenia zaprezentować w jednolity sposób, za pomocą kart projektów.

Program rewitalizacji przygotowany jest przez Gminę Gryfino, jednak w celu zwiększenia skuteczności prowadzonych działań zakłada się również udział innych podmiotów, także prywatnych (np. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, etc.).

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że program rewitalizacji powinien zawierać informacje o planowanych działaniach rewitalizacyjnych, w tym:

- identyfikację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Na tej liście każdy projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne powinno zawierać co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- charakterystykę (zbiorczy opis) innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Mając na uwadze powyższe, poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne przypisane zostały do dwóch list:

- Listy podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obejmujących najważniejsze projekty, które zostały dość precyzyjnie zdefiniowane, zawierające m. in. takie elementy jak: opis przedmiotu projektu, szacunkowa wartość, oczekiwane rezultaty, sposób ich pomiaru, podmiot realizujący, oczekiwane źródła finansowania, jak też terminy realizacji,
- Listy pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych – obejmującej pozostałe pomysły, których nie udało się dość szczegółowo rozplanować na etapie tworzenia programu rewitalizacji, choćby ze względu na odległy termin realizacji, brak dostatecznej wiedzy nt. sposobu realizacji, etc., a także projekty o mniejszej skali oddziaływania.

Poszczególne projekty przypisane zostały do celów rewitalizacji. Za wyzwanie postawiono sobie wypracowanie projektów, które bezpośrednio realizowane będą na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, próbując bezpośrednio dokonać zmiany negatywnych zjawisk (tzw. projekty kluczowe – które mogą być finansowane np. ze środków EFS). Do tych projektów dołączono przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym (twarde), które uzupełniają działania miękkie.

Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 20. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa projektu	Wartość projektu (tys. zł)	Podobszar rewitalizacji	Cele rewitalizacji	Główne źródło finansowania
1. Skuteczna pomoc - kompleksowe wsparcie.	500	Nowe Czarnowo, Dołgie, Sobiemyśl	Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.	EFS
2. Letnie plenerowe warsztaty plastyczno-artystyczne.	120	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
3. Mieszkanie wspomagane – wsparcie dla osób niepełnosprawnych.	661,6	Nowe Czarnowo	Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.	EFS
4. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki nożnej.	100	Gryfino 1, Nowe Czarnowo, Sobiemyśl	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
5. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć pływania, kolarstwa, biegania.	100	Gryfino 1, Nowe Czarnowo, Sobiemyśl	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
6. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych z obszaru rewitalizacji	50	Nowe Czarnowo, Dołgie, Sobiemyśl	Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.	EFS
7. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki ręcznej.	464	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
8. Integracja społeczna poprzez otwarcie świetlicy społeczno, edukacyjno - historycznej dla mieszkańców Nowego Czarnowa	500	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
9. Miejski szlak historyczny	500	Gryfino 1	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
10. Rozwój aktywności	120	Nowe	Cel 2. Zwiększona	EFS

społecznej wybranych grup z terenów rewitalizowanych z gminy Gryfino		Czarnowo, Dołgie, Sobiemyśl	aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji	
11. Przywrócenie funkcji zdrowotnej zdegradowanym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie	7000	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
12. Mapa sentymentalna Gryfina - historyczne spacerunki po mieście	150	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
13. Aktywizacja sportowa różnych grup wiekowych na terenach zagrożonych wykluczeniem	50	Dołgie, Sobiemyśl	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
14. Utworzenie pracowni witrażu – warsztaty witrażu	100	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
15. 4. Gryfiński transgraniczny festiwal biegowy	80	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
16. Rewitalizacja Placu Barnima	4000	Gryfino 1	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
17. Gryfińskie Centrum Kształcenia Artystycznego w Pałacyku Pod Lwami	10000	Gryfino 1	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
18. 84. Gryfińskie masowe biegi przełajowe	55	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
19. Integracja społeczna poprzez organizację Gryfińskiego Transgranicznego Festiwalu Biegowego	200	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
20. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe realizowane na bazie zajęć z lekkiej atletyki i gimnastyki artystycznej	200	Gryfino 1	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	EFS
21. Zmiana sposobu użytkowania	1000	Nowe	Cel 3. Rozwinięta	RPO

budynku na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie, przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych.		Czarnowo	infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	
22. Rewitalizacja boiska rekreacyjno-sportowego na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie	800	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
23. Plac zabaw dla dzieci na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.	120	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
24. Utworzenie siłowni zewnętrznej na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.	80	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO
25. Impreza turystyczno-rekreacyjna „Leśna Polana”.	50	Nowe Czarnowo	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
26. Zajęcia ruchowe dla osób starszych i niepełnosprawnych.	50	Nowe Czarnowo	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
27. Przystanek kultura.	50	Nowe Czarnowo	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
28. Truchtem do zdrowia.	6	Nowe Czarnowo	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
29. Bezpieczny senior.	60	Nowe Czarnowo	Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych.	Inne krajowe środki publiczne
30. Aktywny senior.	60	Nowe Czarnowo	Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Inne krajowe środki publiczne
31. Centrum „Albatros” - przywrócenie funkcji użytkowej w zakresie społecznym, edukacyjnym i kulturowym obiektom po sanatorium w	6000	Nowe Czarnowo	Cel 3. Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.	RPO

Nowym Czarnowie

Poszczególne podstawowe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne przedstawione zostały w postaci kart projektów.

PROJEKT NR 1		
Skuteczna pomoc - kompleksowe wsparcie		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: wzrost aktywizacji społecznej i zawodowej, podwyższenie poczucia bezpieczeństwa, zapobieganie kryzysom rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz kompleksowe wsparcie dla osób niepełnosprawnych i starszych.</p> <p>Stworzenie miejsca interwencyjnego dla osób znajdujących się w kryzysie.</p>	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Minimalizacja wykluczenia społecznego, zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez prace socjalną, terapię psychologiczną, warsztaty i szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe, działania profilaktyczne, edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania patologiom społecznym, warsztaty rodzicielskie, umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, miejsce interwencyjne dla m.in. ofiar przemocy.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <p>Aktywna integracja poprzez pracę socjalną, warsztaty terapeutyczne, spotkania tematyczne z przedstawicielami poszczególnych instytucji działających w obszarze rewitalizacji, utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą i wykluczeniem społecznym, pomoc świadczona osobom starszym i niepełnosprawnym, aktywizacja w życiu społecznym osób starszych. Stworzenie miejsca interwencyjnego.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Świetlica środowiskowa na terenach objętych rewitalizacją: Nowe Czarnowo, Dołgie i Sobiemyśl	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne, zmniejszenie skali przestępczości, minimalizacja ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców, podniesienie kompetencji społecznych, powstanie klubów seniora aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne. Miejsce interwencyjne.	
Sposób oceny i miary	Efektywność poprzez: ilość osób, które podjęły zatrudnienia, ocena ilości przestępstw w okresie rewitalizacji, ilość powstałych klubów seniora, ilość rodzin które zostały objęte wsparciem asystenta rodziny lub praca z asystentem została zakończona pozytywnie. Ilość osób, która skorzystała z miejsca interwencyjnego.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2020– 2021	500,000zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 2

Letnie plenerowe warsztaty plastyczno-artystyczne

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Aktywna integracja oraz edukacja artystyczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w celu pełnego uczestnictwa w życiu społecznym</p>	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: wykluczenie społeczne - ubóstwo - brak codziennego dostępu do pracowni artystycznych</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Przeprowadzenie cyklu plenerowych warsztatów plastyczno-artystycznych w okresie letnim dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Planowane są warsztaty malarskie, warsztaty ceramiczne, inne warsztaty artystyczne w celu aktywnej edukacji artystycznej oraz aktywnej integracji. Podczas zajęć w przestrzeni miejskiej uczestnicy zajęć będą mieli możliwość szkolić swój warsztat plastyczno-artystyczny oraz poddani będą aktywizacji społeczno- integracyjnej.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<p>Tereny przestrzenie miejskiej, Plac solidarności, teren zielony przy Pałacyku pod Lwami</p>	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<p>Pracownie plastyczne działające w Gryfińskim Domu Kultury</p>	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	<p>Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych , zdobycie nowych umiejętności , integracja i aktywizacja społeczna.</p>	
Sposób oceny i miary	<p>lista obecności uczestników warsztatów każdorazowo wystawa/ wernisaż po zakończeniu projektu</p>	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2022	120 000 zł	RPO EFS 95%, 5% środki własne: wolontariat, nieodpłatne usługi, wkład rzeczowy, udział finansowy osób prywatnych i sponsorów

PROJEKT NR 3

Mieszkanie wspomagane – wsparcie dla osób niepełnosprawnych

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Wsparcie dla świadczenia i rozwoju usług w mieszkaniach wspomaganych w tym tworzenie miejsc pobytu w nowo tworzonych lub istniejących w mieszkaniach wspomaganych dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie Przedmiot projektu obejmuje: utworzenie 4 mieszkań wspomaganych dla 16 osób niepełnosprawnych, pochodzących z dysfunkcyjnych środowisk wymagających usamodzielnienia.
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo , obiekty rewitalizowane na terenie byłego „sanatorium”
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino, Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Uzyskanie stałych 16 miejsc zamieszkania dla osób niepełnosprawnych pochodzących z dysfunkcyjnych środowisk, wymagających wsparcia	
Sposób oceny i miary	Faktyczne zamieszkanie w mieszkaniach wspomaganym 16 osób	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2020- 2023	661,6 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 4

Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki nożnej

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Wspieranie integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ukierunkowany na aktywizację społeczno-zawodową, wykorzystujące instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne. <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizowanie zajęć sportowych. W szczególności na bazie zajęć piłki nożnej prowadzona będzie integracja dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji z rówieśnikami zamieszkującymi inne obszary gminy.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Gryfino, Nowe Czarnowo, Sobiemyśl
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Uczniowski Klub Sportowy „Energetyk Junior” (lider projektu)

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, w tym: - poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci i młodzieży, - integracja dzieci i młodzieży w obszarów rewitalizacji i spoza, - poprawa zdrowotności dzieci i młodzieży.
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników zajęć integracyjnych, przy założeniu uczestnictwa z obszaru rewitalizacji na poziomie minimum 40%. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem z programie min. 40%.

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	100 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 5

Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć pływania, kolarstwa, biegania

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Wspieranie integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ukierunkowany na aktywizację społeczno-zawodową, wykorzystujące instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne. <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizowanie zajęć sportowych. W szczególności na bazie zajęć pływania, kolarstwa i biegania prowadzona będzie integracja dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji z rówieśnikami zamieszkującymi inne obszary gminy.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Gryfino, Nowe Czarnowo, Sobiemyśl
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Uczniowski Klub Sportowy „Energetyk Junior” (lider projektu)

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, w tym: - poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci i młodzieży, - integracja dzieci i młodzieży w obszarów rewitalizacji i spoza, - poprawa zdrowotności dzieci i młodzieży.
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników zajęć integracyjnych, przy założeniu uczestnictwa z obszaru rewitalizacji na poziomie minimum 40%. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem z programie min. 40%.

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	100 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 6

Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych z obszarze rewitalizacji

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie skali problemów społecznych oraz integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie. Zaangażowanie społeczności z obszarów rewitalizowanych w proces przygotowania, wypracowania kierunków rozwoju danego obszaru. Promowanie włączenie społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.</p>
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> Silne skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> Animację lokalną mieszkańców - edukację mieszkańców poprzez przyrodnicze zaangażowanie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji Nowego Czarnowa, Sobiemyśla i Dołgich. Aktywne spędzenie wolnego czasu. Przeprowadzenie warsztatów fotograficznych (zmiany w obszarze rewitalizacji: jak było przed a jak jest po realizacji działań). Przeprowadzenie warsztatów w formie spotkań otwartych z architektem zieleni, ogrodnikiem w celu zagospodarowania terenu. Wspólny wyjazd do Ogrodów Hortulus w Dobrzycy koło Koszalina. Wyjazd ma na celu umożliwienie mieszkańcom zwiedzenie ciekawych miejsc w rejonie, w większym gronie, oraz edukację poprzez przyrodę. Wyjazd to okazja do wspólnego obejrzenia: Ogrodów Hortulus, Labiryntu i Wieży Widokowej. Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych i niepełnosprawnych. Integracja lokalnych środowisk z obszarów rewitalizacji.
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Podobszary rewitalizacji gminy Gryfino: Nowe Czarnowo, Dołgie, Sobiemyśl
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Stowarzyszenie Sobiemyśl Plus Grupa Działania

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<p>Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> Integracja ze społeczeństwem wzrost aktywności społecznej; a w szczególności bliższe wzajemne poznanie się mieszkańców Nowego Czarnowa, Dołgiego oraz Sobiemyśla zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych i niepełnosprawnych
Sposób oceny i miary	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]: 30 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby]: 5</p>

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
wiosna - jesień 2019	50 tys. zł	RPO EFS 95%, środki prywatne 5%

PROJEKT NR 7

Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki ręcznej

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: <ul style="list-style-type: none"> Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <p>Organizowanie zajęć sportowych i edukacyjnych. W szczególności na bazie zajęć piłki ręcznej integracja dzieci i młodzieży z obszaru zdegradowanego/ rewitalizowanego z rówieśnikami zamieszkującymi cały obszar gminy. Organizowanie zajęć edukacyjnych dla osób z obszaru Z/R.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 3 w Gryfinie, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Gryfinie.
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Klub Piłki Ręcznej w Gryfinie - (lider projektu) Olimpijczyk Gryfino

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, w tym: Poprawa kondycji fizycznej i psychicznej dzieci i młodzieży, wzrost kompetencji i poprawa wyników w nauce dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar Z/R.
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników zajęć integracyjnych, przy założeniu poziomu uczestnictwa z obszaru Z/R na poziomie minimum 40%. Liczba uczestników zajęć edukacyjnych z obszaru Z/R. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie na poziomie min. 40 %

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023 (działanie ciągłe)	464 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 8

Integracja społeczna poprzez otwarcie świetlicy społeczno, edukacyjno - historycznej dla mieszkańców Nowego Czarnowa

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <p>Budowa świetlicy, budowa miejsca spotkań, siłowni i placu zabaw na świeżym powietrzu, budowa kaplicy kościelnej.</p> <p>Organizacja zajęć pozalekcyjnych, przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych, sportowych, kulturalnych pod opieką wykwalifikowanych opiekunów. Organizacja sąsiedzkich spotkań dla mieszkańców z obszaru rewitalizacji.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Obszar byłego sanatorium w Nowym Czarnowie.
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino, Mieszkańcy Nowego Czarnowa

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 50 osób</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 5 osób</p>
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników korzystających z świetlicy, lista obecności na zajęciach pozalekcyjnych.

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2020	500 tys. zł	RPO 85%, Gmina Gryfino 15%

PROJEKT NR 9

Miejski Szlak Historyczny

OPIS PROJEKTU

<p>Cele rewitalizacji:</p>	<p>Cel nadrzędny: Animacja lokalnych środowisk, promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.</p>
<p>Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań</p>	<p>Powiązanie z problemami: Na terenie Starego Miasta w Gryfinie zamieszkuje największa liczba osób powyżej 65 roku życia oraz osób pobierających świadczenia socjalne lub wykluczonych społecznie i zawodowo. Jednocześnie na tym terenie znajduje się historyczna substancja zabytkowa miasta o wysokiej wartości kulturowej oraz o dużym potencjale turystycznym. Zabytki o których mowa wymagają prac konserwatorskich i restauratorskich dostosowujących te obiekty do celów użytkowych oraz do ich udostępnienia mieszkańcom i turystom.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie Miejskiego Szlaku Historycznego na terenie Starego Miasta przebiegającego wzdłuż murów miejskich oraz przy najważniejszych obiektach o wartości kulturowo-historycznej z uwzględnieniem miejsc, w których będą odbywać się działania aktywizujące lokalną społeczność. - Z uwagi na obecny stan murów miejskich konieczne jest przeprowadzenie ich renowacji, aby mogły być główną atrakcją szlaku oraz tłem dla odbywających się w ich otoczeniu działań aktywizujących. - Przeprowadzanie działań animacyjnych na trasie szlaku dla mieszkańców Gminy Gryfino zwłaszcza z terenów rewitalizowanych, przede wszystkim plenerów malarskich, jogi na świeżym powietrzu, plenerów fotograficznych
<p>Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia</p>	<p>Miejski Szlak Historyczny rozpoczynać będzie się na Nabrzeżu Miejskim przy siedzibie Centrum Informacji Turystycznej, w której będzie można otrzymać mapę z jego przebiegiem oraz wszelkie informacje na temat wydarzeń odbywających się na szlaku. Następnie prowadzić będzie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czatowni, czyli fragmentów jedynej zachowanej w obrębie murów baszty, - placu Solidarności, który planowany jest jako jedno z miejsc działań aktywizujących lokalną społeczność. Na placu tym powstać ma z Budżetu Obywatelskiego ogród sensoryczny, - Bramy Bańskiej z XIII w., jedynej z trzech zachowanych bram miejskich miasta, - Górki Miłości, zielonego terenu rekreacyjnego, który zostanie zrewitalizowany z funduszy zewnętrznych i która planowana jest jako jedno z miejsc działań aktywizujących lokalną społeczność, - Parku Miejskiego, w którym znajduje się zachowany odcinek całej średniowiecznej linii obronnej, gdzie można dokładnie poznać technikę wznoszenia tych kamiennych obwarowań. Oczywiście w parku planowane jest jedno z miejsc działań aktywizujących lokalną społeczność, a także będzie on zrewitalizowany z funduszy zewnętrznych, - budynków Urzędu Miasta, poczty oraz dworca kolejowego, które przetrwały wojenną zawieruchę i pochodzą z XIX wieku, - Cmentarza Komunalnego z lapidarium dawnych, niemieckich mieszkańców oraz ze 100-letnią kaplicą cmentarną, zachowaną w niezmiennym stanie, - Pałacyku pod Lwami, znajdującego się przy kolejnym fragmencie murów miejskich, wybudowanego na przełomie XIX i XX wieku w miejscu dawnej fosy. Jest

	<p>on jednym z planowanych miejsc działań aktywizujących lokalną społeczność,</p> <ul style="list-style-type: none"> - młynu miejskiego, z lat 20-tych XX wieku, - do placu Księcia Barnima I z kościołem z XIII w. pw. NNMP. Jest to teren dawnego Rynku Miejskiego, gdzie także do 1948 r. znajdował się Ratusz. Teren placu przewidziany jest do całkowitej rewitalizacji – stworzenia miejsca wypoczynku oraz jednego z miejsc działań aktywizujących lokalną społeczność, - Biblioteki Publicznej, mieszczącej się w wyremontowanym budynku starej, pochodzącej z połowy XIX w. diakonii. Biblioteka już teraz prowadzi działania aktywizujące mieszkańców (m.in. wystawy, spotkania, lekcje biblioteczne), - budynku plebanii, dawnej prepozytury z połowy XIX w. - ulicy Kościuszki, przy której znajduje się jedyny w mieście ciąg zachowanych, przedwojennych kamienic, - do odrestaurowanej siedziby Nadleśnictwa Gryfino znajdującej się w budynku przy Nabrzeżu Miejskim, dawniej wchodzącego w skład dużego kompleksu powstałej w XIX w. fabryki kiełbasy i konserw mięsnych. <p>Szlak kończy się w miejscu w którym się rozpoczął, czyli przy siedzibie Centrum Informacji Turystycznej.</p>	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino, Ośrodek Sportu i Rekreacji	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Liczba zrealizowanych przez mieszkańców, w ramach działań animacyjnych, przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z włączeniem społeczności lokalnej.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób biorąca udział w działaniach animacyjnych z terenów rewitalizowanych	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2019-2020	500 tys. zł	RPO 85%, Gmina Gryfino 15%

PROJEKT NR 10		
Rozwój aktywności społecznej wybranych grup z terenów rewitalizowanych z gminy Gryfino		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Aktywizacja społeczna, intelektualna, ruchowa poprzez prowadzenie zajęć i warsztatów przez operatorów zewnętrznych na terenie rewitalizowanym i poza tym terenem dla osób z terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym i popegeerowskim.</p>	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych przez prowadzenie zajęć przez operatorów zewnętrznych dostosowanych do potrzeb i możliwości tej grupy mieszkańców np. zajęcia komputerowe, kulinarne, prozdrowotne. • aktywizacja społeczna mieszkańców poprzez organizację konkursów i spotkań sąsiedzkich. • zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. • stworzenie możliwości edukacji dzieci i młodzieży w zakresie środowiska, techniki, plastyki i innych działalności artystycznych. • organizacja działań typu festyny, jarmarki, akcje charytatywne powiązanych z prowadzonymi warsztatami. • prowadzenie działalności kulturalnej, edukacyjnej w przygotowanych odpowiednio pomieszczeniach świetlic wiejskich • realizacja projektów szkoleniowych pozwalających dzieciom i młodzieży łatwiejszy start na rynku pracy w przyszłości. • działania służące aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • aktywizacja edukacyjna i historyczna dzieci i młodzieży poprzez wycieczki do najciekawszych miejsc na terenie całej Polski. • Udostępnianie infrastruktury lokalnym organizacjom pozarządowym do prowadzenia zajęć aktywizujących. <p>Przedmiot projektu obejmuje: – organizację warsztatów prowadzonych przez operatorów zewnętrznych np. szkoły tańca, informatyka, instruktora teatralnego. - organizację wyjazdów i wycieczek dla grup osób - doposażenie świetlic wiejskich na potrzeby projektów/</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Sobiemyśl, Dołgie – tereny popegeerowskie Nowe Czarnowo.	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino Stowarzyszenie Sobiemyśl Plus Grupa Działania.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja społeczna, ruchowa, historyczna, techniczna i intelektualna osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wzajemna współpraca różnych grup społecznych z wyżej wymienionych miejscowości	
Sposób oceny i miary	Lista obecności na warsztatach	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2019-2023	120 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 11

Przywrócenie funkcji zdrowotnej zdegradowanym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przywrócenie funkcji zdrowotnej zdegradowanym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie 2. Utworzenie 120 miejsc dla pacjentów Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego Psychiatrycznego (60) i Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego 3. Zmniejszenie bezrobocia 4. Zwiększenie dostępności ludności do usług ZOL i ZPOP 5. Zwiększona dostępność do wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej. 6. Zmniejszone zagrożenie wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezagospodarowany, zdegradowany obszar po byłym sanatorium w Nowym Czarnowie • Starzenie się społeczeństwa i idące za tym zwiększenie zapotrzebowania na miejsca w całodobowych placówkach opiekuńczo-leczniczych, • Brak wystarczającej ilości miejsc dla pacjentów wymagających długoterminowej opieki w zakładach opiekuńczo-Lecznicznych i w Zakładach Pielęgnacyjno-Opiekuńczych Psychiatrycznych • Brak wystarczającej ilości miejsca na zwiększenie liczby łóżek w ZOL i ZPOP działających w Gryfinie i Nowym Czarnowie w ramach struktury Szpitala Powiatowego w Gryfinie. <p>Przedmiot projektu obejmuje:</p> <p>Rewitalizacja 2 pawilonów wraz z łącznikiem i basenem- zdegradowany obiekt po byłym sanatorium</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	<p>Nowe Czarnowo, teren byłego sanatorium, pawilony 64a i 64b</p>
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	<p>Szpital Powiatowy w Gryfinie sp. z o.o.</p> <p>Dom Lekarski S.A.</p> <p>My Home Development sp. z o.o.</p>
<p>PROGNOZOWANE WYNIKI WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIA W ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI</p>	
Prognozowane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. utworzenie 30 miejsc pracy, 2. zmniejszenie bezrobocia, 3. zapewnienie całodobowej opieki długoterminowej dla 120 chorych osób, 4. zrewitalizowanie zdegradowanych budynków około 2 500 m² 5. powierzchni – połowa na rzecz Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego i połowa dla Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego Psychiatrycznego,

	<ol style="list-style-type: none"> 6. powierzchnia zrewaloryzowanych obszarów w zielonych-okolo 1ha wokół obiektu, 7. liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach [szt.]. 8. Ilość osób objętych planowanymi działaniami w zakresie pobudzenia lokalnego rynku pracy dla osób wykluczonych, zagrożonych bezrobociem, niepełnosprawnych, wymagających rehabilitacji zawodowej i społecznej. 9. Liczba stworzonych łóżek w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie opieki długoterminowej oraz paliatywnej i hospicyjnej-120 	
Sposób oceny i miary	Kontrola w zakresie ilości podpisanych umów o pracę, kontrola dokumentów dotyczących inwestycji – książka budowlana, potwierdzenie dopuszczenia do użytkowania obiektu.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018/2019	8 mln zł	RPO 85%, środki prywatne 15% 9.3 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich RPO WZP Lub 9.1 Infrastruktura zdrowia

PROJEKT NR 12

Mapa sentymentalna Gryfina - historyczne spacery po mieście

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Aktywna integracja oraz edukacja historyczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w celu pełnego uczestnictwa w życiu społecznym
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: - wykluczenie społeczne - ubóstwo Przedmiot projektu obejmuje: Przedmiotem projektu będzie stworzenie mapy sentymentalnej miasta Gryfina, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc które kiedyś istniały w Gryfinie, a których już nie ma lub pełnią już zupełnie inne funkcje. Projekt ma na celu ocalenie od zapomnienia historii miasta. W pierwszej kolejności zostaną przygotowane przez historyków, regionalistów mapy sentymentalne, makiety poglądowe wraz ze zdjęciami oraz opisami. W sezonie turystycznych raz w miesiącu będą organizowane spacery po mieście szlakiem Map sentymentalnych. Inauguracja projektu rozpocznie się i zakończy wprowadzeniem historycznym oraz integracyjno-rozrywkowym przedsięwzięciem
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Teren rewitalizacyjny miasta Gryfina/ mury obronne, stare miasto, nabrzeże/
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gryfiński Dom Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Stworzenie mapy sentymentalnej Gryfina z miejscami ważnymi historycznie dla miasta, aktywizacja mieszkańców wykluczonych społecznie. Edukacja historyczno-społeczna.	
Sposób oceny i miary	- utworzenie map sentymentalnych - uczestnicy zorganizowanych spacerów wraz z przewodnikiem - organizacja dwóch przedsięwzięć kulturalno- integracyjnych	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2020	150 tys. zł	RPO EFS 95%, środki własne 5%: wolontariat, nieodpłatne usługi, udział finansowy osób prywatnych i sponsorów

PROJEKT NR 13

Aktywizacja sportowa różnych grup wiekowych na terenach zagrożonych wykluczeniem

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Wzrost aktywności sportowej dzieci, młodzieży i dorosłych na terenach zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: <ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu • Rozwój pasji sportowych • Brak dostępu do infrastruktury sportowej • Brak dostępu do kształcenia sportowego • Duża odległość od ośrodków sportowych Przedmiot projektu obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - Organizacja warsztatów sportowych przez zewnętrznych operatorów dla dzieci, młodzieży i dorosłych. - Organizacja turniejów sportowych - Zapewnienie infrastruktury sportowej (kontener, siłownia zewnętrzna) 	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Sobiemyśl , Dołgie obszary popegeerowskie włączone do rewitalizacji.	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino Stowarzyszenie Sparta Sobiemyśl	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Wzrost aktywności sportowej, poczucia wspólnoty, rozwój zainteresowań u osób z wybranych grup wiekowych. 60 % uczestników pochodzi z terenów rewitalizowanych.	
Sposób oceny i miary	Lista obecności	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	50 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 14

Utworzenie pracowni witrażu – warsztaty witrażu

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie poprzez zdobycie nowych umiejętności
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: - wykluczenie społeczne - ubóstwo - brak codziennego dostępu do pracowni witrażu Przedmiot projektu obejmuje: Stworzenie od podstaw pracowni witrażu, wyposażenie w materiały i narzędzia, stworzenie miejsca do tworzenia wyrobów. Przeprowadzenie cyklu warsztatów z profesjonalnym witrażystą, w celu nabycia nowych umiejętności, które zwiększą możliwości uczestników na rynku pracy. Podczas zajęć w pełni profesjonalnej pracowni uczestnicy zajęć będą mieli możliwość szkolić swój warsztat witrażowy oraz poddani będą aktywizacji społeczno- zawodowej.
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Gryfiński Dom Kultury, ul. Szczecińska 17, pracownia plastyczna
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gryfiński Dom Kultury

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Stworzenie profesjonalnej pracowni witrażu. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, zdobycie nowych umiejętności , integracja i aktywizacja społeczna.
Sposób oceny i miary	Wykaz wyposażenia pracowni, lista obecności uczestników warsztatów wystawa po zakończeniu projektu

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2020	100 tys. zł	RPO EFS 95%, środki własne 5%: wolontariat, nieodpłatne usługi, wkład rzeczowy , udział finansowy osób prywatnych i sponsorów

PROJEKT NR 15		
4. Gryfiński transgraniczny festiwal biegowy		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja społeczeństwa lokalnego, a także społeczności z przygranicznych gmin po obu stronach granicy. 2. Promocja biegania, jako prostej i taniej formy aktywności sportowej 3. Promocja gminy Gryfino, powiatu gryfińskiego oraz województwa zachodniopomorskiego. 4. Upamiętnienie święta Narodowego 3 Maja 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie patologią społecznym jak alkoholizm, narkomania itp. • przeciwdziałanie problemom związanym z niepożądanymi skutkami rozwoju cywilizacyjnego • sport jako sposób na pokonywanie problemów związanych z wykluczeniem społecznym • pokonywanie indywidualnych barier w integracji społecznej <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizację i przeprowadzenie zawodów sportowych dla dorosłych i młodzieży od 16 roku życia. Bieg Transgraniczny to cykliczna, międzynarodowa impreza sportowa, która jest organizowana od 24 lat, dwa razy w roku, w Święto Narodowe Trzeciego Maja oraz w Święto Narodowe Zjednoczenia Niemiec (3 października). Jednym z najważniejszych celów organizacji Biegów Transgranicznych jest zacieśnianie dobrosąsiedzkich stosunków przygranicznych gmin polskich i niemieckich, co skutkuje realizacją wielu wspólnych projektów, zwiększając wzajemne zaufanie i likwidując historyczne stereotypy. 3 maja bieg odbywa się w ramach Gryfińskiego Transgranicznego Festiwalu Biegowego składającego się z półmaratonu na trasie 21,097 km Gryfino–Gartz-Gryfino oraz biegu na trasie 10 km Gryfino-Mescherin-Gryfino. Obie trasy posiadają atest Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. 3 października odbywa się jeden bieg na dystansie ok. 11 km, na tradycyjnej trasie Gryfino-Gartz, jako Bieg Transgraniczny.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Start i meta na gryfińskim nabrzeżu. Trasa biegu wiedzie poprzez międzyodrze i tereny w Niemczech w okolicach Mescherin i Gartz.	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie Międzyszkolny Klub Sportowy Hermes w Gryfinie	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Organizacja zawodów zacieśnia więzy łączące przygraniczne miasta oraz stwarza możliwości do umacniania międzynarodowych, przyjacielskich kontaktów między uczestnikami, organizatorami a także samorządami. Udział zawodników z różnych rejonów Polski oraz z Niemiec stwarza możliwość promocji naszego regionu oraz województwa zachodniopomorskiego.	
Sposób oceny i miary	W zawodach weźmie udział ok. 800 osób z tego ok. 200 mieszkańców Gminy Gryfino	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
03.05.2018	80 tys. zł	Inne krajowe środki publiczne: - Euroregion Pomerania (z funduszy UE) - Gmina Gryfino - Urząd Marszałkowski

		- opłata startowa uczestników
--	--	-------------------------------

PROJEKT NR 16		
Rewitalizacja Placu Barnima		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie na cele rekreacyjne i kulturowe terenów śródmiejskich położonych w obszarze Starego Miasta Gryfino • odtworzenie funkcji centralnego placu zgodnie z historyczną funkcją przestrzeni • nadanie nowej funkcji rewitalizowanemu obszarom - odzyskanie przestrzeni publicznej • aktywizacja osób starszych - cykl koncertów na scenie plenerowej 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja osób starszych • alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu • miejsce cyklicznych imprez sportowych i kulturalnych skierowanych do mieszkańców obszarów rewitalizacji • Mikołajki - coroczny happening odbywający się w grudniu skierowany dla dzieci Przedmiot projektu obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej z oświetleniem, małą architekturą , kameralną sceną plenerową oraz • nasadzenie i uporządkowanie terenu • przywrócenie historycznej funkcji głównej przestrzeni miasta mieszkańcom 	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Działki nr : 173/1, 210, 211, 212 obręb Gryfino 2, Plac Barnima - Stare Miasto	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia utworzonych przestrzeni publicznej • ilość imprez plenerowych kulturalno-rozrywkowych na powstałej przestrzeni publicznej • ilość osób ze środowisk wykluczonych zaangażowanych w organizację i udział w planowanych wydarzeniach • ilość osób korzystających z oferty operatora oraz biorących udział w planowanych imprezach 	
Sposób oceny i miary	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją • Ilość obiektów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych 	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2020	4 mln zł	RPO 85%, Gmina Gryfino 15% RPO WZP 2014-2020 Działanie 4.1 Dziedzictwo kulturowe/ Działanie 9.3 Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów w miejskich i wiejskich RPO WZP

PROJEKT NR 17		
Gryfińskie Centrum Kształcenia Artystycznego w Pałacyku Pod Lwami		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Podniesienie atrakcyjności zabytkowego budynku Pałacyku Pod Lwami oraz rozwój infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznej. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i budowanie tożsamości lokalnej poprzez wzrost aktywności społecznej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Pobudzenie aktywności zawodowej i kulturalnej mieszkańców obszarów rewitalizowanych.</p>	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Obecnie budynek Pałacyku Pod Lwami jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga gruntownego remontu, tylko niewielka część jego powierzchni jest wykorzystywana na cele kulturalno-edukacyjne. Przedmiot projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompleksowy remont i konserwację budynku Pałacyku Pod Lwami, utworzenie sali koncertowej, utworzenie sali muzeum multimedialnego, izby pamięci, - zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku „strefy wolnej, zielonej przestrzeni”, - podjęcie działań zmierzających do przeciwdziałania degradacji przestrzeni publicznej, - przystosowanie pomieszczeń w celu przeprowadzenia warsztatów, spotkań, zajęć edukacyjnych, prób muzycznych i wokalnych, zajęć teatralnych, - przeprowadzenie warsztatów tematycznych oraz zajęć edukacyjnych (taniec, śpiew, nauka gry na instrumentach muzycznych, zajęcia plastyczne itp.) - organizację przy współpracy z Gryfińskim Domem Kultury, NGO, animatorami, społecznikami (wystaw, spektakli koncertów, pokazów filmowych, jarmarków, pikników, itp.,) - zagospodarowanie czasu wolnego dla mieszkańców z obszarów rewitalizowanych. 	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Pałacyk Pod Lwami, ul. Bolesława Chrobrego 48 w Gryfinie	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Gryfino	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa wizerunku zaniedbanego zabytkowego budynku w centrum miasta, na obszarze rewitalizowanym, - wykorzystanie potencjału budynku i przestrzeni wokół niego, stwarzającej możliwość bezpiecznej i ciekawej zabawy dla dzieci oraz wypoczynku i możliwości integracji dla osób dorosłych i seniorów; - uruchomienie sali koncertowej, - przeciwdziałanie marginalizacji i ograniczenie patologii społecznych, - aktywizacja i integracja lokalnych społeczności, - ożywienie kulturalno - rozrywkowe, 	
Sposób oceny i miary	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wyremontowanych obiektów w ramach projektu [szt.] - liczba obiektów dostosowanych do udzielania wsparcia w zakresie aktywizacji społecznej [szt.] - liczba zorganizowanych w ramach projektu działań aktywizujących mieszkańców z obszarów rewitalizacji [szt.] - liczba mieszkańców z obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej w efekcie realizacji projektu [osoba] 	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2019-2023	10 mln zł	RPO 85%, wkład własny 10%, w

		tym: środki własne Gminy Gryfio, MKiDN, środki zagraniczne
PROJEKT NR 18		
84. Gryfińskie masowe biegi przełajowe		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Integracja społeczeństwa lokalnego. 6. Promocja biegania, jako prostej i taniej formy aktywności sportowej 7. Promocja gminy Gryfino, powiatu gryfińskiego oraz województwa zachodniopomorskiego. 8. Integracja z osobami niepełnosprawnymi. 9. Podnoszenie sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. 10. Podnoszenia poziomu zdrowotnego i odbudowy psychicznej poprzez kontakt z naturą 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie patologią społecznym jak alkoholizm, narkomania itp. • przeciwdziałanie problemom związanym z niepożądanymi skutkami rozwoju cywilizacyjnego • sport jako sposób na pokonywanie problemów związanych z wykluczeniem społecznym • pokonywanie indywidualnych barier w integracji społecznej <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizację i przeprowadzenie zawodów sportowych dla dorosłych, młodzieży i dzieci od wieku przedszkolnego. Masowe Biegi Przełajowe to zawody otwarte dla wszystkich chętnych niemających przeciwwskazań zdrowotnych do uprawiania sportu (młodzież szkolna do udziału w lekcyj w-f). W czasie zawodów odbywają się 22 biegi w różnych kategoriach wiekowych, począwszy od przedszkolaków aż po dorosłych. Oddzielnie biegi rozgrywane są wśród chłopców i dziewczynek. W zawodach swój bieg mają sprawni inaczej, mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie, którzy od wielu lat chętnie w tych zawodach uczestniczą. W ostatnim czasie, w każdym rzucie bierze udział ok. 600-700 uczestników.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Stadium Miejski w Gryfinie ul. Sportowa.	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie Międzyszkolny Klub Sportowy Hermes w Gryfinie	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Organizacja masowych imprez sportowo-rekreacyjnych wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu społeczeństwa wprowadzając do naszego życiowego <i>jadłospisu</i> działań bezwzględnie wymagany element aktywności ruchowej dając przykład i możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu.	
Sposób oceny i miary	W zawodach weźmie udział ok. 700 osób z tego większość to mieszkańcy Gminy Gryfino	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	55 tys. zł	Inne krajowe środki publiczne - Powiat Gryfino - Gmina Gryfino - Gminna Komisja Rozwiązywania

		Problemów Alkoholowych
PROJEKT NR 19		
Integracja społeczna poprzez organizację Gryfińskiego Transgranicznego Festiwalu Biegowego		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Wspieranie integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ukierunkowany na aktywizację społeczno-zawodową, wykorzystujące instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej.	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne. <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizowane co roku 03 maja z okazji Konstytucji. Promowanie biegania jako najprostszej formy aktywności sportowej. Integracja społeczeństwa z obszarów rewitalizowanych.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Gryfino, bulwary nad Odrą, tereny Mescherin, Gartz.	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Międzyszkolny Klub Sportowy Hermes w Gryfinie	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAMI W ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, zdobycie nowych doświadczeń, integracja i aktywizacja społeczna. Poprawa kondycji fizycznej, umiejętności radzenia sobie ze stresem.	
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników Festiwalu Biegowego, przy założeniu uczestnictwa z obszaru rewitalizacji na poziomie minimum 40%. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem z programie min. 40%.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	200 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 20

Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć z lekkiej atletyki i gimnastyki artystycznej.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	Wspieranie integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ukierunkowany na aktywizację społeczno-zawodową, wykorzystujące instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm, wykluczenie społeczne. <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizowanie zajęć sportowych. W szczególności na bazie zajęć z lekkiej atletyki i gimnastyki artystycznej. Integracja dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji z rówieśnikami zamieszkującymi inne obszary gminy.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Szkoła Podstawowa nr 3 Gryfino, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Gryfinie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gryfinie, pozostałe miejscowości gminy Gryfino.
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Międzyszkolny Klub Sportowy Hermes w Gryfinie

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, zdobycie nowych doświadczeń, integracja i aktywizacja społeczna. Poprawa kondycji fizycznej, umiejętności radzenia sobie ze stresem.
Sposób oceny i miary	Liczba uczestników Festiwalu Biegowego, przy założeniu uczestnictwa z obszaru rewitalizacji na poziomie minimum 40%. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem z programie min. 40%.

Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	100 tys. zł	RPO EFS 95%, Gmina Gryfino 5%

PROJEKT NR 21

Zmiana sposobu użytkowania budynku na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie, przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszaru zdegradowane i peryferyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie kompleksowej bazy o charakterze rekreacyjno-sportowym, • Nadanie nowej funkcji rewitalizowanemu obiektowi, tj. przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych, • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych i umiejętności organizowania czasu wolnego.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Kapitałny remont zdewastowanego obiektu zlokalizowanego na terenie byłego sanatorium w Nowym Czarnowie, likwidację barier architektonicznych utrudniających korzystanie z obiektu osobom niepełnosprawnym i seniorom, doposażenie w niezbędny sprzęt do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Czarnowo, Powiat Gryfiński, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym mieszkańców Nowego Czarnowa, w tym mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz uczniów Zespołu Szkół Specjalnych poprzez umożliwienie dostępu do infrastruktury o charakterze rekreacyjno-sportowym wraz z niezbędnym wyposażeniem. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk poprzez integrację międzysąsiedzką oraz zmianę złych przyzwyczajeń w zakresie spędzania wolnego czasu.	
Sposób oceny i miary	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania

2018-2020	1 mln zł	RPO 85%, wkład własny 15%
-----------	----------	---------------------------

PROJEKT NR 22		
Rewitalizacja boiska rekreacyjno-sportowego na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszaru zdegradowane i peryferyjne. <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie kompleksowej bazy o charakterze rekreacyjno-sportowym, • Nadanie nowej funkcji rewitalizowanemu obiektowi, tj. przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych, • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych i umiejętności organizowania czasu wolnego przez mieszkańców Nowego Czarnowa. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Przedmiot projektu obejmuje: Renowacja zdewastowanego boiska asfaltowego. Montaż niezbędnych urządzeń do różnorodnych gier zespołowych oraz piłkochwyków. Montaż ławek i wiaty. Wykonanie ciągów komunikacyjnych i uporządkowanie terenów bezpośrednio przylegających.	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Czarnowo, Powiat Gryfiński, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym mieszkańców Nowego Czarnowa, w tym mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz uczniów Zespołu Szkół Specjalnych poprzez umożliwienie dostępu do infrastruktury o charakterze rekreacyjno-sportowym wraz z niezbędnym wyposażeniem. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk poprzez integrację międzysąsiedzką oraz zmianę złych przyzwyczajeń w zakresie spędzania wolnego czasu.	
Sposób oceny i miary	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania

2018-2020	800 tys. zł	RPO 85%, wkład własny 15%
-----------	-------------	---------------------------

PROJEKT NR 23

Utworzenie siłowni zewnętrznej na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie kompleksowej bazy o charakterze rekreacyjno-sportowym, • Nadanie nowej funkcji rewitalizowanemu obiektowi, tj. przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych, • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych i umiejętności organizowania czasu wolnego przez mieszkańców Nowego Czarnowa.
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Przygotowanie placu, montaż urządzeń siłowni zewnętrznej. Montaż ławek i ogrodzenia. Wykonanie ciągów komunikacyjnych i uporządkowanie terenów bezpośrednio przylegających.</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Czarnowo, Powiat Gryfiński, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.

PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI

Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym mieszkańców Nowego Czarnowa, w tym mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz uczniów Zespołu Szkół Specjalnych poprzez umożliwienie dostępu do infrastruktury o charakterze rekreacyjno-sportowym wraz z niezbędnym wyposażeniem. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk poprzez integrację międzysąsiedzką oraz zmianę złych przyzwyczajeń w zakresie spędzania wolnego czasu.	
Sposób oceny i miary	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania

2018-2020	120 tys. zł	RPO 85%, wkład własny 15%
-----------	-------------	---------------------------

PROJEKT NR 24

Plac zabaw dla dzieci na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie kompleksowej bazy o charakterze rekreacyjno-sportowym, • Nadanie nowej funkcji rewitalizowanemu obiektowi, tj. przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych, • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych i umiejętności organizowania czasu wolnego przez mieszkańców Nowego Czarnowa. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Przygotowanie placu, montaż elementów placu zabaw. Montaż ławek i ogrodzenia. Wykonanie ciągów komunikacyjnych i uporządkowanie terenów bezpośrednio przylegających.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Gmina Czarnowo, Powiat Gryfiński, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym mieszkańców Nowego Czarnowa, w tym mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz uczniów Zespołu Szkół Specjalnych poprzez umożliwienie dostępu do infrastruktury o charakterze rekreacyjno-sportowym wraz z niezbędnym wyposażeniem. Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk poprzez integrację najmłodszych oraz zmianę złych przyzwyczajeń w zakresie spędzania wolnego czasu.	
Sposób oceny i miary	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach.	
Przewidywany termin realizacji	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło

projektu		finansowania
2018-2020	80 tys. zł	RPO 85%, wkład własny 15%

PROJEKT NR 25		
Impreza turystyczno-rekreacyjna „Leśna Polana”.		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne. <ul style="list-style-type: none"> • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Promocja walorów przyrodniczych Nowego Czarnowa. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Przedmiot projektu obejmuje: Zorganizowanie cyklicznej imprezy turystyczno-rekreacyjnej „Leśna – Polana”.	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz umiejętności organizowania czasu wolnego. Promocja walorów przyrodniczych Nowego Czarnowa. Zachęcanie do aktywnego wypoczynku.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	5 tys. zł	100% środki prywatne

PROJEKT NR 26

Zajęcia ruchowe dla osób starszych i niepełnosprawnych.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Nauka obsługi urządzeń siłowni zewnętrznej, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz umiejętności organizowania czasu wolnego. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizacja zajęć o charakterze prozdrowotnym, edukacyjnym nt. prowadzenia zdrowego stylu życia i aktywności sportowej. Nauka obsługi urządzeń siłowni zewnętrznej. Prezentacja i nauka ćwiczeń do samodzielnego wykonania w domu, niezbędnych dla utrzymania prawidłowej sprawności fizycznej.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz umiejętności organizowania czasu wolnego. Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie i kondycję fizyczną. Aktywizacja ruchowa mieszkańców.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania

2018-2023	5 tys. zł	100% środki prywatne
-----------	-----------	----------------------

PROJEKT NR 27

Przystanek kultura.

OPIS PROJEKTU

Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych, • Kształtowanie umiejętności organizowania czasu wolnego. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym.</p> <p>Przedmiot projektu obejmuje: Organizacja cyklu różnorodnych wydarzeń kulturalno-towarzyskich dla mieszkańców Nowego Czarnowa w tym: koncerty, występy teatrów amatorskich, prezentacja twórczości artystów z gryfińskich szkół i przedszkoli.</p>	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „MOST”, Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Integracja osób pełno- i niepełnosprawnych oraz międzypokoleniowa, umożliwienie dostępu do wydarzeń kulturalnych seniorom i osobom niepełnosprawnym.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	5 tys. zł	100% środki prywatne

PROJEKT NR 28		
Truchtem do zdrowia.		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne. <ul style="list-style-type: none"> • Integracja mieszkańców Nowego Czarnowa, • Kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz umiejętności organizowania czasu wolnego. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszcący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Przedmiot projektu obejmuje: Organizacja cyklu 12 spotkań dla osób pragnących rozpocząć swoją przygodę z bieganiem. Opracowanie trzymiesięcznego planu treningowego. Trening biegowy.	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców Nowego Czarnowa, kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz umiejętności organizowania czasu wolnego. Zainteresowanie mieszkańców Nowego Czarnowa bieganiem. Przygotowanie do samodzielnego biegania. Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie i kondycję fizyczną. Aktywizacja ruchowa mieszkańców.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	0,6 tys. zł	100% środki prywatne

PROJEKT NR 29		
Bezpieczny senior.		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne. <ul style="list-style-type: none"> • Integracja mieszkańców Nowego Czarnowa, • Podniesienie świadomości osób starszych w zakresie różnorodnych zagadnień. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszcący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Przedmiot projektu obejmuje: Organizacja cyklu spotkań dla seniorów z udziałem ratowników medycznych, straży miejskiej, straży pożarnej, policji, podczas których poznają podstawy pierwszej pomocy, dowiedzą się jak żyć bezpiecznie i nie dać się oszukać.	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Ograniczenie negatywnych zjawisk w postaci kradzieży, oszustw oraz innych przestępstw i wykroczeń popełnianych na najstarszych mieszkańcach Nowego Czarnowa.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	6 tys. zł	100% środki prywatne

PROJEKT NR 30		
Aktywny senior.		
OPIS PROJEKTU		
Cele rewitalizacji:	Cel nadrzędny: Zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszar zdegradowane i peryferyjne. <ul style="list-style-type: none"> • Integracja mieszkańców Nowego Czarnowa, • Aktywizacja seniorów z Nowego Czarnowa. 	
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	Powiązanie z problemami: Silnie skoncentrowane problemy społeczne, w tym ubóstwo, alkoholizm, starzenie się społeczeństwa, niepełnosprawność. Mieszczący się na terenie Nowego Czarnowa Dom Pomocy Społecznej czyni z tego miejsca wyjątkowe skupisko osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, które pomimo licznych autobusów i pociągów do Gryfina, ze względu na stan zdrowia nie mają dostępu do obiektów o charakterze rekreacyjno-sportowym czy terapeutyczno-rehabilitacyjnym. Przedmiot projektu obejmuje: Organizacja cyklu spotkań warsztatowych dla seniorów z terenu Nowego Czarnowa z zakresu papieroplastyki i podstawowych technik malarskich.	
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo, Gmina Gryfino, Powiat Gryfiński	
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie.	
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI		
Prognozowane rezultaty	Aktywizacja osób w podeszłym wieku.	
Sposób oceny i miary	Liczba osób z terenów rewitalizacji uczestnicząca w projekcie	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2023	6 tys. zł	100% środki prywatne

PROJEKT NR 31	
Centrum „Albatros” - przywrócenie funkcji użytkowej w zakresie społecznym, edukacyjnym i kulturowym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie.	
OPIS PROJEKTU	
Cele rewitalizacji:	<p>Cel nadrzędny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przywrócenie funkcji użytkowej (w zakresie społecznym, kulturowym, edukacyjnym) zdegradowanym obiektom i przestrzeni znajdującym się na terenie byłego sanatorium w Nowym Czarnowie 2. wzrost jakości przestrzeni publicznej terenu byłego sanatorium w Nowym Czarnowie (w zakresie jej estetyki, funkcjonalności oraz bezpieczeństwa) 3. zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym ludności zamieszkującej obszary zdegradowane i peryferyjne 4. ograniczenie problemów społecznych występujących na terenie obszaru rewitalizacji w zakresie ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, stworzenie kompleksowej bazy noclegowo-szkoleniowej Centrum „Albatros” 5. pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców obszarów zrewitalizowanych
Zakres realizowanego projektu/ realizowanych zadań	<p>Powiązanie z problemami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapobiegania patologiom społecznym silnie skoncentrowanym na terenie objętym rewitalizacją takim jak (bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne) • Braku kompleksowych rozwiązań na obszarze objętym rewitalizacją • degradacji przestrzeni publicznej, niszczącego, ulegającego pogłębiającej się wciąż degradacji niezagospodarowanego obszaru na terenie byłego sanatorium w Nowym Czarnowie, (m.in przez systematyczne podpalanie niszczących obiektów znajdujących się na terenie objętym rewitalizacją) • Braku wystarczającego zaplecza noclegowo-aktywizującego <p>Przedmiot projektu obejmuje: Kompleksową rewitalizację dwóch niszczących pawilonów 64c i 64d wraz z przynależnym zdegradowanym terenem zielonym</p>
Lokalizacja projektu/ miejsce prowadzenia przedsięwzięcia	Nowe Czarnowo teren byłego Sanatorium, pawilony 64c i 64d
Podmiot(y) realizujące projekt/przedsięwzięcie	Fliegel Warszawa Textilservice Sp.z o.o. Sp.k - Oddział Nowe Czarnowo
PROGNOZOWANE REZULTATY WRAZ ZE SPOSOBEM ICH OCENY I ZMIERZENIAW ODNIESIENIU DO CELÓW PROGRAMU REWITALIZACJI	
Prognozowane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. zmniejszenie bezrobocia poprzez utworzenie 20 miejsc pracy 2. poprawa wizerunku niezagospodarowanego, ulegającego ciągłej

	<p>degradacji terenu</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. zrewitalizowanie zdegradowanych budynków (około 2.200 m²) 4. powierzchnia zrewitalizowanych obszarów zielonych – (około 9000 m²) 5. ilość osób objętych planowanymi działaniami w zakresie wzrostu aktywności zawodowej (120) 6. liczba stworzonych kompleksowych miejsc noclegowych (łóżek) (70) 7. liczba stworzonej Sali Aktywności w Centrum „Albatros” (1) 8. liczba stworzonej na przynależnym terenie zielonym wiaty integracyjnej „Eko-Albatros” (1) 	
Sposób oceny i miary	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba wspartych obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze 2. kontrola dokumentów dotyczących realizacji inwestycji: na etapie realizacji - dziennik budowy; na etapie zamykającym – decyzje o pozwoleniu na użytkowanie; na etapie po realizacji książka obiektu budowlanego 3. ilość podpisanych umów o pracę 4. lista użytkowników miejsc noclegowych 5. wykaz zaplecza noclegowego w Centrum „Albatros” 6. wyposażenia pokoi noclegowych w Centrum „Albatros” 7. wykaz wyposażenia Sali Aktywności w Centrum „Albatros” 8. wykaz uczestników korzystających z Centrum „Albatros” objętych działaniami w zakresie pobudzania lokalnego rynku pracy dla osób wykluczonych, zagrożonych bezrobociem, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia społeczno-zawodowego 9. wykaz uczestników szkoleń kompetencyjnych organizowanych przez Centrum „Albatros” 10. baza dokumentacji fotograficznej Centrum „Albatros” i zielonych terenów przynależnych w tym wiaty integracyjnej „Eko-Albatros” 	
Przewidywany termin realizacji projektu	Szacowana wartość projektu/ przedsięwzięcia	Przewidywane źródło finansowania
2018-2019	6mln zł	RPO 85%, środki prywatne 15%

8. Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W tym rozdziale ujęte zostały pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, tj. takie, których na etapie tworzenia programu rewitalizacji nie udało się szczegółowo zdefiniować, natomiast ich przyszła realizacja wykazuje zbieżność z celami rewitalizacji lub może wносить wkład w rozwiązywanie problemów społecznych, koncentrujących się na obszarze rewitalizacji.

Tabela 21. Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Cele główne	Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Komplementarność to jedna z najistotniejszych cech programów rewitalizacji. Rewitalizacja jest procesem całościowej przemiany przestrzeni gminy, która charakteryzuje się szczególną koncentracją problemów.

W gminie Gryfino główne problemy obszaru rewitalizacji związane są z koncentracją problemów społecznych oraz degradacją infrastruktury społecznej i przestrzeni publicznych. Widoczny jest niski poziom przedsiębiorczości oraz potrzeba nadania nowej jakości przestrzeni publicznej. Wokół tych problemów zbudowany został pomysł na rewitalizację w gminie Gryfino. Wyrazem tego są projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które stanowią odpowiedź na problemy.

Program rewitalizacji, będący bardzo precyzyjnie zdefiniowanym planem operacyjnym na rzecz wychodzenia ze stanów kryzysowych przestrzeni zdegradowanej, powinien być tak skonstruowany, aby zapewnić równowagę w eliminowaniu problemów, które z reguły wzajemnie się przenikają i są od siebie zależne (**komplementarność problemowa**).

Schemat komplementarności problemowej rewitalizacji w Gminie Gryfino przedstawia się następująco:

- .....
- .....

Samo pojęcie komplementarności nie ogranicza się jednak tylko i wyłącznie do całościowego spojrzenia na problemy trawiące przestrzeń rewitalizacji. Przestrzeń miasta, na której gmina zamierza prowadzić rewitalizację jest częścią tkanki całego miasta – powiązaną z nią funkcjonalnie. Szereg procesów zachodzących w tej przestrzeni wynika z uwarunkowań i czynników występujących poza granicami obszaru rewitalizacji (**komplementarność przestrzenna**).

Do najważniejszych cech komplementarności przestrzennej rewitalizacji w Gminie Gryfino należy:

- .....

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, a zdefiniowany na konkretny okres czasu program rewitalizacji to dość precyzyjny plan operacyjny. Oznacza to, że w programie rewitalizacji należy także uwzględniać wymiar czasu – w szczególności poprzez nawiązanie do prowadzonych już wcześniej działań. W ten sposób możliwe jest wykorzystanie oraz wzmacnianie rezultatów już wcześniej prowadzonych działań (**komplementarność międzyokresowa**).

Komplementarność międzyokresowa polegać będzie na:

- .....

Sukces rewitalizacji jest w dużym stopniu uzależniony od tego, czy uda się zrealizować szereg zaplanowanych, bardzo konkretnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Projektowe podejście do realizacji programu rewitalizacji, oznacza, że jest to dość skomplikowany plan, który

wymaga partnerstwa oraz zorganizowania procedur realizacji. Niepowodzenie realizacji jednego z istotnych projektów rewitalizacyjnych może bowiem wpłynąć na niepowodzenie lub skuteczność całego programu rewitalizacji (**komplementarność proceduralno-instytucjonalna**).

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polegać będzie na:

- Program rewitalizacji realizowany będzie przez Gminę, ale charakteryzuje się również włączeniem w proces tworzenia i realizacji różnych interesariuszy, w tym mieszkańców. Gmina pełnić będzie rolę lidera inicjującego współpracę interesariuszy oraz odpowiedzialna będzie za zorganizowanie procesu uspołecznienia, jak też monitoringu i ewaluacji.
- Istotną rolę w procesie przemian powinny mieć także organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy.
- Komplementarność proceduralno – instytucjonalną opisano szerzej w rozdziale 11. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.

Podejście projektowe realizacji programu rewitalizacji oznacza także konieczność poszukiwania dla każdego z przedsięwzięć źródeł finansowania. Różnorodność pomysłów rewitalizacyjnych skutkuje różnorodnością potencjalnych źródeł finansowania. Projekty edukacyjne, szkoleniowe, etc. mogą uzyskać wsparcie ze środków EFS, projekty infrastrukturalne ze środków EFRR. Program rewitalizacji może być realizowany zarówno przez podmioty publiczne jak też prywatne (**komplementarność źródeł finansowania**).

Komplementarność źródeł finansowania polegać będzie na:

- Realizacja programu rewitalizacji zakłada wykorzystanie szeregu dostępnych funduszy zewnętrznych. Uzupełnieniem środków zewnętrznych będą fundusze własne, w tym publiczne oraz prywatne.
- Komplementarność finansowa przedstawiona została szczegółowo w rozdziale 10. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE.

10. Indykatywne ramy finansowe

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji programu obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania (w odniesieniu do pozostałych projektów rewitalizacyjnych),
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych.

Tabela 22. Szczegółowe ramy finansowe i harmonogram związany z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer projektu	Termin realizacji	Wartość projektu razem w tys. zł	RPO w tys. zł	EFS w tys. zł	Wkład własny (publiczny, prywatny) w tys. zł	Inne krajowe środki publiczne oraz prywatne w tys. zł
1. Skuteczna pomoc - kompleksowe wsparcie.	2020– 2021	500	-	475	15	-
2. Letnie plenerowe warsztaty plastyczno-artystyczne.	2018-2022	120	-	114	6	-
3. Mieszkanie wspomagane – wsparcie dla osób niepełnosprawnych.	2020- 2023	661,6	-	628,52	33,08	-
4. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki nożnej.	2018-2023	100	-	95	5	-
5. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć pływania, kolarstwa, biegania.	2018-2023	100	-	95	5	-
6. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych z obszarze rewitalizacji	2019	50	-	47,5	2,5	-
7. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe i edukacyjne w Gryfinie, realizowane na bazie zajęć piłki ręcznej.	2018-2023	464	-	448,8	23,2	-
8. Integracja społeczna poprzez otwarcie świetlicy społeczno, edukacyjno - historycznej dla mieszkańców Nowego Czarnowa	2018-2020	500	425	-	75	-
9. Miejski szlak historyczny	2019-2020	500	425	-	75	-
10. Rozwój aktywności społecznej wybranych grup z terenów rewitalizowanych z gminy Gryfino	2019-2023	120	-	114	6	-
11. Przywrócenie funkcji zdrowotnej zdegradowanym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie	2018-2019	7000	5950	-	1050	-
12. Mapa sentymentalna Gryfina - historyczne spaceru po mieście	2018-2020	150	-	142,5	7,5	-

Numer projektu	Termin realizacji	Wartość projektu razem w tys. zł	RPO w tys. zł	EFS w tys. zł	Wkład własny (publiczny, prywatny) w tys. zł	Inne krajowe środki publiczne oraz prywatne w tys. zł
13. Aktywizacja sportowa różnych grup wiekowych na terenach zagrożonych wykluczeniem	2018-2023	50	-	47,5	2,5	-
14. Utworzenie pracowni witrażu – warsztaty witrażu	2018-2020	100	-	95	5	-
15. 4. Gryfiński transgraniczny festiwal biegowy	2018	80	-	-	-	80
16. Rewitalizacja Placu Barnima	2018-2020	4000	3400	-	600	-
17. Gryfińskie Centrum Kształcenia Artystycznego w Pałacyku Pod Lwami	2019-2023	10000	8500	-	1500	-
18. 84. Gryfińskie masowe biegi przełajowe	2018-2023	55	-	-	-	55
19. Integracja społeczna poprzez organizację Gryfińskiego Transgranicznego Festiwalu Biegowego	2018-2023	200	-	190	10	-
20. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe realizowane na bazie zajęć z lekkiej atletyki i gimnastyki artystycznej	2018-2023	200	-	190	10	-
20. Integracja społeczna poprzez zajęcia sportowe realizowane na bazie zajęć z lekkiej atletyki i gimnastyki artystycznej	2018-2020	200	170	-	30	-
21. Zmiana sposobu użytkowania budynku na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie, przystosowanie do celów terapeutyczno-rehabilitacyjnych.	2018-2020	1000	170	-	30	-
22. Rewitalizacja boiska rekreacyjno-sportowego na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie	2018-2020	800	850	-	150	-
23. Plac zabaw dla dzieci na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.	2018-2020	120	680	-	120	-

Numer projektu	Termin realizacji	Wartość projektu razem w tys. zł	RPO w tys. zł	EFS w tys. zł	Wkład własny (publiczny, prywatny) w tys. zł	Inne krajowe środki publiczne oraz prywatne w tys. zł
24. Utworzenie siłowni zewnętrznej na terenie dawnego sanatorium w Nowym Czarnowie.	2018-2020	80	102	-	18	-
25. Impreza turystyczno-rekreacyjna „Leśna Polana”.	2018-2023	50	-	-	-	50
26. Zajęcia ruchowe dla osób starszych i niepełnosprawnych.	2018-2023	50	-	-	-	50
27. Przystanek kultura.	2018-2023	50	-	-	-	50
28. Truchtem do zdrowia.	2018-2023	6	-	-	-	6
29. Bezpieczny senior.	2018-2023	60	-	-	-	60
30. Aktywny senior.	2018-2023	60	-	-	-	60
31. Centrum „Albatros” - przywrócenie funkcji użytkowej w zakresie społecznym, edukacyjnym i kulturowym obiektom po sanatorium w Nowym Czarnowie.	2018-2019	6000	5100	-	900	-
RAZEM	-	33426,6	25772	2682,82	4678,78	411

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Zespołu ds. rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Procedura uspołecznienia przygotowania programu rewitalizacji związana była zarówno z aktywnymi jak też biernymi formami angażującymi społeczność lokalną. Możliwość wypowiedzenia się mieszkańców gminy, w tym przede wszystkim mieszkańców obszarów rewitalizacji, realizowana poprzez m.in. warsztaty i spotkania z mieszkańcami oraz spacerzy badawcze – miała istotny wpływ na kształt programu rewitalizacji.

Proces konsultacji społecznych obejmował również tradycyjne formy, umożliwiające wnoszenie uwagi i opinii w formie pisemnej. Uspołeczniiony był także proces formułowania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. pomysły rewitalizacyjne zbierane były w formie kart projektów, które zgłosić mógł każdy zainteresowany.

Tabela 24. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.

Forma konsultacji	Opis / rezultaty
<p>1. Spotkanie konsultacyjne dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz granic obszaru rewitalizacji</p>	<p>Spotkanie z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy odbyło się 24.10.2017 r. W trakcie spotkania przeanalizowano wyniki diagnozy służącej wytyczeniu obszaru zdegradowanego oraz omówiono kwestie dotyczące wyznaczenia obszaru rewitalizacji</p>
<p>2. Spotkania z mieszkańcami oraz liderami społecznymi</p>	<p>Odbyły się pięć tego typu spotkań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 07.11.2017 r. o godz. 13:00 w Gryfinie • 27.11.2017 r. o godz. 16:00 w Nowym Czarnowie • 28.11.2017 r. o godz. 16:00 w Gryfinie • 18.12.2017 r. o godz. 13:30 w Sobiemyślu • 18.12.2017 r. o godz. 15:30 w Dołgiach <p>Spotkania miały charakter warsztatowo-konsultacyjny i dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawienia wyników diagnozy delimitacyjnej, • przedstawienia ostatecznego zasięgu przestrzennego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • przedstawienia wyników diagnozy pogłębionej obszarów rewitalizacji, • przedstawienia wyników analiz dotyczących potencjałów rozwojowych zidentyfikowanych na obszarach rewitalizacji, • zebrania informacji do opracowania wizji obszarów rewitalizacji oraz celów i kierunków działań rewitalizacyjnych, • omówienia zasad zgłaszanych projektów rewitalizacyjnych. <p>W części warsztatowej wykorzystano metodę dyskusji w celu wypracowania treści niezbędnych do dalszych prac nad Programem Rewitalizacji. W części konsultacyjnej wykorzystano metodę prezentacji w celu przedstawienia oraz skonsultowania z uczestnikami spotkań wyników przeprowadzonych diagnoz i analiz.</p>

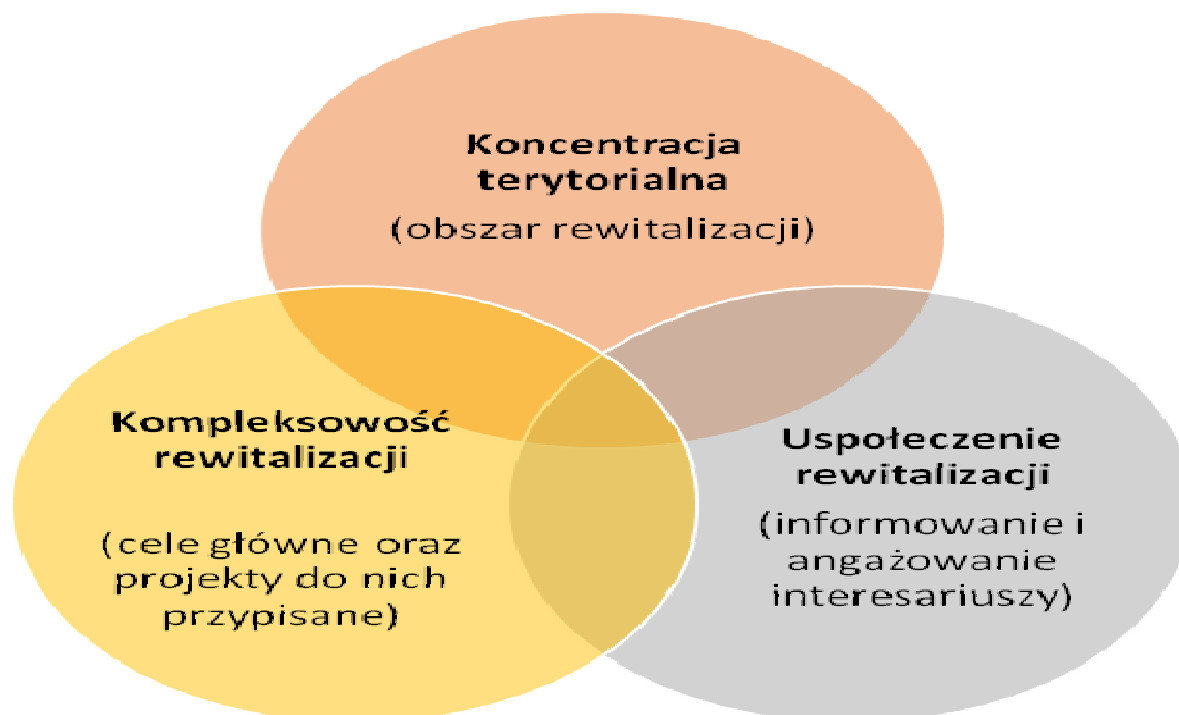
	<p>W trakcie spotkań warsztatowic z firmy Instytut Badawczy IPC moderował dyskusję z udziałem mieszkańców Obszarów Rewitalizacji.</p> <p>Moderatorem spotkań był dr Przemysław Wołczek – przedstawiciel Instytutu Badawczego IPC.</p>
3. Spotkanie dotyczące wypełniania kart projektów	<p>Odbyły się jedno tego typu spotkanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 28.11.2017 r. o godz. 13:00 w Gryfinie <p>Spotkania miały charakter konsultacyjny i dotyczyły zasad wypełniania kart projektów. Na spotkanie zostali zaproszeni interesariusze, którzy na wcześniejszych spotkaniach wyrazili chęć zgłoszenia projektów rewitalizacyjnych</p>
4. Działania aktywizujące z mieszkańcami obszaru rewitalizacji	<p>Odbyły się dwa tego typu działania aktywizujące na dwóch największych ludnościowo obszarach rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 27.11.2017 r. o godz. 12:00 w Nowym Czarnowie • 28.11.2017 r. o godz. 12:00 w Gryfinie <p>Działania aktywizujące miały na celu uzyskanie pogłębionych informacji od mieszkańców największych rewitalizowanych obszarów o istniejących na tych terenach problemach społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych oraz technicznych. Ważne było również ustalenie potencjałów rozwojowych tych obszarów oraz uzyskanie informacji na temat działań jakie należy podjąć w rewitalizowanych obszarach.</p>
5. Działania aktywizujące dla dzieci z zakresu rewitalizacji	<p>Działania aktywizujące dla dzieci z zakresu rewitalizacji odbyły się w ramach konkursu plastycznego pt. "Moje Gryfino-Moja Przestrzeń".</p> <p>Konkurs ogłoszono 25 listopada 2017 r., a rozstrzygnięcie konkursu miało miejsce dnia 21 grudnia 2017 r. podczas prezentacji projektu LPR.</p>
6. Wizje lokalne na obszarach rewitalizacji	<p>Zrealizowano cztery wizje lokalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 27.11.2017 r. w Nowym Czarnowie • 28.11.2017 r. w Gryfinie • 18.12.2017 r. w Dołgich • 18.12.2017 r. w Sobiemyślu <p>Wizje lokalne miały na celu zebranie materiału fotograficznego odnośnie sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej obszarów rewitalizacji</p>
7. Korespondencyjne zbierania pomysłów rewitalizacyjnych.	<p>Mieszkańcy poszczególnych podobszarów przekazywali pomysły i projekty na rewitalizację w formie elektronicznej. Pomysły były analizowane oraz zostały ujęte w opisach projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</p>
8. Opublikowanie projektu programu rewitalizacji na stronie internetowej gminy	<p>W trakcie realizacji.</p>

Źródło: opracowanie własne

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.

Rewitalizacja w praktyce odznacza nowe podejście do zarządzania gminą w kontekście realizowanych na rzecz części jej przestrzeni (obszaru rewitalizacji) działań rozwojowych. Wybrane aspekty, charakteryzujące rewitalizację, w tym koncentracja na obszarze rewitalizacji, kompleksowość działań rewitalizacyjnych oraz uspołecznienie rewitalizacji – wzajemnie się przenikają.

Rysunek 41. Poglądowy schemat rewitalizacji w Gminie Gryfino

Źródło: opracowanie własne

Partycypacja społeczna jest jednym z filarów rewitalizacji. Aby tak się stało w gminie Gryfino konieczne jest stworzenie odpowiednich narzędzi i mechanizmów, które pozwolą prowadzić rewitalizację w sposób partycypacyjny, a które będą dedykowane konkretnej przestrzeni gminy. Koncentracja terytorialna na wybranym obszarze w gminie Gryfino oznacza konieczność wypracowania dla tego obszaru – dedykowanego modelu partycypacji społecznej.

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

W gminie Gryfino wykorzystane zostaną następujące formy uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji:

1) Związane z kompleksowym wdrażaniem programu rewitalizacji – w tym przypadku nadrzędnymi działaniami będzie:

- działalność Zespołu ds. rewitalizacji (spotkania z członkami zespołu, ponadto członkowie zespołu będą multiplikatorami informacji nt. programu rewitalizacji),
- konsultowanie i opiniowanie z mieszkańcami założeń i oczekiwań odnośnie przemian rewitalizacyjnych, jak też ewaluacji programu rewitalizacji (w tym w odniesieniu do sposobów komunikacji i informacji).

2) Związane z realizacją konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – w tym przypadku uspołecznienie związane będzie z:

- konsultowaniem, opiniowaniem założeń poszczególnych projektów. Istotne jest docieranie do mieszkańców, na rzecz których realizowane będą przedsięwzięcia (spotkania bezpośrednio na obszarach rewitalizacji, festyny np. podwórkowe, otwarte punkty konsultacyjne i doradcze np. w trakcie imprez plenerowych, badania i wywiady z mieszkańcami). Istotne jest tworzenie narzędzi dopasowanych do lokalnej specyfiki (np. formularze badawcze w formie elektronicznej, papierowej, bezpośrednie spotkania z mieszkańcami). Oprócz standardowych działań, takich jak upublicznienia planów realizacji poszczególnych przedsięwzięć, istotne będzie bezpośrednie dotarcie z założeniami poszczególnych projektów do mieszkańców,
- wykorzystaniem w szczególności takich rozwiązań, w których w prosty sposób można uwzględnić opinie mieszkańców, np. dot. zagospodarowania przestrzeni.

Procedura uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji zakłada podjęcie w Gminie Gryfino następujących działań upowszechniających założenia programu, budujących świadomość mieszkańców o prowadzonym procesie rewitalizacji oraz włączających mieszkańców w procesy realizacyjne i decyzyjne związane z rewitalizacją:

- informowanie mieszkańców przez różne kanały przekazu: praca lokalna/Internet (strona www.rewitalizacja.gryfino.pl, portal społecznościowy Facebook – profil Gminy Gryfino) o planowanych działaniach, konsultowanych przedsięwzięciach,
- organizacja mikrofestynów podwórkowych integrujących mieszkańców wokół danej przestrzeni, tworzących więzi sąsiedzkie,
- wspieranie wspólnych inicjatyw mieszkańców na rzecz poprawy warunków zamieszkania: promocja instrumentu „Inicjatywy lokalnej”, organizacja konkursów na najładniejsze podwórko,
- organizacja warsztatów, szkoleń dla mieszkańców motywujących do zagospodarowania przestrzeni sąsiedzkich w zieleń,
- udział mieszkańców w tworzeniu koncepcji lub dokumentacji technicznej,
- akcje edukacyjne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez szkoły, przedszkola, placówki wsparcia dziennego, kluby seniora - o konieczności współpracy sąsiedzkiej,
- akcje informacyjne dla poszczególnych grup interesariuszy promujące np. dostępne źródła finansowania przedsięwzięć remontowych, termomodernizacyjnych, itp.
- poszerzanie grup interesariuszy o nowe podmioty mogące zintensyfikować założone efekty programu rewitalizacji.

12. Opis struktury zarządzania realizacją programu rewitalizacji

12.1. System realizacji

Opracowanie i przyjęcie programu rewitalizacji rozpoczyna pierwszy i najistotniejszy etap procesu wdrażania. Proces wdrażania zależy będzie od podejmowanych działań, a proces realizacji programu – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad programem, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację pomiędzy struktury/jednostki organizacyjne Gminy.

Za proces wdrażania i zarządzania Programem Rewitalizacji odpowiedzialność ponosić będzie Miasto i Gmina Gryfino. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu rewitalizacji pełnić będzie:

- Burmistrz Miasta i Gminy Gryfino
- Naczelnik Wydziału Inwestycji i Rozwoju.
- Naczelnik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych

Koordynatorem realizacji Programu Rewitalizacji będzie Inspektor - Architekt Miejski wraz z Zespołem ds. rewitalizacji, w skład którego wejdą przedstawiciele poszczególnych wydziałów/biur Urzędu Miasta zaangażowanych bezpośrednio lub pośrednio w jego realizację.

Dla powodzenia wdrożenia Programu Rewitalizacji należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania programu rewitalizacji.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich komplementarności,
- budowy trwałej sieci partnerstwa na rzecz rozwoju gminy, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w Programie Rewitalizacji,
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb,
- poprawy skuteczności działania tych podmiotów poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w mieście, które są rezultatem prowadzonych działań rewitalizacyjnych,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społeczno-gospodarczym,
- budowy warunków sprzyjających wdrażaniu Programu Rewitalizacji,
- wdrażania Programu Rewitalizacji.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu Programu Rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

System realizacji Programu Rewitalizacji stworzony został z myślą o takich cechach programu rewitalizacji jak komplementarność, konieczność partnerskiej realizacji, jak też podejście projektowe. Oznacza to m. in. konieczność analizowania szeregu różnych aspektów realizacyjnych, jak też posiada przekrojowej wiedzy nt. szerokiego spektrum poruszanych przez program rewitalizacji obszarów tematycznych.

12.2. Zarządzanie

Budowa i realizacja Programu Rewitalizacji jest zabiegiem złożonym. Wymaga bowiem przeprowadzenia wielu działań o charakterze diagnostycznym, konsultacyjnym, negocjacyjnym, planistycznym, prawnym, wdrożeniowym i monitoringowym – korygowania projektów i działań w trakcie ich realizacji oraz kompleksowej oceny po zakończeniu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymaga utworzenia lub wyznaczenia przez podmiot rewitalizacji organu, któremu czynność ta zostanie powierzona.

Biorąc powyższe pod uwagę zdecydowano się na powołanie **Zespołu ds. rewitalizacji**.

Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu przedstawicieli wydziałów i biur Urzędu Miasta i Gminy Gryfino oraz innych interesariuszy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny działań rewitalizacyjnych oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza.

Zespół ds. rewitalizacji ma za zadanie wspierać Burmistrza oraz Radę Miasta w podejmowaniu istotnych decyzji dot. Programu Rewitalizacji. Ponadto Zespół ds. rewitalizacji będzie pośredniczyć oraz wspierać Burmistrza oraz Radę Miasta w komunikacji z interesariuszami rewitalizacji oraz wdrażaniu pomysłu na partycypację społeczną.

Tabela 25. Procedura powołania Zespołu ds. rewitalizacji

POWOŁANIE ZESPOŁU DO SPRAW REWITALIZACJI	
Sposób powołania	Skład osobowy i tryb pracy zostaną określony w Zarządzeniu Burmistrza Miasta
Skład	<p>Przynajmniej jeden przedstawiciel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wydziału Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska\ • Wydziału Inwestycji i Rozwoju • Wydziału Gospodarki Komunalnej • Wydziału Działalności Gospodarczej, Rolnictwa i Gospodarki Nieruchomościami • Wydziału Zamówień Publicznych • Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych • Wydziału Organizacyjnego • Wydziału Finansowo - Księgowego • Centrum Usług Wspólnych w Gryfinie • Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryfinie • Firmy Dom Lekarski sp z o.o. • Szpitala Powiatowego w Gryfinie sp. z o.o. • Firmy My Home Development sp. z o.o • Gryfińskiego Domu Kultury • Stowarzyszenia Sobiemyśl Plus Grupa Działania • Szkoły Podstawowej nr 3 w Gryfinie • mieszkańców: Dołgie, Gryfina 1, Sobiemyśla i Nowego Czarnowa • Zespołu Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie <p>Skład Zespołu może zostać poszerzony w zależności od potrzeb, co zostanie określone w odpowiednim Zarządzeniu.</p>
Funkcje	<ul style="list-style-type: none"> • bieżąca koordynacja prac rewitalizacyjnych, • konsultowanie i optymalizacja działań rewitalizacyjnych, • poszukiwanie możliwości finansowania zaplanowanych działań w tym aplikowanie o środki, • potwierdzanie zgodności przedsięwzięć z wyznaczonymi celami Programu Rewitalizacji, • współpraca oraz prowadzenie dialogu z interesariuszami programu, • poszukiwanie nowych partnerów dla przedsięwzięć i umożliwianie współpracy między nimi, • ocena stopnia osiągnięcia wskaźników wyznaczonych w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, • przygotowanie i przeprowadzanie procesu aktualizacji Programu

	Rewitalizacji <ul style="list-style-type: none"> • proponowanie i opiniowanie wprowadzonych zmian w Programie Rewitalizacji, • weryfikacja zgodności realizowanych projektów z wyznaczonymi celami – bieżący monitoring i ewaluacja.
Częstotliwość spotkań	Przynajmniej 1 raz na kwartał

Zespół ds. rewitalizacji stanowić będzie „łącznik” pomiędzy instytucjami publicznymi, które realizują program rewitalizacji, a interesariuszami rewitalizacji, w szczególności mieszkańcami. Obsługę organizacyjną Zespołu ds. rewitalizacji zapewni Burmistrz.

Proponuje się, aby Burmistrz Gryfina niezwłocznie po podjęciu przez Radę Miasta uchwały dot. przyjęcia Programu Rewitalizacji powołał Zespół ds. rewitalizacji

Proces tworzenia oraz realizacji Programu Rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

1. Przygotowanie do sporządzania programu rewitalizacji.
2. Sporządzenie projektu programu rewitalizacji.
3. Konsultacje społecznego programu rewitalizacji.
4. Opiniowanie projektu programu rewitalizacji.
5. Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz uchwalenie programu rewitalizacji.
6. Realizacja programu rewitalizacji.

Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji ujęte zostały w poniżej tabeli.

Tabela 26. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miasta, Burmistrz	2018
2	Powołanie i działalność Zespołu ds. rewitalizacji. Zespół stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą. Zakłada się cykliczność spotkań zespołu ds. rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Zespół pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest	Zespół ds. rewitalizacji, Burmistrz	2018

	zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z Interesariuszami, których reprezentuje.		
3.	Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń. Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Podmioty realizujące zadania ujęte w programie rewitalizacji.	2018-2023
4.	Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Zespół ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię. Zmiana programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli: 1) nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, 2) nie wymaga zmiany uchwały.	Zespół ds. rewitalizacji, Burmistrz	2021
5.	Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania miasta i gminy. Warunkiem przyjęcie dodatkowych projektów do programu rewitalizacji jest uzasadnienie ich realizacji w kontekście osiągania celów programu rewitalizacji i przeciwdziałania istotnym problemem obszaru rewitalizacji. Uzasadnienie powinno być załączone do zgłaszanej karty projektów i powoływać się na zapisy diagnozy oraz celów programu rewitalizacji, względnie zawierać aktualne dane potwierdzające istnienie problemu lub negatywne zmiany obserwowane na obszarze rewitalizacji (np. dane OPS).	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji	Lata 2018-2023
6.	Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność miasta uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów, Komitetu rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Burmistrz, Zespół ds. rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Lata 2018-2023

Zarządzanie realizacją Programu Rewitalizacji będzie zadaniem Urzędu Miasta i Gminy Gryfino. W związku z tym odpowiednie wydziały i jednostki Urzędu odpowiedzialne za zarządzanie i realizację poszczególnych części Programu Rewitalizacji stosować się będą do zasad organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej w Gminie Gryfino, które określone zostały **ZARZĄDZENIEM NR 0152-52/10 BURMISTRZA MIASTA I GMINY GRYFINO z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania kontroli zarządczej w Gminie Gryfino.**

12.3. Monitoring i ewaluacja

12.3.1. Monitoring

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023 będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem rewitalizacji. Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji i jego efektów będzie prowadzony przez Zespół zadaniowy wyłoniony w ramach Zespołu ds. rewitalizacji.

Głównymi obszarami monitorowania programu rewitalizacji są:

- cele główne wytyczone w programie,
- kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów rewitalizacji na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Jednostka odpowiedzialna za monitoring procesu rewitalizacji, tj. Zespół zadaniowy wyłoniony w ramach Zespołu ds. rewitalizacji będzie również udostępniała lokalnej społeczności wyniki prowadzonej sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (www.gryfino.pl), w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.gryfino.pl) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

W ramach monitoringu prowadzona będzie obserwacja realizacji zamierzeń poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, co pozwoli stwierdzić w jakim stopniu osiągnane są cele programu rewitalizacji. W tym celu Zespół zadaniowy będzie monitorował realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych pozyskując informacje od podmiotów wdrażających projekty. Takie podejście powinno spowodować, że monitoring będzie dostarczał informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów. Informacje gromadzone w trakcie monitoringu pozwolą także na odpowiednio szybkie reagowanie wówczas, gdy proces wdrażania programu rewitalizacji będzie ulegał zakłóceniom.

Monitoring procesu wdrażania programu rewitalizacji obejmować będzie aspekty rzeczowe oraz finansowe.

Monitoring rzeczowy będzie zbierał informacje na temat aktualnego stanu realizacji programu rewitalizacji. W ramach monitoringu rzeczowego prowadzona będzie corocznie analiza zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ponadto prowadzona będzie analiza zmian wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnozy delimitacyjnej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Powyższe działania umożliwią dokonanie oceny postępu i efektywności głównych założeń programu rewitalizacji. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac wdrożeniowych, natomiast ich stan osiągnięcia oceniany będzie cyklicznie co roku. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania programu

rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2016 roku. Lista wskaźników monitorowania osiągnięcia celów programu rewitalizacji została przedstawiona w punkcie 12.4 niniejszego rozdziału.

Z kolei w ramach monitoringu finansowego gromadzone będą informacje na temat szacunkowego kosztu prowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz wykorzystanych źródeł finansowania. Dane te stanowiąc będą podstawę do oceny sprawności wydatkowania środków przeznaczonych na rewitalizację. Zakłada się, że monitoring finansowy będzie prowadzony w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych sprawozdaniach powinny obejmować m.in. wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, procentowy stan zaawansowania realizacji projektu oraz stopień osiągnięcia założonych w projekcie wskaźników.

Rekomenduje się, aby do końca marca kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, pracownicy Urzędu Miasta i Gminy w Gryfinie, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych wchodzących w skład programu rewitalizacji, obowiązkowo składali informacje okresowe do Zespołu zadaniowego powołanego w ramach Zespołu ds. rewitalizacji. Takie postępowanie pozwoli na bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co umożliwi wykrycie ewentualnych nieprawidłowości i problemów w procesie wdrażania programu rewitalizacji.

Należy także podkreślić, że dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ważna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania procesu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Rekomenduje się, aby Zespół ds. rewitalizacji przygotowywał przynajmniej raz na dwa lata raport/sprawozdanie z postępu realizacji założeń programu rewitalizacji. Przedmiotowy raport/sprawozdanie powinien być udostępniony interesariuszom procesu rewitalizacji a w szczególności mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

Monitoring programu rewitalizacji będzie odbywał się w dwóch etapach:

- dwuletnie sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów,
- analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi gminy wg wskaźników rezultatu.

12.3.2. Ewaluacja

Opracowując Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023 przyjęto założenie, że będzie on miał charakter otwarty, przez co należy rozumieć, że w przypadku zmiany uregulowań prawnych, pojawienia się nowych problemów na obszarze rewitalizacji czy też wykreowania nowych projektów i/lub przedsięwzięć służących ograniczeniu negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji – program rewitalizacji będzie aktualizowany.

Ewaluacja programu rewitalizacji będzie dotyczyć oceny realizacji celów programu rewitalizacji oraz jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji. Ewaluacja przyniesie odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu program rewitalizacji rozwiązuje realne problemy gminy i jej społeczności.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów rewitalizacyjnych.

Ewaluacja założeń programu rewitalizacji oraz stopnia realizacji projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- ocena przed realizacją działań - czy i w jaki sposób program, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpłyną na grupy docelowe, przyczynią się do poprawy sytuacji na terenie gminy,
- ocena w trakcie realizacji działań - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku. Ocena ta będzie prowadzona przez Zespół zadaniowy, którego zadaniem będzie przygotowanie raportów/sprawozdań z realizacji programu rewitalizacji, co najmniej raz na 2 lata;
- ocena śródkresowa – prowadzona raz na trzy lata, odpowiada na pytanie program rewitalizacji wymaga aktualizacji,
- ocena po realizacji działań – ocena długoterminowego wpływu programu rewitalizacji na grupy docelowe. Służy ona ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach programu rewitalizacji z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W trakcie wdrażania programu rewitalizacji ewaluacji podlegać będzie to, czy realizowane projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne skutecznie ograniczają zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji zjawiska kryzysowe. W przypadku zdiagnozowanego niewystarczającego oddziaływania tych projektów i/lub przedsięwzięć na sytuacje problemowe uruchomiony zostanie proces generowania kolejnych projektów i/lub przedsięwzięć odpowiadających na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji zjawiska kryzysowe. Odbiorcy tych projektów i/lub przedsięwzięć oraz ich zakres uzależnione będą od: dynamiki zmian zachodzących w sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz całej gminy, możliwości finansowych budżetu gminy oraz dostępności środków zewnętrznych, poziomu zaangażowania interesariuszy lokalnych w planowane działania oraz zakresu potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023 jest dokumentem, który będzie podlegał ocenie aktualności jego zapisów w kontekście zmian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarze rewitalizacji. Ponadto oceniany będzie stopień realizacji założeń programu rewitalizacji. Oceny aktualności i stopnia realizacji programu dokona Burmistrz Miasta i Gminy Gryfino raz na dwa lata (tj. na dzień 31.12.2019 r., 31.12.2021 r., 31.12.2023 r.), wykorzystując do tego celu m.in. raporty/sprawozdania z postępu prac wdrożeniowych. Wspomniane raporty/sprawozdania będzie przygotowywał Zespół ds. rewitalizacji. Ocena sporządzona przez Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino będzie podlegać zaopiniowaniu przez Radę Miejską oraz zostanie opublikowana na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej.

W ramach ewaluacji programu rewitalizacji może okazać się, że program wymaga zmiany. W takiej sytuacji Burmistrz Miasta i Gminy Gryfino wystąpi z własnej inicjatywy do Rady Miejskiej z wnioskiem

o jego zmianę. Następnie Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana programu rewitalizacji będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony.

Przedstawione powyżej zasady funkcjonowania systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwolą wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w programie rewitalizacji, wynikający przede wszystkim ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

12.4. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów programu rewitalizacji

W poniższej tabeli zestawiono najistotniejsze wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023, odnoszące się do przestrzeni obszaru rewitalizacji w Gminie i Mieście Gryfino. Wskazują one, jakie zmiany oczekiwane są w związku z realizacją poszczególnych celów rewitalizacji.

Tabela 27. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023

Wskaźnik	Co mierzy?	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Wartość wyjściowa (dane 2016 rok)	Oczekiwana zmiana w 2023 roku
Cel 1. Zmniejszony poziom negatywnych zjawisk społecznych					
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Depopulację	UMiG	1 raz/rok	6751	Utrzymanie poziomu z 2016 roku lub spadek nie większy niż średnia gminna
Liczba osób bezrobotnych	Poziom bezrobocia	PUP	1 raz/rok	594	500
Liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej	Poziom ubóstwa	OPS	1 raz/rok	415	350
Liczba osób objętych pomocą społeczną	Poziom ubóstwa	OPS	1 raz/rok	733	650
Cel 2. Zwiększona aktywność społeczna i poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji					
Liczba aktywnych uczestników (dorośli) stałych bezpłatnych zajęć kulturalnych w ośrodkach kultury (domy, kluby, świetlice)	Poziom aktywności społecznej dorosłych	UMiG	1 raz/rok	brak danych	200
Liczba dzieci i młodzieży (do lat 18) korzystających z usług/zajęć oferowanych przez domy kultury, świetlice.	Poziom aktywności społecznej dzieci i młodzieży	UMiG	1 raz/rok	brak danych	200
Liczba osób fizycznych prowadząca działalność gospodarczą	Poziom przedsiębiorczości indywidualnej	CEIDG	1 raz/rok	519	550
Cel 3 Rozwinięta infrastruktura społeczna oraz rozwinięte przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji.					
Liczba zmodernizowanych i/lub utworzonych obiektów infrastruktury społecznej oraz przestrzeni publicznych [szt.]	Stan infrastruktury społecznej	UMiG	1 raz/rok	0	6
Liczba zrewitalizowanych i/lub utworzonych przestrzeni publicznych [szt.]	Stan przestrzeni publicznej	UMiG	1 raz/rok	0	4
Cel 4. Poprawiony stan zasobów mieszkaniowych, środowiska oraz infrastruktury technicznej obszaru rewitalizacji.					
Liczba wyremontowanych gminnych obiektów mieszkaniowych na obszarze rewitalizacji [szt.]	Budynki mieszkaniowe o poprawionym stanie technicznym	UMiG	1 raz/rok	0	4
Liczba metrów bieżących naprawionych dróg [mb]	Infrastruktura komunikacyjna	UMiG	1 raz/rok	0	1000
Liczba metrów bieżących naprawionych chodników [mb]	Infrastruktura komunikacyjna	UMiG	1 raz/rok	0	2000
Liczba budynków z pokryciem azbestowym	Występowanie materiałów zawierających azbest	UMiG	1 raz/rok	26	20
Odsetek mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów	Świadomość ekologiczną mieszkańców	UMiG	1 raz/rok	86,8%	97%

13. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.), zwanej dalej OoŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty planów z dziedziny przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jednocześnie zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy OoŚ organ opracowujący projekt dokumentu, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny) może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jeżeli uzna, że realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz w przypadku, gdy analizowany dokument dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów lub obszarów w granicach jednej gminy.

Przy rozważaniach możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 Ustawy OoŚ:

- 1) Charakter działań przewidzianych w dokumencie,
- 2) Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko,
- 3) Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko.

W wyniku analizy projektów i przedsięwzięć ujętych w Programie rewitalizacji stwierdzono, że:

W trakcie procedowania.

14. Spis rysunków, tabel i zdjęć

Rysunek 1. Podział gminy Gryfino na jednostki przestrzenne.....	22
Rysunek 2. Zmiany liczby ludności w gminie Gryfino w latach 2011 – 2016.....	26
Rysunek 3. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (2016) w gminie Gryfino	29
Rysunek 4. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w gminie Gryfino w 2016 roku w przeliczeniu na mieszkańca	30
Rysunek 5. Kwoty wypłaconych świadczeń pomocy społecznej w gminie Gryfino w 2016 roku w przeliczeniu na mieszkańca	31
Rysunek 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej w gminie Gryfino w 2016 roku na 100 mieszkańców	34
Rysunek 7. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego.....	37
Rysunek 8. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców	40
Rysunek 9. Budynki pokryte azbestem w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	42
Rysunek 10. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w gminie Gryfino w 2016 roku	44
Rysunek 11. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw w gminie Gryfino w 2016 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	46
Rysunek 12. Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców w gminie Gryfino w 2016 roku	48
Rysunek 13. Obszary zdegradowane w gminie Gryfino	52
Rysunek 14. Granice podobszaru rewitalizacji Gryfino 1	64
Rysunek 15. Granice podobszaru rewitalizacji Dołgie.....	76
Rysunek 16. Centrum wsi	80
Rysunek 17. Skwer w centrum wsi, na którym znajduje się plac zabaw	80
Rysunek 18. Osiedle bloków po byłym PGR	81
Rysunek 19. Centrum wsi, widoczny obiekt gospodarczy	81
Rysunek 20. Tereny gospodarcze	81
Rysunek 21. Zabytkowy kościół wraz z teren okalającym	83
Rysunek 22. Zabytkowy kościół – widok od frontu	83
Rysunek 23. Obiekt po dawnej Gorzelni	84
Rysunek 24. Granice podobszaru rewitalizacji Nowe Czarnowo.....	86
Rysunek 25. Granice podobszaru rewitalizacji Sobiemyśl.....	100
Rysunek 26. Lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w relacji do drogi ekspresowej S3.	105
Rysunek 27. Droga gminna biegnąca przez wieś.....	105
Rysunek 28. Budynek przedszkola.....	107
Rysunek 29. Plac zabaw przy świetlicy wiejskiej i przedszkolu	107
Rysunek 30. Świetlica wiejska	107
Rysunek 31. Sklep (łącznie we wsi są dwa sklepy, oba czynne po godz. 15:00)	108
Rysunek 32. Teren po byłym zaniedbanym parku.	108
Rysunek 33. Widok na gospodarstwo rolne, zajmujące teren o byłym PGR.....	109
Rysunek 34. Część wsi z zabudową wielorodzinną.....	109
Rysunek 35. Część wsi z zabudową wielorodzinną (bloki po wschodniej stronie wsi).....	110

Rysunek 36. Zły stan drogi i chodnika w centrum wsi.....	110
Rysunek 37. Elewacje bloków po wschodniej stronie wsi.....	110
Rysunek 38. Zaniedbany przystanek PKS, miejsce spotkań młodzieży	111
Rysunek 39. Teren za blokami (widoczny zły stan drogi wewnętrznej)	111
Rysunek 40. Teren sportowy we wsi (działa tu klub sportowy Sparta; teren został ogrodzony za fundusze sołeckie).....	112
Rysunek 41. Poglądowy schemat rewitalizacji w Gminie Gryfino.....	192
Tabela 1. Spójność rewitalizacji z założeniami krajowych i regionalnych polityk rozwoju	7
Tabela 2. Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do obliczenia syntetycznego wskaźnika opisującego koncentrację problemów społecznych	17
Tabela 3. Jednostki przestrzenne w gminie Gryfino.....	19
Tabela 4. Wskaźniki strefy pozaspółecznej wykorzystane w procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego	24
Tabela 5. Zmiany liczby ludności w gminie Gryfino w latach 2011 – 2016	25
Tabela 6. Odsetek ludności gminy Gryfino w wieku poprodukcyjnym w latach 2011 – 2016	27
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie pieniężnej w gminie Gryfino w 2016 roku na 100 mieszkańców	32
Tabela 8. Syntetyczny wskaźnik koncentracji problemów społecznych.....	36
Tabela 9. Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców	38
Tabela 10. Budynki pokryte azbestem w gminie Gryfino w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	41
Tabela 11. Odsetek osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w gminie Gryfino w 2016 roku	43
Tabela 12. Ogólnodostępne place zabaw w gminie Gryfino	45
Tabela 13. Liczba budynków w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców w gminie Gryfino w 2016 roku	47
Tabela 14. Zestawienie koncentracji problemów społecznych z występowaniem problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w gminie Gryfino	51
Tabela 15. Dane opisujące zjawiska w gminie Gryfino na obszarach zdegradowanych (OZ)	53
Tabela 16. Dane wykorzystane do przeprowadzenia pogłębionej diagnozy obszarów rewitalizacji....	62
Tabela 17. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych obszaru rewitalizacji w gminie Gryfino	127
Tabela 18. Zasadnicze problemy oraz potencjały obszaru rewitalizacji wraz z oczekiwaną wizją przemian.....	132
Tabela 19. Kierunki działań rewitalizacyjnych.....	139
Tabela 20. Lista podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	142
Tabela 21. Pozostałe projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	181
Tabela 22. Szczegółowe ramy finansowe i harmonogram związany z realizacją podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	185
Tabela 23. Harmonogram realizacji pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	188
Tabela 24. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.....	190
Tabela 25. Procedura powołania Zespołu ds. rewitalizacji	196
Tabela 26. Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji.	197
Tabela 27. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta i Gminy Gryfino na lata 2017-2023	203

Zdjęcie 1. Osiedle wielorodzinne po PGR w miejscowości Sobiemyśl	58
Zdjęcie 2. Osiedle wielorodzinne po PGR w miejscowości Dołgie	58
Zdjęcie 3. Plac Księcia Barnima I.....	68
Zdjęcie 4. Nabrzeże od strony ulicy 1 Maja.....	69
Zdjęcie 5. Parking na Nabrzeżu od strony ulicy 1 Maja	69
Zdjęcie 6. Przejście z Nabrzeża od strony ulicy Bałtyckiej	70
Zdjęcie 7. Skwer przy skrzyżowaniu ul. 1 Maja i Bolesława Chrobrego w Gryfinie, widoczna niska estetyka otoczenia.....	70
Zdjęcie 8. Droga na Nabrzeże od strony 1 Maja.....	71
Zdjęcie 9. Stan drogi i chodnika przy zejście na Nabrzeże od ulicy Tadeusza Kościuszki.....	71
Zdjęcie 10. Stan drogi i chodnika przy zejście na Nabrzeże od ulicy Tadeusza Kościuszki.....	73
Zdjęcie 11. Skwer przy skrzyżowaniu ul. 1 Maja i Bolesława Chrobrego (widoczne stare płyty chodnikowe, brak roślinność, która daje cień).....	74
Zdjęcie 12. Plac Księcia Barnima – centralne miejsce w Gryfinie (obecnie parking).....	74
Zdjęcie 13. Targowisko miejskie w Gryfinie. Miejsce spotkań mieszkańców oraz aktywności gospodarczej (obiekt położony pomiędzy ulicami Kościuszki, Energetyków, Nadodrzańską, w sąsiedztwie Nadbrzeża)	75
Zdjęcie 14. Zabudowania gospodarcze	84
Zdjęcie 15. Dalsza część zabudowy gospodarczej	84
Zdjęcie 16. Skwer w centrum wsi.	85
Zdjęcie 17. Estetyczny i zadbane plac zabaw w centrum wsi.....	85
Zdjęcie 18. Nieduży asfaltowy plac przed świetlicą, przed którym dzieci grają w piłkę.	85
Zdjęcie 19. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej – cz. 1.....	93
Zdjęcie 20. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej – cz. 2.....	93
Zdjęcie 21. Opuszczone budynki po Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej, budynek basenu	94
Zdjęcie 22. Wnętrze budynku basenu	94
Zdjęcie 23. Kaplica w obrębie Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej	94
Zdjęcie 24. Wejście do kaplicy w obrębie Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej	95
Zdjęcie 25 .Boisko w pobliżu Domu Opieki Społecznej i Szkoły Specjalnej	95
Zdjęcie 26. Droga prowadząca od budynków byłego Sanatorium, korzystają z niej również mieszkańcy Nowego Czarnowa.....	96
Zdjęcie 27. Korytarz w budynku mieszkalnym przy byłym Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej	96
Zdjęcie 28. Stan bramy i drogi wjazdowej na teren na którym znajduje się Dom Opieki Społecznej i Szkoła Specjalna oraz obiekty byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej	98
Zdjęcie 29. Przystanek przy drodze do obiektów byłego Sanatorium neuropsychiatrii dziecięcej.....	98
Zdjęcie 30. Niebezpieczny zakręt przy Szkole Specjalnej, trasa na przystanek autobusowy, z którego korzystają również dzieci ze Szkoły Specjalnej.....	99
Zdjęcie 31. Stan chodnika przy zakręcie, trasa na przystanek autobusowy, z którego korzystają również dzieci ze Szkoły Specjalnej.....	99
Zdjęcie 32. Widok na bazę rolną	109
Zdjęcie 33. Parking oraz teren wspólny za blokami wielorodzinnymi (widoczna niska estetyka przestrzeni oraz zły stan chodników)	112
Zdjęcie 34. Tablica informacyjna Nabrzeża Miejskiego w Gryfinie	115
Zdjęcie 35. Budynek zlokalizowany w przestrzeni Nabrzeża z możliwością udostępnienia lokali na cele gospodarcze oraz społeczne.....	115
Zdjęcie 36. Droga rowerowa oraz widoczne na drugim planie miejsca parkingowe	116
Zdjęcie 37. Most na Odrze ułatwiający dostęp do Nabrzeża od strony Niemieckiej	116
Zdjęcie 38. Deptak na Nabrzeżu	116

Zdjęcie 39. Deptak na Nabrzeżu z widocznym fragmentem ścieżki rowerowej	117
Zdjęcie 40. Deptak na Nabrzeżu z widocznym budynkiem „Tawerny”	117
Zdjęcie 41. Miejsca parkingowe na terenie Nabrzeża	117
Zdjęcie 42. Obiekt mieszkalny o niskiej estetyce w bezpośrednim sąsiedztwie Nabrzeża	118
Zdjęcie 43. Problem braku odpowiedniego skomunikowania Nabrzeża z terenami rekreacyjnymi leżącymi nad Odrą	118
Zdjęcie 44. Miejsce zakończenia szlaków komunikacyjnych (pieszych i rowerowych) prowadzących od Nabrzeża w kierunku południowym, gdzie zlokalizowane są tereny rekreacyjne	119
Zdjęcie 45. Chodnik prowadzący od końca Nabrzeża do terenów rekreacyjnych	120
Zdjęcie 46. Wejście na teren obiektów gospodarczych zlokalizowanych pomiędzy Nabrzeżem a terenami rekreacyjnymi	120
Zdjęcie 47. Niewielka przystań dla jachtów zlokalizowana na południe od Nabrzeża	120
Zdjęcie 48. Krzywy Las - po lewej widoczne uschnięte drzewo	123
Zdjęcie 49. Kanał Ciepły przy Elektrowni Dolna Odra	124
Zdjęcie 50. Lokalizacja i tereny zajmowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Rolnej „Gospodarstwo Rolne Sobiemyśl” Sp z o. o.(na mapie występuje oznaczenie „baza rolna”).....	125